

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

74'üncü Birleşim
16 Mart 2023 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, depremde enkaz kaldırma çalışmalarına ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- Çanakkale Milletvekili Jülide İskenderoğlu'nun, 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in, depremlerde can kaybının önlenmesinde kentsel dönüşümün önemine ilişkin gündem dışı konuşması

IV.- AÇIKLAMALAR

- 1.- İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoglu'nun, deprem enkazının altında kalan iktidarın bu defa da selle birlikte sürüklendiğine ilişkin açıklaması
- 2.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, Bursa Uludağ Millî Parklar sınırı içerisinde bulunan çeşitli işletmelerin kiralanmasına ilişkin açıklaması
- 3.- Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin, 14 Mayıs'ta yapılacak seçimlere ilişkin açıklaması
- 4.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, depremden etkilenen, afet bölgesi ilan edilen illerde yaşamın devam etmesi için birçok yönden teşvik edici düzenlemelerin yapılmasının beklendiğine ilişkin açıklaması
- 5.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, 18 Mart Çanakkale Zaferi'nin 108'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması
- 6.- Çanakkale Milletvekili Jülide İskenderoğlu'nun, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün yıl dönümünde Mehmet Akif Ersoy'u saygı ve minnetle andıklarına ilişkin açıklaması
- 7.- Konya Milletvekili Halil Etyemez'in, AK PARTİ hükûmetlerinde kırsalda yaşayan vatandaşların yaşam standartlarını yükseltmek için çalışmaların artarak devam ettiğine ilişkin açıklaması
- 8.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, TOKİ Başkanlığının yapımını üstlendiği Mersin'in Akdeniz ilçesi Çay Mahallesi'ndeki Yerde Kentsel Dönüşüm Projesi'ne ilişkin açıklaması
- 9.- Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver'in, Adıyaman'da ve Şanlıurfa'da yaşanan sel felaketine, Karaman'da yıl boyu yaşanan kuraklığa ve bitirilemeyen sulama projelerine ilişkin açıklaması
- 10.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, kooperatif mağduru vatandaşların beklentisine ilişkin açıklaması
- 11.- İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz'ın, 18 Mart Çanakkale Zaferi'ne ilişkin açıklaması
- 12.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 17 Mart 1923 tarihinde Mersin'e gerçekleştirdiği ziyaretin Mersinliler için önemine ilişkin açıklaması
- 13.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Şanlıurfa'da ve Adıyaman'da meydana gelen sel felaketine ve ülkenin yerli ve millî gururu Togg'un ön sipariş almaya başladığına ilişkin açıklaması
- 14.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, ÇAYKUR'da çalışan mevsimlik işçilere ilişkin açıklaması
- 15.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, kuraklık dolayısıyla sulama sezonu erken başlayan Mersin'de sulama suyu fiyatına ilişkin açıklaması
- 16.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Millî Eğitim Bakanlığının açıkladığı depremin etkilediği 10 ildeki tüm okulların hasar tespit raporuna ilişkin açıklaması
- 17.- Batman Milletvekili Ziver Özdemir'in, Halepçe katliamının yıl dönümüne ilişkin açıklaması
- 18.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, onarılması mümkün olan Üryan Hızır Ocağı Cemevi'nin aceleyle yıkılmasına ilişkin açıklaması
- 19.- Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, yerel yönetimlerin sorumlu olduğu alanlarda yapılması gerekenlere ilişkin açıklaması
- 20.- Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil'in, muhalefetin Hükûmetin icraatlarına olan yaklaşımına ilişkin açıklaması
- 21.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 22.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, yıllardır kadro bekleyenlerin iktidarlarında kadro alacaklarına ilişkin açıklaması

23.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Adıyaman'da ve Şanlıurfa'da meydana gelen sele, ramazan pidesinin fiyatına, Samsun'dan gruplarını ziyarete gelen ziraat odası başkanları ile muhtar heyetinin dile getirdikleri sorunlara, 2/B arazilerinin ve rayiç bedellerinin tespitinde yaşanan sıkıntılara, tarımsal sulamadaki sorunlara, Tarım Kredinin gübre açıklamasına ve limit artırımı meselesine, çiftçinin Başak Kart'a yüklenen mazot ve gübre desteğinde yaşadığı sorunlara ilişkin açıklaması

24.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 16 Mart Halepçe ve Beyazıt katliamlarının yıl dönümlerine, liseler arası futbol turnuvasında yaşanan olaylara, Türkiye'de ırkçılığın, faşizmin tekrar hortlatılmaya çalışıldığına, uluslararası çatı kuruluşlarının Kızılaya ilişkin açıklamalarına ve Kızılay yöneticilerinin kaç koltukta oturduklarının gündem olduğuna ilişkin açıklaması

25.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 16 Mart Beyazıt ve Halepçe katliamlarının yıl dönümlerine, İstanbul'da liseler arası müsabakada çıkan olaylara, 10 Haziran 2022 tarihinde Mecliste görüşülen kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesine, İletişim Başkanlığının Şanlıurfa'daki Abide Kavşağı'yla ilgili açıklamasına ve Kızılayın 2021-2030 Stratejik Planı'ndaki intihale ilişkin açıklaması

26.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, 18 Mart 1915 Çanakkale Deniz Zaferi'nin yıl dönümüne; AK PARTİ Grubunun yaptığı kapalı grup toplantısında, oy birliğiyle, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 14 Mayıs seçimlerinde Cumhurbaşkanlığına aday gösterildiğine, Genel Kurulda zaman zaman çok iddialı konuşmalar yapıldığına ve her şeyin milletin gözünün önünde cereyan ettiğine ilişkin açıklaması

27.- Diyarbakır Milletvekili Oya Eronat'ın, Samsun Milletvekili Bedri Yaşar'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

28.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak yaptıkları kapalı grup toplantısında 14 Mayıs'ta yapılacak seçimlerde Cumhurbaşkanı adaylarının şimdiki Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan olduğuna ilişkin açıklaması

29.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasından sonra MHP ve AK PARTİ sıralarından yapılan alkışlara ilişkin açıklaması

30.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

31.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

32.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

33.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

34.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

35.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

36.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

37.- Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, Halepçe ve Ümraniye katliamlarının yıl dönümlerine ve Antalya'da yapacakları "Nevroz" kutlamalarına ilişkin açıklaması

38.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, 6 Şubat Maraş merkezli depremlerde yakınlarını kaybeden tutuklu ve hükümlülere ilişkin açıklaması

39.- İstanbul Milletvekili Emine Gülizar Emecan'ın, İstanbul'daki sağlık kurumlarının en kısa zamanda depreme dayanıklı hâle getirilmesine ve bu süreçte sağlık çalışanlarının mağdur edilmemesi gerektiğine ilişkin açıklaması

40.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, bu ülkede adaletin hiç olmadığına ve seçimlerde hükümlülerin oy kullanamamasına ilişkin açıklaması

41.- Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, 16 Mart 1848'de öğretmen okullarının kurulmasına, 16 Mart 1978'de İstanbul Üniversitesinde öğrencilerin üzerine bomba atılması sonucu 7 öğrencinin katledilmesine ve 16 Mart 1988'de Saddam zulmünün zehirli gazıyla binlerce Kürt'ün öldürülmesine ilişkin açıklaması

42.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili Erol Kaya'nın 406 sıra sayılı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

43.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

44.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 14 Mayıs'tan sonra Kamu Denetçiliği Kurumuna sahip çıkacaklarına ve bu Kurumun uyarılarını dikkate alacak bir yönetimi hayata geçireceklerine ilişkin açıklaması

45.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Manisa Barosu tarafından hazırlanan, hukuk alanındaki bütün sorunları toplulaştıran rapora ilişkin açıklaması

46.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Kamu Denetçiliği Kurumuna, bugünün büyük bir ihtimalle son nöbeti olduğuna ve herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

V.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Samsun Milletvekili Erhan Usta tarafından, Kahramanmaraş merkezli yaşanan iki büyük depremin ardından evlerini kaybeden vatandaşlarımız için kurulan çadır kentler su baskınlarına maruz kalmış, yaşanan su baskınları çadır kentleri yaşanmaz hâle getirmiş, çadır kentlerin su yataklarına kurulmaması ve çadırların aşırı yağış sebebiyle su baskınlarına maruz kalınmayacak bölgelere konumlandırılmaları gerektiği uyarısını dikkate almayan Hükümet milletimizin göz göre göre gelen yeni bir felakete sürüklenmesine engel olamamış, hükümet etme ve yönetme ehliyetini kaybetmiş bir iktidarın aldığı her yanlış karar ve attığı her yanlış adım milletimizi felakete sürüklemiş ve milletimizin Hükümetin yanlış kararlarının ve tercihlerinin cefasını çekmeye mecbur bırakılmaması için yaşanan bu doğal afeti ve alınmayan önlemlerden kaynaklı meydana gelen felaketi Meclisimiz çatısı altında görüşerek milletimizin sesine kulak

vermek amacıyla 16/3/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Mart 2023 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, Kızılayın amaç dışı faaliyetlerinin araştırılması amacıyla 16/3/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Mart 2023 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- CHP Grubunun, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır ve arkadaşları tarafından, Türk Hava Kurumu Üniversitesinde 2016-2017 ve öncesi yıllarda verilen yüksek lisans diplomalarının incelenmesi amacıyla 15/3/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Mart 2023 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4.- AK PARTİ Grubunun, gündemdeki sıralama ile Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin yeniden düzenlenmesine ilişkin önerisi

VI.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel'in HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine ve şahsına sataşması nedeniyle konuşması

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler

1.- Yaşlıların Hayatın Çeşitli Alanlarında Yaşadıkları Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzük'ün 104 ve 105'inci Maddeleri Uyarınca Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri (10/1428, 2953, 3030, 3049, 3330, 3757, 4665, 4850, 5742, 5743, 5980, 5981, 5982, 5983, 5984, 5985, 5986, 5987, 5988, 5989, 5990, 5991, 5992, 5993, 5994, 5995, 5996, 5997, 5998, 5999) ve Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı:406)

2.- 2022 ve 2021 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Raporları (5/9, 10) (S. Sayısı: 326 ve 326'ya 1'inci Ek)

B) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 127 Milletvekilinin Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4895) ile Çevre Komisyonu ve İçişleri Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 407)

2.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Arasındaki Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4929) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 412)

16 Mart 2023 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir), Rümeysa KADAK (İstanbul)

-----0-----

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 74'üncü Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, depremde enkaz kaldırma çalışmaları hakkında söz isteyen Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'a aittir.

Buyurun Sayın Koç.

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, depremde enkaz kaldırma çalışmalarına ilişkin gündem dışı konuşması

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, değerli halklarımız ve cezaevlerinde bizi izleyen değerli yoldaşlarımız; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Değerli halkımız, halklarımız çok zor günlerden geçiyor. Depremden dolayı binlerce kişiyi kaybettik. Bununla da kalınmadı, maalesef, en son selden dolayı da onlarca insanımızı yitirdik. Şimdi, sorarlar... Yirmi bir yıldır iktidarda olan AKP hükümetlerinin bu ülkeye reva görmüş olduğu tablo budur. Yirmi yıl iktidarda olan bir siyasal iktidar, neredeyse baştan bir ülke yaratabilirdi, bu kadar rant hâline getirilen inşaat alanı olsun, yerleşim alanları olsun, daha yaşanılabilir, daha düzgün bir yapılaşma yapabilirdi fakat yapmadılar. Maalesef, bir depremde dolayı 50 binin üzerinde insanımızı kaybettik. Bununla da kalmadı, bir selden dolayı da onlarca insanımızı yitirdik ve şu anda hâlâ kayıp olan insanlar aranıyor. Bakın, bu iktidarın bu halka reva gördüğü mesele budur.

Tabii, bu Maraş ve Hatay merkezli deprem sonucunda müthiş bir yıkım meydana geldi. Bu yıkım sonucunda, 100 milyon tondan fazla bir enkazla karşı karşıya kaldı bu toplum. Bu 100 milyon tondan fazla olan enkazın kaldırılması ve halkımıza yönelik olan, reva görülen bu anlayış sonucunda çok ciddi şekilde hak ihlalleri var. Bu enkaz kaldırma çalışmaları uluslararası standartlara göre yapılmıyor. İlk yetmiş iki saatte halka elini uzatmayan bir iktidar, arkasında iş makineleriyle birlikte enkaz kaldırma çalışmaları yaptı. Peki, bu enkaz kaldırma çalışmaları ne şekilde yapılıyor? Bu enkaz kaldırma çalışması yapılırken gerçekten halkın önüne yine bir yıkım politikası konuldu. Dünya Sağlık Örgütü ve Uluslararası Kansere Araştırma Vakfına göre asbest birinci sınıf kanser yapma özelliğine sahip. Bu bölgede yapılan binaların, bu bina stoklarının büyük bir çoğunluğu bu asbesti içeren bir maddeye sahip. Aynı zamanda, bu enkazda bulunan demir, sıva ve benzeri maddeler de insan sağlığı açısından çok ciddi şekilde risk teşkil ediyor. 2010 yılında bu iktidar, asbestin kullanımını yasakladı ve bununla ilgili karar almış olmasına rağmen şu anda enkaz kaldırma çalışmaları yaparken ne yazık ki bu ölçülere uymuyor.

Bakın, en azından, enkazın kaldırılacağı yerlerde özellikle sularla vücuda giren bu maddenin önüne geçilmesi gerekiyor ve aynı zamanda enkazın, kaldırılacak olan alanların, membranlarla zeminlerin bir şekilde korunmaya alınması gerekiyor. Hiçbir şekilde bunların hiçbirini yapılmıyor. Aynı zamanda, tarım alanlarında, sulak alanlarda ve içme sularının olduğu alanlarda da asbestin bir şekilde kesinlikle oraya dökülmemesi gerekiyor. Bu iktidar ne yaptı? Halka el uzatmayan, yardıma koşmayan iktidar, bunu da rant alanına çevirdi ve mevcut olan bu enkazı kaldırırken hukuki ölçülere uymadı; Dünya Sağlık Örgütünün ileri sürmüş

olduğu ölçülere uymadan bu asbesti ve mevcut olan bu enkazları kaldırdı.

Peki, başka ne oldu değerli arkadaşlar? Bakın, dün bir sel meydana geldi ve -bu enkazları su yataklarına, dere yataklarına döken bu iktidar- sellerle, mevcut olan bu kirlilik ve aynı zamanda enkaz sulak alanlara ve barajlara döküldü ve bu da gelecekte bu insanların kansere yakalanma riskini artıran bir mesele. Bu düpedüz bir cinayettir ve ne yazık ki mevcut olan bu iktidarın bu uygulamalarıyla insanlarımız cinayetle karşı karşıya kalacaktır. Bu nedenle, bu iktidar bu şekilde de yine bu enkazın altında kaldı, bu şekilde de Dünya Sağlık Örgütünün ve araştırma derneklerinin, vakıflarının ilkelerine uymadan mevcut olan bu enkazları kaldırmak suretiyle halka büyük bir kötülük etti. Onun için diyoruz ki bu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, biz tam bir yönetim kriziyle karşı karşıyayız. Bakın, mimarları, bilim insanlarını, siyasetçileri, aydınları hedef aldınız; yirmi yıldır, liyakatsiz ve diplomasız, bilim dışı ülkeyi yönettiniz. Karşı koyan, eleştiren, toplumun yararına olan kim varsa - bilim insanları ve aynı zamanda aydınlar, mimarlar- bunların hepsini hedef aldınız. Bu insanlar ya yurt dışına çıkmak zorunda kaldı ya da bunları cezaevine gönderdiniz. Bunun hesabını veremeyeceksiniz. Bakın, bu ülkeye, bu insanların önüne öyle bir enkaz koydunuz ki binlerce canımıza mal oldu ve bu halklar, bu insanlar sizi asla ve asla affetmeyecek; önümüzdeki seçimde sizi bu halk gönderecek.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü münasebetiyle söz isteyen Çanakkale Milletvekili Jülide İskenderoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın İskenderoğlu.

2.- Çanakkale Milletvekili Jülide İskenderoğlu'nun, 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

100'üncü yılını kutladığımız Türkiye Cumhuriyeti'nin ön sözünün yazıldığı topraktır Çanakkale. Çanakkale Zaferi de her yönden örnek almamız gereken bir mücadelenin adıdır.

İki yıldır hiç yenilmemiş İngiliz-Fransız donanması ellerini kollarını sallayarak Çanakkale'den geçebileceklerine, beş çayını İstanbul'da içebileceklerine inanıyorlardı; Ayasofya'nın çinilerini sökmek, İstanbul lokantalarında balık yemek gibi planları günlüklerinde var. Oysa hesaplayamadıkları bir şey vardı: Birakın planlarını, en kötü kâbuslarını bile göremeyecekleri birlik ve beraberlik ruhunu; "Vatana kurban olsun!" diye oğlunun saçına kına yakan, savaşa gönderen anaları; siperdeki vücudundan 51 kurşun çıkartılan 19 yaşındaki Türk kızını; cephede kendi cenaze namazını kılanları hesaplayamadılar. Seyit Onbaşı'nın top mermisini sırtlarken dilinde Allah, gönlünde vatan aşkı vardı. Albay Cevat Paşa kaçan donanmanın ardından "Gittiler, geçemediler, geçemeyecekler!" derken askerlerine, milletine olan inancını dile getiriyordu. Gazi Mustafa Kemal "Ben size taarruzu değil, ölmeyi emrediyorum!" derken askerinin emri karşısında tereddüt bile etmeyeceğini biliyordu. Çanakkale Savaşı'nda, Kurtuluş Savaşı'nda, İnönü'de, Sakarya'da, Dumlupınar'da patlayan bombalar, yağmur gibi yağın şarapneller, mermiler karşısında bir ruh vardı; milletimizi bir araya getiren, kenetleyen bir ruh, Çanakkale ruhu. "Fitrat değişir sanma! Bu kan yine o kandır." der şair dizelerinde. Çanakkale ruhu yaşayan bir ruhtur, yedi düvele karşı bu ruhu gördük, 15 Temmuzda hain teröristlere karşı bu ruhu gördük; 11 ilimizi etkileyen asrın felaketinde bu ruhu bir kez daha gördük; sırtındaki hırkasını tıra koyan, ahırdaki danasını satıp parasını yollayan analar, eski arabasına yorgan yükleyip yola düşen Azerbaycanlı kardeşimiz, en sevdiği oyuncağını afet bölgesine gönderen çocuklarımız; yüzlerce kilometreden yardım taşıyan her partiden belediyelerimiz, sivil toplum kuruluşlarımız, gönüllü topluluklarımız; ilk andan itibaren seferber olan kurumlarımız; afet bölgesinde acımızı paylaşan, yarayı saran, çalışmalar yapan bakanlarımız ve her partiden milletvekili arkadaşlarımız; her bir vatandaşımızın derdiyle yakından ilgilenen, eldeki tüm kaynakları afetzedelerin hizmetine veren Sayın Cumhurbaşkanımız; dualarıyla yüreği afet bölgesinde atan tüm vatandaşlarımız, bütün varlığıyla bölgede olan yüce devletimiz. Yüz sekiz yıldır bizi ayakta tutan, Türkiye Cumhuriyeti'ni gelecek yüzyıllara taşıyacak olan bu güç Çanakkale ruhu. İşte, tüm bu sebeple 18 Mart sadece bir zaferi kutladığımız sıradan bir tarih değil, genlerimizde var olan o ruhu anlama ve pekiştirme günüdür. Bu ruhu cumhuriyetimizin gelecek yüzyıllarına taşımak en önemli ödevlerimizden biridir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın özel ilgi ve alakalarıyla Çanakkale Savaşı Tarihî Alanı son yirmi yılda âdeta yeni baştan ihya edilmiş, gerçek şüheda kabristanlarımız ortaya çıkarılmış, bölge gerek tarihî yapısı gerek teknolojik düzenlemelerle dev bir açık hava müzesi hâline getirilmiştir. Sanayi yatırımlarından altyapı ve üstyapı tesislerine, kamu binalarından sağlık kuruluşlarına, birbiri ardına bütün yatırımlara kavuşan Çanakkale'miz son dönem vizyon projelerle taçlanmıştır.

Geçtiğimiz yıl hizmete açtığımız 1915Çanakkale Köprüsü'nün kule uzunluğu 3'üncü ay olan Martın 18'ini temsilen 318 metre, 2 kule arası cumhuriyetimizin 100'üncü yılını simgeleyen 2.023 metre ara açıklığında ve kırmızı beyaz rengiyle bayrağımızı temsil ediyor. Şehitler Abidemiz ve cumhuriyet tarihimizin en büyük yapıtlarından biri aynı topraklarda birbirlerine şahitlik ediyor.

Bugün Anadolu'da ocağı tüten her evin hatırasında bir Çanakkale şehidinin olduğu muhakkaktır, her bir aile Çanakkale yetimidir. Bülent Turan Vekilimle, bizi biz yapan Çanakkale ruhunu daha iyi anlamak, yakından tanımak için her bir vatandaşımızı Çanakkale'ye bekliyor; başta Tarihî Alan olmak üzere vatan savunmasında canlarını feda etmiş tüm şehitlerimizi rahmeten anıyor, Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Başkanım.

Bu vesileyle, 11 ilimizde meydana gelen afette hayatını kaybeden kardeşlerimize Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyor, afetten ve selden etkilenen vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileklerimi bir kez daha dile getiriyorum.

Bu kutlu zaferin yıl dönümünde başta Anafartalar kahramanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları, ebediyete intikal etmiş gazilerimiz olmak üzere vatan savunmasında canlarını feda etmiş tüm şehitlerimizi rahmeten anıyor, Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Gündem dışı üçüncü söz, depremlerde can kaybının önlenmesinde kentsel dönüşümün önemi hakkında söz isteyen Kocaeli Milletvekili Sayın İlyas Şeker'e ait.

Buyurun Sayın Şeker.

3.- Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in, depremlerde can kaybının önlenmesinde kentsel dönüşümün önemine ilişkin gündem dışı konuşması

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, depremlerde can kaybının önlenmesinde kentsel dönüşümün önemi hakkında söz almış

bulunmaktayım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, jeolojik olarak hareketli bir coğrafyada ve dünyanın en etkin fay hatları üzerinde yani deprem bölgesi üzerinde yaşıyoruz. Yaşadığımız paha biçilmez bu ülkenin, bu coğrafyanın bedelini de ağır bir şekilde ödüyoruz. Yaşadığımız depremler bize deprem gerçeğini asla aklımızdan çıkarmamamız gerektiğini hatırlatıyor. Depremlerde can kaybının yaşanmaması için deprem öncesi yapılacak çalışmalar gerçekten çok önemli. Hepimize de bu anlamda görevler düşmektedir. Maalesef, ülkemizde plansız kentler ve mühendislik hizmeti alınmadan yapılmış olan depreme dayanıksız binlerce bina mevcut. Ülkemizde 28,6 milyon civarında konut bulunmakta ve bunların yaklaşık 6-7 milyonunun da maalesef depreme dayanıksız olduğu tahmin edilmektedir.

Değerli milletvekilleri, depremin değil depreme dayanıksız yapılmış binaların insanları öldürdüğünü düşündüğümüzde, depreme dayanıksız bu binalar bir an önce yenilenmeli ve güçlendirilmeli. Can kaybının önlenmesi ve deprem risklerinin azaltılması konusunda en etkili yöntemlerden biri de kentsel dönüşüm uygulamalarıdır. Özellikle 2000 öncesi yapılmış binaların riskli olma ihtimalinin çok yüksek olması nedeniyle kentsel dönüşüm çalışmalarının hızlandırılması önem arz etmektedir. Yapı stokunun kötü olmasının yanı sıra, altyapı eksikliği, sosyal donatı eksikliği ve tarihî dokunun korunması gibi nedenler de kentsel dönüşümü gerekli kılan faktörlerdendir.

Değerli milletvekilleri, kentsel dönüşüm uygulamalarında devletin, yerel yönetimlerin ve vatandaşlar olarak hepimizin sorumlulukları bulunmaktadır. Kentsel dönüşüm uygulamalarında binaların güvenli konutlar hâline dönüştürülmesinin yanı sıra, açık alanların, sosyal donatıların ve altyapının da bütüncül bir yaklaşımla ele alınması önem arz etmektedir.

Depremlerin sebep olduğu zararlar ile yukarıda belirtilen hususlar birlikte değerlendirildiğinde, can kayıplarının önlenmesi, ekonomik kayıpların minimize edilmesi için ivedilikle kentsel dönüşümün gerçekleştirilmesinin elzem olduğu ortaya çıkmaktadır. Biraz da üzülerek şunu da ifade etmek istiyorum ki bilinçsizce ve oy devşirme düşüncesiyle kentsel dönüşüme karşı çıkılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, “kentsel dönüşüm rantal dönüşüm” illikliğiyle vatandaşları yanlış yönlendirenler, vatandaşın göz göre göre depreme dayanıksız, yıkılma riski yüksek olan binalarda oturmalarını teşvik etmektedirler. Bugün Hatay Emek Mahallesi’nde vefat eden insanların sorumlusu, o gün kentsel dönüşüme karşı çıkanlardır, kentsel dönüşümü iptal için mahkemeye götürülenlerdir. Allah korusun, yarın İstanbul Tozkoparan için de İzmir için de Afyonkarahisar için de Mersin için de karşı çıkılan bütün kentsel dönüşümler için de aynı acı tabloyla karşı karşıya kalabiliriz.

Değerli milletvekilleri, kentsel dönüşümde eğer bir rant varsa o da insanın canıdır. Hiçbir şey insan hayatından daha değerli değildir. Kentsel dönüşüm maddi zenginleşme aracı değildir, kentsel dönüşümde elde edilecek kazanç kutsal olan insanın canıdır.

Değerli milletvekilleri, kentsel dönüşüm seferberliği 2012 yılında Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın “Bedeli ne olursa olsun kentsel dönüşüm yapacağız.” talimatlarıyla başlatıldı. Bugüne kadar kentsel dönüşüm kapsamında 3,2 milyon konut yenilendi, TOKİ aracılığıyla da 1 milyon 180 bin sosyal konut yapıldı. Kentsel dönüşümde başarılı AK PARTİ belediyelerimiz var ama bu yeterli değil; bütün belediyeler ellerini taşın altına koymalı, reklama değil insanın canına yatırım yapmalıdır.

Değerli milletvekilleri, aktif fay hatları üzerindeki yerleşim yerlerinde kentsel dönüşüm ivedilikle yapılmalı, gerekirse mülkiyet hakkı bile geçici süreyle askıya alınmalı. Can güvenliği sağlanmış, hayat kalitesi artırılmış, tarihe, doğaya ve çevreye duyarlı şehirlerin oluşturulması için kentsel dönüşümü desteklemek hepimizin görevidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

İLYAS ŞEKER (Devamla) - Kentsel dönüşüm, kentteki hastalıklı alanların teşhisi ve tedavisidir. Aynı zamanda koruyucu hekimlik görevi üstlenmektedir.

Olası depremlerde ve diğer afetlerde artık bir vatandaşımızın dahi burnunun kanamamasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Nuhoğlu...

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu’nun, deprem enkazının altında kalan iktidarın bu defa da selle birlikte sürüklendiğine ilişkin açıklaması

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Önce deprem, şimdi sel. Depremden sağ kurtulan depremzede vatandaşlarımız bu kez sel felaketine yakalandı. Hayatını kaybedenlere Allah’tan rahmet, aile yakınlarına başsağlığı dilerim.

Henüz üç ay önce açılışı yapılan, “Abide Meydanı” olarak bilinen köprülül kavşağın alt geçidi sel suyuyla doldu ve taşıtı. Doğal afetlere karşı tedbir alamayanlar, kabahati iklim değişikliklerine, fay hatlarına bağlamaktadırlar.

Açık bir şekilde ikaz ediyorum: Her türlü afete karşı önlem almak, can ve mal kayıplarını en aza indirmek bir mühendislik ve öngörü işidir. Deprem enkazının altında kalan iktidar, bu defa da selle birlikte sürüklenmiştir.

İyi ki seçimler yaklaştı. Türk milleti müsterih olsun, iyi işler yapmaya geliyoruz.

BAŞKAN – Sayın Aydın...

2.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın’ın, Bursa Uludağ Millî Parklar sınırı içerisinde bulunan çeşitli işletmelerin kiralanmasına ilişkin açıklaması

ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bursa Uludağ Millî Parklar sınırı içerisinde bulunan kar motoru işletmeciliği ve fotoğrafçılığı, kır kahvesi işletmeciliği ve fotoğrafçılığı ve telesiyej işletmeciliği ihaleye ve ilana çıkmadan Bursa Büyükşehir İştiraklerinden BURULAŞ’a yirmi yıl süreyle kiralandı. Burada sözleşme çok açık olmasına rağmen, “İhale asla devredilemez, başkasına verilemez.” denmesine rağmen saraydan gelen bir talimatla kamuoyunun yakından tanıdığı bir sinema sanatçısının damadına peşkeş çekilerek, yüzde 1 ortak olarak BURULAŞ devredildi ve 1 milyon 264 bin TL’yle yani bir sömestr geliriyle yirmi yıllığına devredildi. Ankara 18. İdare Mahkemesi bunu bozdu ve kamunun hakkını tekrar kamuya devretti.

Buradan bir kez daha sesleniyoruz: Giderayak bu tür peşkeş çekmeleri bırakın. Halkın malı, halkın hakkı millette kalsın diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim. Sayın Ekinci...

3.- Sivas Milletvekili Semiha Ekinci’nin, 14 Mayıs’ta yapılacak seçimlere ilişkin açıklaması

SEMIHA EKİNCİ (Sivas) – Teşekkür ediyorum Kıymetli Başkanım.

27 Mart 1994'te İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığıyla seçim zaferlerine başlayan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde girmiş olduğumuz 2002 Genel Seçimlerinden, 2004 Yerel Seçimlerinden, 2007 Genel Seçimlerinden, 2009 Yerel Seçimlerinden, 2011 Genel Seçimlerinden, 2014 Yerel Seçimlerinden, 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinden, 2015 Genel Seçimlerinden, 2018'de yapılan Cumhurbaşkanlığı ve Genel Seçimlerinden en yakın partiye en az 2 katı fark atarak, lider olarak çıktık. 14 Mayıs'ta yapılacak seçimlerde de yeni bir zafer için bizler hazırız. Rabb'imizin izni, aziz milletimizin teveccühüyle Cumhurbaşkanlığı olarak adayımız belli, kararımız net. İnşallah, 14 Mayıs akşamı tekrar bir balkon konuşmasında Cumhurbaşkanımızı, Genel Başkanımızı Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı olarak yeniden göreceğimize inanıyorum.

BAŞKAN – Sayın Aycan...

4.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, depremden etkilenen, afet bölgesi ilan edilen illerde yaşamın devam etmesi için birçok yönden teşvik edici düzenlemelerin yapılmasının beklendiğine ilişkin açıklaması

SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, depremde etkilenen, afet bölgesi ilan edilen illerden, özellikle de Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman ve Malatya'dan zaruri sebeplerle geçici olarak ayrılan veya göç eden kişilerin tekrar dönüşleri, ayrılmayıp bu illerde yaşama devam edenlerin yaşamaya devam etmesi ve başka illerden deprem illerine gelişlerin olması için birtakım teşviklerin yapılması uygun olacaktır. Birçok yönden teşvik edici düzenlemeler yapılması beklenmektedir. İş gücünün geri dönüşü ve üretimin devamı için vergi ve sosyal güvenlik teşvikleri sağlanmalıdır. Bu illerde konut ihtiyacını karşılamak için özel sektörün de yaptığı inşaatlarda KDV'ye yönelik istisnalar hayata geçirilmelidir. Kamu personeline kamu kuruluşlarının, özel sektör çalışanları için de özel işletmelerin lojman yapması teşvik edilmeli ve kolaylaştırılmalıdır, hatta uygun şartlarda kamu ve özel kuruluşlar, çalışanları konut sahibi yapmalıdır.

BAŞKAN – Sayın Ceylan...

5.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, 18 Mart Çanakkale Zaferi'nin 108'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, cumartesi günü, tarihimize altın harflerle yazılan 18 Mart Çanakkale Zaferi'nin 108'inci yıl dönümünü kutlayacağız. Birinci Dünya Savaşı'nın en kritik aşamalarından olan Çanakkale savaşları, siyasal ve askerî sonuçlarıyla tarihin akışını değiştirmiştir; Mehmet Akif'in "Şu Boğaz Harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?" diye sorduğu ve "Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?/Gömelim gel seni tarihe desem sığmazsın." dizeleriyle destanlaşan, dünyanın en büyük ordularına karşı kazanılan zaferdir. Çanakkale'de bir güneş gibi doğan Mustafa Kemal, gönüllerde tutuşturduğu bağımsızlık ateşiyle Türk ulusuna boyunduruk vurulamayacağını kanıtlamıştır. Kurucumuza karşı borcumuz, cumhuriyetimizi 2'nci yüzyılında demokrasiyle taçlandırmaktır. Zaferin 108'inci yıl dönümünde, başta ebedî Başkomutanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, bütün şehitlerimizi bir kez daha saygı, rahmet ve şükranla anıyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın İskenderoğlu...

6.- Çanakkale Milletvekili Jülide İskenderoğlu'nun, 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün yıl dönümünde Mehmet Akif Ersoy'u saygı ve minnetle andıklarına ilişkin açıklaması

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Akif olmak zordur bir kere, dava adamı olmak zordur. Akif olmak, kendi üşüdüğü hâlde kapısına gelen ihtiyaç sahibine paltosunu verebilmektir. Ülke savaşın bulutlarındayken Taceddin dergâhında nakış nakış işleyebilmektir bir milletin istiklalini. Akif olmak "Sahipsiz vatanın batması haktır, sen sahip çıkarsan bu vatan batmayacaktır." anlayışını yaşatmaktır. Akif olmak, Çanakkale şehidine "Asım'ın nesli geliyor, çiğnetmedi namusunu, çiğnetmeyecek." diye haykırmaktır Anadolu topraklarında. Akif olmak, vatana adanan bir yaşam "Millî şair olarak rahmetle anılmak, ebediyet budur ama sessiz yaşadım, kim beni nereden bilecektir?" diyebilmektir.

Geçtiğimiz günlerde 12 Mart İstiklal Marşı'nın kabulünün yıl dönümünde hemşehrimiz Mehmet Akif Ersoy'u saygı ve minnetle andık, anmaya devam edeceğiz. Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmasın.

BAŞKAN – Âmin.

Sayın Etyemez...

7.- Konya Milletvekili Halil Etyemez'in, AK PARTİ hükümetlerinde kırsalda yaşayan vatandaşların yaşam standartlarını yükseltmek için çalışmaların artarak devam ettiğine ilişkin açıklaması

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Hükümetlerimiz olarak kırsalda yaşayan vatandaşlarımızın yaşam standartlarını yükseltmek için çalışmalarımız artarak devam etmektedir. Bu bağlamda, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu kırsal kalkınma programlarını etkin bir şekilde uygulayarak ülke genelinde sürdürülebilir kırsal kalkınmaya katkı sağlamak amacıyla çalışmalarını aralıksız sürdürmektedir. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunca 1 Ocak 2023 tarihinden bugüne kadar değerlendirmesi tamamlanan toplam 733 projenin başvurusu onaylanmıştır. Bu projelere toplam 791 milyon lira destek sağlanacaktır. Destek verilen bu projelerin yatırım süreçleri tamamlandığında ülke ekonomisine toplam 1,3 milyar liralık yatırım kazandırılacaktır. Üreten, emek veren, alın teri döken çiftçilerimizin hep yanında olduk ve olmaya da devam edeceğiz.

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

8.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, TOKİ Başkanlığının yapımını üstlendiği Mersin'in Akdeniz ilçesi Çay Mahallesi'ndeki Yerinde Kentsel Dönüşüm Projesi'ne ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hafta sonu, seçim bölgem Mersin'in Akdeniz ilçesi Çay Mahallemizde TOKİ Başkanlığımızın yapımını üstlendiği Yerinde Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında tamamlanan yeni modern ve güvenli konutların hak sahibi teslim törenine katıldık. Çay Mahallesi'nde başlayan Yerinde Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında toplamda 416 daire, 36 dükkân ve 1 cami inşa edildi. TOKİ kentsel dönüşüm proje alanında gerçekleşen törenle hak sahibi hemşehrilerimiz her yönüyle modern, güvenli, doğal gazlı, bahçeli, oyun alanı ve otoparkı olan yeni evlerine kavuşmuş olmanın mutluluğunu yaşadılar. Yeni konutların vatandaşlarımıza hayırlı olmasını diliyor, yeni evlerinde güle güle yaşamalarını temenni ediyorum.

Mersin'de kentsel dönüşümün ilk kez başlamasını sağlayan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarımızı arz ediyoruz. Sayın Bakanımıza ve Akdeniz Belediye Başkanımıza teşekkürlerimizi sunuyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Ünver...

9.- Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver'in, Adıyaman'da ve Şanlıurfa'da yaşanan sel felaketine, Karaman'da yıl boyu yaşanan kuraklığa ve bitirilemeyen sulama projelerine ilişkin açıklaması

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ülkemizin bir tarafı selle ve selin kötü sonuçlarıyla mücadele ederken büyük bölümü yıl boyu süren kuraklıktan muzdarip oldu.

Öncelikle, Adıyaman'da ve Şanlıurfa'da selde hayatını kaybeden yurttaşlarımıza Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum.

İlim Karaman'da da yıl boyu kuraklık yaşandı. Her ne kadar önceki gün gerçekleşen yağışla çiftçimiz bir nebze olsun nefes alsın da uzun vadede ülke genelinde bitirilemeyen sulama yatırımları hem kuraklık hem de sel baskınları karşısında yurttaşlarımızı zor durumda bırakıyor.

Bölgemizde başta Konya Ovası Sulama Projesi, İrancı Barajı Kapalı Basınçlı Sulama Projesi, Gödet Baraj Gölü Kapalı Sulama Projesi AK PARTİ iktidarı zamanında bitirilerek milletimizin ve çiftçimizin hizmetine sunulmadı. Tüm hemşehrilerim bilsinler ki Millet İttifakı iktidarımızda Karaman'ı ve Konya Ovası'nı kuraklık karşısında koruyacak tüm projeleri hızla hayata geçireceğiz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Arık...

10.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, kooperatif mağduru vatandaşların beklentisine ilişkin açıklaması

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Başta ilim Kayseri olmak üzere birçok ilimizde kooperatif mağduru vatandaşlarımız var. Bu mağduriyetin giderilmesiyle ilgili yasal bir düzenleme de yapıldı ancak çıkarılan yasa "Kayseri iline özgü, kanunların genelliği ilkesine aykırı." denilerek Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi. Oysaki bu yasa görüşülürken gerek Sayın Grup Başkan Vekilimiz Özgür Özel gerekse de ben defaatle bu yasadaki "Kayseri" ibaresinin çıkarılması gerektiğini, aksi hâlde Anayasa Mahkemesinden geri döneceğini belirtmiştik ve bugün, söylediğimiz oldu. Vatandaşlarımızın beklentisi şu: Meclis kapanmadan, önümüzdeki hafta içerisinde bu mağduriyetin giderilmesi için gerekli yasal düzenlemenin yapılması.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Arkaz...

11.- İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz'ın, 18 Mart Çanakkale Zaferi'ne ilişkin açıklaması

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Vatan için gözünü kırpmadan canını feda eden, Çanakkale'de sadece Türk tarihi değil, dünya tarihinde de bir destan yazan başta aziz Atatürk olmak üzere 18 Mart Çanakkale Zaferi şehitlerimizi saygı ve rahmetle anıyoruz. "Dur yolcu! Bilmeden gelip bastığın bu toprak, bir devrin battığı yerdir." Yüreğlerimizde sıcaklığını hâlâ hissettiğimiz Çanakkale Harbi kan deryasında dirilişin destanıdır. Çanakkale Harbi et ile kemiğin çeliğe galip gelişidir. Çanakkale Harbi Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türk milletinin ön sözüdür, son sözüdür.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Özkan...

12.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 17 Mart 1923 tarihinde Mersin'e gerçekleştirdiği ziyaretin Mersinliler için önemine ilişkin açıklaması

HACI ÖZKAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Mersin ve Mersinlilere beslediği derin sevgi ve sonsuz güven nedeniyle pek çok kez ilimizi ziyaret eden Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 17 Mart 1923 günü gerçekleştirdiği ziyarette verdiği öğüt doğrultusunda, tüm Mersinliler olarak birlik, beraberlik ve kardeşlik içerisinde farklı medeniyetlere ev sahipliği etmiş kentimize, değerlerimize ve insanımıza sahip çıkmaya ve ilimizi her alanda daha ileri seviyelere taşımaya var gücümüzle çalışarak devam ediyoruz. Mersinliler olarak yüz yıl önce Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ilimizde karşılamaktan ve ağırlamaktan duyulan onur ve mutluluğu bugün de aynı gurur ve coşkuyla yüreğimizde hissediyor, minnet ve şükranla anıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Güneş...

13.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Şanlıurfa'da ve Adıyaman'da meydana gelen sel felaketine ve ülkenin yerli ve millî gururu Togg'un ön sipariş almaya başladığına ilişkin açıklaması

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şanlıurfa ve Adıyaman'da meydana gelen sel felaketinin büyük üzüntüsünü yaşıyoruz. Elim hadiseden etkilenen tüm vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileklerini iletiyor, vefat eden vatandaşlarımıza Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum. Rabb'im ülkemizi ve milletimizi her türlü afetten muhafaza eylesin.

Ülkemizin yerli ve millî gururu Togg bugün ön sipariş almaya başlıyor. "Yapamazsınız, üretemezsiniz, üretseniz bile satamazsınız." demişlerdi; yapıldı, üretildi ve satışa çıkarıldı, altmış iki yıllık hayal gerçek oldu. Standart menzilli modelin fiyatı 953 bin TL, dolu paket ise 1 milyon 215 bin TL olarak açıklandı. Togg hızlı şarjla yirmi sekiz dakikadan daha kısa bir sürede yüzde 20'den yüzde 80 şarja ulaşabilmektedir. Düünden bugüne Türkiye'nin otomobile inanan, güvenen ve gururla bugünlere getiren başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a ve emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz. Hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaya...

14.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, ÇAYKUR'da çalışan mevsimlik işçilere ilişkin açıklaması

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkür ediyorum.

ÇAYKUR'da çalışan mevsimlik işçilerimizin gözü kulağı Mecliste, aylardır kadro haklarıyla ilgili düzenleme bekliyorlar. AKP'li yetkililerin ve Çalışma Bakanının ÇAYKUR mevsimlik işçilerimiz hakkındaki tutarsız açıklamaları, yıllardır kadro bekleyen, özlük haklarının iyileştirilmesini isteyen işçi kardeşlerimizi hayal kırıklığına uğratmıştır, üzümüştür. Altı ay çalışıp altı ay işsiz kalmak, mevsimlik yaşamak ÇAYKUR işçilerimizin kaderi değildir. ÇAYKUR'daki tüm işçilerimize "ama"sız, "fakat"sız, ayımsız kadro hakları ve özlük hakları verilmelidir. Bunu defalarca söyledik, iktidar duymadı. Belli ki göz bebeğimiz ÇAYKUR'umuzu milyarlarca lira zarara uğratan, mevsimlik ÇAYKUR işçilerimizin feryadını duymayan, çay kanununu dahi çıkaramayan bu iktidardan hayır yoktur ama umutsuzluğa da yer yok. Cumhurbaşkanı adayımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun sözüdür: "İktidarımızda ÇAYKUR mevsimlik işçilerimize kadro haklarını vereceğiz, çay kanununu çıkaracağız ve ÇAYKUR'umuzu yeniden ayağa kaldıracğız."

BAŞKAN – Sayın Şimşek...

15.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, kuraklık dolayısıyla sulama sezonu erken başlayan Mersin'de sulama suyu fiyatına ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Seçim bölgem olan Mersin Türkiye'nin en çok tarım ürünü ihraç eden illerinin başında gelmektedir. Mersin'de birçok baraj ve gölet projesi hayata geçirilmiş, birçoğunun inşaatı devam etmektedir. Özellikle, yaşanan kuraklıktan dolayı bu baraj ve göletlerin önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bu yıl bu kuraklık dolayısıyla da sulama sezonu erken başlamıştır. Başta sulama birlikleri ve sulama kooperatifleri olmak üzere sulama suyu ücretleriyle ilgili yeni bir düzenleme yapıp çiftçimizin bu yılki kuraklıktan kaynaklanan mağduriyetine destek olmalarını talep ediyorum.

Saygılar sunuyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Sümer...

16.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Millî Eğitim Bakanlığının açıkladığı depremin etkilediği 10 ildeki tüm okulların hasar tespit raporuna ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Millî Eğitim Bakanlığı depremin etkilediği 10 ildeki tüm okulların hasar tespit raporunu açıkladı. Bu kapsamda, Adana'da bulunan 1.556 okuldan ağır ve orta hasarlı olmayanlarda 516.775 öğrenci 13 Mart günü yeniden eğitim ve öğretime başladı. Ancak bazı okulların çevresinde ağır hasarlı, yıkılacak binaların olması öğrenci ve velileri tedirgin ediyor. Yine, bazı okullarda gözle görülür şekilde kolon çatlağı, duvarlarda hasar olmasına rağmen "Eğitime başlanabilir." kabul edilmesi aileleri ürkütüyor. Eğitime ara verilmeden devam edilmesi gerekiyor ancak çocuklarımızın can güvenliği ve psikolojik etkilenmelerinin hesaplanması gerekir. Millî Eğitim Bakanlığı hiçbir olasılığı göz ardı etmeden çocuklarımızın can güvenliğini güvence altına alacak şekilde gerekli çözümü üretmelidir.

BAŞKAN – Sayın Özdemir...

17.- Batman Milletvekili Ziver Özdemir'in, Halepçe katliamının yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Otuz beş yıl önce, 16 Mart 1988 tarihinde Irak'ın Halepçe kentinde kimyasal bombalarla 5 binden fazla insanımızın, Kürt'ün katledilmesi insanlık vicdanında derin yaralar açan vahşi katliamda canını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilerken vahşeti yaşatanları nefretle kınıyor ve insanlık vicdanında hep o insanlık dışı karakterleriyle yâd edilmelerini diliyorum. Bir daha böyle katliamların yaşanmaması dileğiyle. Halepçe'yi unutmayalım, unutturmayalım.

BAŞKAN – Sayın Kenanoğlu...

18.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, onarılması mümkün olan Üryan Hızır Ocağı Cemevi'nin aceleyle yıkılmasına ilişkin açıklaması

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, en az 50 bin insanımızın yaşamını yitirmesine neden olan deprem felaketinin yaralarını sarmakta âciz kalan AKP iktidarı, bölgede yer alan Alevilere ait kutsal mekânların yıkımında ise mahir davranmaktadır. Adıyaman'ın Çelikhan ilçesine bağlı Pınarbaşı (Bulam) köyündeki Üryan Hızır Ocağı'na ait, en az yüz elli yıllık tarihî geçmişi olan, uzun yıllar cem erkânının yürütüldüğü mekân, duvarlarının hasar gördüğü gerekçesiyle Valilik kararıyla alelacele iş makineleriyle yıkılmıştır. Bölge halkı tarafından kutsal görülen pirevinin sıradan bir binaymış gibi, özensiz bir inceleme sonucu "ağır hasarlı" denilerek yıkılması tek kelimeyle saygısızlıktır. Onarılması mümkün olabilecek Üryan Hızır Ocağı Cemevi'nin aceleyle yıkılmasını kınadığımızı buradan bir kez daha ifade ediyor, Alevilerin kutsal inanç merkezlerine böylesine hoyratça yaklaşılmasından vazgeçilmesini talep ediyoruz. Alevilerin inanç ve ibadet mekânlarından elinizi çekin.

BAŞKAN – Sayın Aksoy...

19.- Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, yerel yönetimlerin sorumlu olduğu alanlarda yapılması gerekenlere ilişkin açıklaması

HÜSEYİN AVNİ AKSOY (Karabük) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Memleketimizde iklim değişikliği nedeniyle her yağış sonrasında ortaya çıkan görüntüler yerel yöneticiler tarafından her seferinde "afet" olarak nitelendirilmektedir. Plansız, denetimsiz yönetim anlayışının bilançosunu maalesef ki vatandaşımız ödüyor. Memleketimizin altyapısına, ulaşımına, imarına, daha doğrusu yerel yönetimlerin sorumlu olduğu tüm alanlara ivedilikle planlı denetim yapılmalıdır. Acilen yeni iklim şartlarına uygun altyapı bilgi sistemi oluşturulmalıdır. Özellikle mevcut durumu ölen, gözlemleyen ve yağışın yoğun olduğu zamanlarda erken uyarı sistemi sağlayacak istasyonlar kurulmalıdır. Metropol kentlerin altyapıları yaşam odaklı politikaların gerektirdiği gibi sürekli gözlemlenmeli ve analiz edilmelidir. Düzenli şekilde bakımı yapılmayan hiçbir altyapı sağlıklı çalışmaz. Bu nedenle sadece yağışın fazla olduğu zamanlarda değil, sürekli, periyodik olarak altyapının bakımı yapılmalıdır.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Karahocagil...

20.- Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil'in, muhalefetin Hükûmetin icraatlarına olan yaklaşımına ilişkin açıklaması

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Teşekkür ederim Başkanım.

Muhalefete soruyorum; CHP'sinden HDP'sine, İşçi Partisinden komünistine, dinsizinden imansızına, hakçısından hukukçusuna, çağdaşından sahte Atatürkçüsüne: Bugüne kadar Hükûmetin milleti için, vatani için yaptığı hangi güzel projenin yanında oldunuz? Yukarıda saydıklarım kentsel dönüşümün ve TOKİ'nin aleyhine yüzlerce "tweet" attı, yüzlerce eylem yaptı, yüzlerce engel çıkardı. Şimdi çıkmış, yüzleri kızarmadan güya depremzedelerin yanlarındaymış hareketi çekiyorlar. Bu milleti ne zaman tam olarak anlayacaksınız? Kentsel dönüşümü ve TOKİ'leri engelleyerek ölümlere, yaralanmalara, yuvaların sönmesine sebep oldunuz; depremzedeler sizden mutlaka hesap soracaktır. Yalana yatsanız da çamura batsanız da iftiraya, tezvira sarılsanız da doğru, yerini bulacaktır. Gelecekte, tarihte "Tek hedefleri mevki, makamı." diye nefretle anılacaksınız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

21.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sayın Başkanım, biraz önce konuşan hatip... Tabii, aynı çatının altındayız, beş yılın sonuna geldik, kalp kırmak istemeyiz ama kötü söyleyen, kötü işitir. Kendisi, bütün Meclisteki bir genel kanaatle "Ne söylerse söylesin, sonuçta hadi söylesin, duymazdan gelemim, görmezden gelemim; hadi az vakti kalmıştır, hadi meczuplaşmıştır." diye böyle yok saydığımız bir kişi olmakla birlikte, efendim "dinsiz muhalefet" "imansız muhalefet" "ahlaksız muhalefet" laflarının her bir tanesini

teker teker, ayrı ayrı -ailesi kusura bakmasın, sevenleri kusura bakmasın ama- şahsının gırtlığına kadar geri tikiyorum. Yazıklar olsun! Yazıklar olsun! Yazıklar olsun!

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Sana yazıklar olsun! Sana yazıklar olsun!

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

AHMET KAYA (Trabzon) – Ağzınıza sağlık.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ağzınıza sağlık.

BAŞKAN – Sayın Köksal...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sözlerini geri alsın Başkan.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sürekli yalan söylüyorsun. Her gün yalan, her gün yalan! Terbiyesiz!

AHMET KAYA (Trabzon) – İşiniz gücünüz iftira, yalan.

BAŞKAN – Sayın Köksal'a söz verdim arkadaşlar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Her gün yalan söylüyorsun. Boyundan, yaşından utan ya! Yaşından utan ya! Yaşından utan, her gün aynı yalanlar!

AHMET KAYA (Trabzon) – Bir tek sizin...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Köksal.

22.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, yıllardır kadro bekleyenlerin iktidarlarında kadro alacaklarına ilişkin açıklaması

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, yıllardır kadro bekleyen ama AKP iktidarının görmezden geldiği kara yolları çalışanları, kamu çağrı merkezi çalışanları, müşavir firma çalışanları, HBYS çalışanları, radyoloji ve MR çalışanları, sterilizasyon ve dezenfeksiyon çalışanları, diş protez çalışanları, 4 Aralık mağdurları, sosyal tesis çalışanları, belediye şirket işçileri, Vakıfbank güvenlikleri, KİT çalışanları, kiralık araç şoförleri, fizyoterapistler, yemekhane çalışanları, laboratuvar teknikerleri, aile sağlığı merkezi grup elemanları, biyomedikal teknikerleri, anestezi teknikerleri ve tüm taşeron çalışanlar; Cumhurbaşkanı adayımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun sözüdür, iktidarımızda kadronuzu alacaksınız.

Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde geçici işçi statüsüyle çalışan 32 bin emekçi, şeker fabrikalarında, ormanda çalışan geçici işçiler, ÇAYKUR mevsimlik işçileri; hepiniz iktidarımızda kadro alacaksınız.

BAŞKAN - Söz talep eden Grup Başkan Vekillerine söz vereceğim.

Sayın Usta, buyurun.

23.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Adıyaman'da ve Şanlıurfa'da meydana gelen sele, ramazan pidesinin fiyatına, Samsun'dan gruplarını ziyarete gelen ziraat odası başkanları ile muhtar heyetinin dile getirdikleri sorunlara, 2/B arazilerinin ve rayiç bedellerinin tespitinde yaşanan sıkıntılara, tarımsal sulamadaki sorunlara, Tarım Kredinin gübre açıklamasına ve limit artırımı meselesine, çiftçinin Başak Kart'a yüklenen mazot ve gübre desteğinde yaşadığı sorunlara ilişkin açıklaması

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yaşanan deprem felaketinin henüz enkazı kalkmamışken Adıyaman ve Şanlıurfa'da meydana gelen selde -şu ana kadar tespit edilen- 15 vatandaşımız yaşamını yitirmiştir. Hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum, kederli ailelerine ve aziz milletimize de başsağlığı diliyorum.

Sel felaketinin hemen ardından Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener, Millet İttifakı'nın 13'üncü Cumhurbaşkanı adayı Sayın Kılıçdaroğlu'yla birlikte gece saatlerinde bölgeye intikal etmiştir. Ziyarette arama kurtarma çalışmaları bizzat yerinde denetlenmiş ve bölge halkının acıları paylaşılmıştır. Maalesef, depremde de ölüyoruz, selde de ölüyoruz. Hükûmetin rant odaklı bakışını ve denetimsiz yapıların sonucunu vatandaşlarımız canlarıyla ödemektedir.

Şanlıurfa Abide Kavşağı'na henüz üç buçuk ay önce yapılan alt geçit selde çöküntü yaşamış, âdeta göle dönerek tıkanmıştır. 2 kişinin hayatını kaybettiği bu kavşak için, 6 Nisan 2022'de -burası çok önemli, dikkatinizi çekmek istiyorum- gerçekleştirilen ihalede teklif veren 5 firma reddedilmiş, ihale, bizzat Sayın Erdoğan'ın elinden ödül alan bir müteahhide davet usulüyle verilmiştir ve bu alt geçit de çökmüştür, 2 vatandaşımız burada hayatını kaybetmiştir; bunun şimdi sorumlusu kim olacak? Sarayı ve sarayın çevresini ihya etmekten başka bir şey düşünmeyen Hükûmet, deprem ve sel gibi doğa olaylarını denetimsiz, plansız ve doğaya yanlış yapılan müdahalelerle felakete dönüştürmektedir.

Şanlıurfa kent merkezinden geçen Cavsak Deresi, Karakoyun Deresi, Mance Deresi ve Karaköprü Sırrın Deresi çevresinde yapılan yapılaşmaların da depremde yıkım tehlikesi oluşturduğu, sel olayında ise taşkına ve can kayıplarına neden olacağı ortadayken bu bölgede yapılaşmaya müsaade edilmesi doğa olaylarını felakete çevirmiştir. Felaketin birinci dereceden sorumlusu Erdoğan ve Hükûmetidir. Erdoğan'ın yöneticiliğinin sorumluluğunu ve maşerî vicdanın gereğini yerine getirmeye davet ediyor, bir kez daha helallik istemek yerine istifasının da bir erdem olduğunu hatırlatmak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biliyorsunuz İzmir, Ankara gibi büyükşehirlerimizde ramazan pidesi fiyatları da belli oldu; 300 gram pide 10 lira; geçen yıl 5 liraydı yüzde 100 bir fiyat artışı var. Oysa TÜİK'e bakarsanız “Enflasyon yüzde 55.” diyor, bunu milletimize sadece bu kadar arz etmek istiyorum.

Dün, grubumuzu Samsun'dan ziraat odası başkanları ve bir muhtar heyeti ziyaret ettiler ve ziyaret esnasında bize birtakım sorunlarını dile getirdiler. Bunlar sadece Samsun'un değil, esasında Türkiye'deki bütün çiftçilerin sorunları, müsaadeniz olursa onların bir kısmını burada sizinle paylaşmak istiyorum. Bir defa, bu 2/B tespiti, rayiç bedellerin tespitinde ciddi sıkıntılar var, ciddi sorunlar var; buralarda bir defa rakamlar çok yüksek tespit ediliyor. Hakikaten bunların masabaşında tespit edildiği de çok ortada. Çünkü şimdi, aynı köy olunca, aynı mahalle olunca hepsine aynı fiyat gidiyor neredeyse; değil, bu araziler arasında çok ciddi farklılıklar var, bu farklılıklar dikkate alınmıyor çünkü buradaki komisyonlarda bir problem var. İşte, mesela ziraat odalarından bir temsilcinin mutlaka bu komisyonda yer alması lazım, bu tespitlerin doğru yapılması lazım, vatandaş mağdur etmeyip...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin.

ERHAN USTA (Samsun) – Özellikle orman köylülerimizi zaten orada tutmaya çalışmamız gerekirken bunlara, şimdi “Bırakın burayı.” işte, çok yüksek bedeller tespit ederek “Bırakın, üretimi de bırakın, köyü de bırakın.” gibi bir duruma sürüklemenin hiçbir mantığı yok. Vatandaşın rayiç bedellere karşı tepkisi var, bu tepkiler üzerine şimdi seçim öncesinde işlemler askıya alındı, bekletiliyor ama şu çok net ki seçimden sonra yine yüksek fiyatlar üzerinden, yüksek rayiç bedeller üzerinden işlemler devam edecek. Hâlbuki, biz bunların, seçim öncesinde fiyatların, rayiç bedellerin değiştirilmesini ve düşük tespit edilmesini bekliyoruz, seçim sonrasında vatandaşın tekrar aynı muameleye tabi kalmaması lazım.

2/B işlemlerinin de hızlandırılması gerekiyor, buralar çok yavaş gidiyor. Özellikle şöyle de bir sorun var: 2/B arazilerinin tespiti Orman Kadastrosu tarafından yapılıyor, sonra Tapu ve Kadastro kendi tapu tahsislerini kendisine göre yapacağını söylüyor.

Şimdi, aslında vatandaşın 2/B'si kesinleşiyor ama Tapu ve Kadastro'nun işlemleri geciktiği için çiftçilerimiz tarımsal desteklerden faydalanamıyor. Kendi kusuru olmadığı hâlde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

...Hükümetin işlemleri yavaş götürmesinden dolayı vatandaşımız burada destekleri alamama durumuyla karşılaşılıyor; bunun da giderilmesi lazım, bu işlemlerin bir an önce hızlandırılması lazım, olmazsa yani Orman Kadastrosuyla da bu işlemlerin yapılabilmesine izin veren bir düzenlemenin yapılmasında fayda var.

İkinci husus, bu tarımsal sulama meselesi. Zaten burada Hükümetin Türkiye genelinde çok başarısız olduğu biliyoruz yani tarımsal sulamada hakikaten çok başarısız. Şimdi, özellikle bizim bölgemizde kapalı sistem birçok bölgede yok, iç bölgelerde, bu Havza, Vezirköprü, Ladik, Kavak'ta kapalı sistem yok; açık kanallar üzerinden yapılıyor ve bu açık kanallar da kırık. Dolayısıyla, vatandaşlarımızın sulama imkânı yok. Bu, birinci sorun.

İkinci sorun, bu tarımsal sulamadaki elektrikle ilgili. Bunu daha önceden de gündeme getirmiştik. Şimdi, küçük parseller var; 2 dönümlük, 3 dönümlük, 5 dönümlük parseller var; sulama ihtiyacı var, her parsel için ayrı bir elektrik aboneliği isteniyor. Abone olmayanlar... Bir aboneliğin bedeli ne kadar? 15 bin lira. Bunu bir çiftçinin karşılaması mümkün değil yani 3 dönümlük bir arazinin başına saat koyacak ve 15 bin lira abonelik bedeli verecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Beş dakikayı geçti.

ERHAN USTA (Samsun) – Toparlayacağım Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Yani bunu bir çiftçinin bu şekilde karşılaması mümkün değil. Belli ölçeğin üzerindekielerde bunun yapılmasını anıtlarız, diyelim ki işte “50 dönümün üzerinde...” filan dersin ama küçük parseller için farklı bir muamele yapılması lazım; taşımaya müsaade etmek gerekir. Şimdi, bu taşıma işlemi yapanlarda aslında elektrik saati çalışıyor, elektrik faturasını da ödüyor fakat burada kaçak elektrik muamelesi yapılıyor ve bunun üzerinden vatandaşa çok yüksek miktarlarda ceza kesiliyor. Bunu kabul etmemiz mümkün değil, burayı mutlaka düzeltmek gerekiyor.

Ayrıca, beş on yıldır -şimdi, bu tür örnekler var, bunların belgelerini verebilirim- hiç çiftçilik yapmamış, hiç elektrik kullanmamış, son dönemde bunlara da bu dağıtım şirketlerinden cezalar geliyor, bu da anlaşılabilir bir şey değil, buraya mutlaka bakmak gerekir. Bunun dışında, tarımsal sulamadaki elektrik ödemeleri aylık, mesela çeltik üretiminde diyor ki: “100 dönümlük bir araziye en az, asgari 25 bin lira bir elektrik tüketimi oluyor, biz bunu nasıl ödeyelim?” Bunlarda, hasat dönemi sonunda tahsilat yapılacak şekilde bir düzenleme yapılması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) – Bitireceğim Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Bu haksız cezaların da iptal edilmesini bekliyoruz yani durdurma değil. Seçim öncesi burada da şimdi bir durdurma var ama seçim sonrasında tam gaz bunlara devam edilecek, bunların iptal edilmesi lazım. Vatandaşları kandırmayalım yani düzenlemelerin seçim öncesinde yapılmasını bekliyoruz.

Son konu olarak da bu Tarım Kredide bir şeyler... Gübre bulamıyoruz, azotlu gübrenin olmadığı... “Nisan ayına kadar azotlu gübre yok.” demiş Tarım Kredi, hâlbuki diyorlar ki: “Şimdi bizim fındıkta gübre atmamız lazım.” Böyle bir sorun var, bu sorunun çözülmesi lazım bir an evvel.

Ayrıca, bu Tarım Kredide limit artırımı meselesi var. Limit artırımında da 1.700 lira para isteniyormuş yani bu mevcut ortaktan da isteniyor. Vatandaşın daha önceden bu iş için verdiği para var. Tabii, bu parayı nominal olarak tutuyorlar. Şimdi enflasyon nedeniyle krediler büyüdüğü için sürekli bir limit artırımı için vatandaştan para istenmesinin anlamı yok yani reel olarak bakmak lazım. Başlangıçta verilen o 400 liralardan aslında bugünkü kredilere de yeterli olduğu ifade ediliyor.

Son konum da Değerli Başkanım, bu mazot ve gübre desteğinde, biliyorsunuz, bunlar “Başak Kart” diye bir karta yükleniyor. Güzel, güzel bir uygulama.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) – Bitireceğim, son.

BAŞKAN – Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Bu mazot ve gübre desteği Başak Kart'a yükleniyor fakat burada; birincisi, bu kartlar her yerde geçmiyor, sadece belli bayilerden gübre aldığınız zaman bunu alma imkânınız var. Orada vatandaş diyor ki: “Ya, diğer bayi onun verdiği fiyattan bin lira daha ucuza verirken orası yüksek fiyattan veriyor. Benim daha düşüğe alma imkânım var fakat bizi sadece birkaç tane bayiye mahkûm ettikleri için yüksek fiyattan almak zorunda kalıyoruz.” Dolayısıyla burada yapılması gereken şey, nasıl olsa karta yüklenmiş bu para, herkesten alma imkânının olması lazım.

İkincisi, “Paralar geç yatırılıyor. Para geç yatırıldığı için bu kartı zamanında zaten kullanamıyoruz, kendimiz başlangıçta alıyoruz, bu sefer gübre ihtiyacımı ben nakitle karşılıyorum fakat karttaki parayı da kullanamıyoruz çünkü bunun dışında kullanma imkânım yok.” diyor. O zaman yapılması gereken ne? Bu paraların gübre alımından önce yatırılması lazım ve bunların her yerden alınmasına imkân tanınması lazım. Bir de “Yüzde 10-12 civarında komisyon ödüyoruz.” diyorlar. Yani verilen paranın zaten kıymeti yok, bunun da önemli bir kısmı komisyona gidiyor veya vatandaş verimli bir şekilde kullanamıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Bütçe bu maliyete zaten katlanıyor. Amacımız ne olmalı? Üretimi artırmak olmalı, verimliliği artırmak olmalı. Dolayısıyla, burada, Tarım Bakanlığının bu uygulamaları tekrar bir gözden geçirmesini ve vatandaşın işine yarayacak şekilde, zamanında, düzgün ve piyasa fiyatlarında malını alabilecek şekilde bu uygulamanın yapılmasının yararlı olacağını düşünüyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Size de çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

24.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 16 Mart Halepçe ve Beyazıt katliamlarının yıl dönümlerine, liseler arası futbol turnuvasında yaşanan olaylara, Türkiye'de ırkçılığın, faşizmin tekrar hortlatılmaya çalışıldığına, uluslararası çatı kuruluşlarının Kızılaya ilişkin açıklamalarına ve Kızılaz yöneticilerinin kaç koltukta oturduklarının gündem olduğuna ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün 16 Mart, Halepçe katliamının yıl dönümü. Kuşaklar boyu etkisi süren ama acısı hiç dinmeyen bir katliam.

Saldırıda 5 bini aşkın Kürt katledildi, 7 bin ile 10 bin sivil insan yaralandı ve o kimyasal saldırıdan sonra Halepçe kentinde ve çevresinde birçok hastalık meydana geldi. Yapılan uluslararası araştırmalara göre, Halepçe'deki engelli doğum oranı Hiroşima ve Nagazaki'nin tam 5 katı.

Bu saldırı, o bölgelerde Kürt halkına, sivil nüfusa yapılan en büyük kimyasal silahlı saldırı olarak tarihteki yerini aldı. Nitekim, Irak Yüksek Ceza Mahkemesi, 1 Mart 2010 tarihinde soykırım eylemi olarak Halepçe katliamını tanıdı. Saldırı benzer şekilde birçok parlamentoda uluslararası insanlığa karşı suç olarak tanındı fakat her yıl Türkiye Büyük Millet Meclisinde Halepçe katliamının bir soykırım olarak tanınması talebimiz ve tekliflerimiz, maalesef, gündeme alınmıyor. Biz bu yıl bir kez daha, Türkiye'de milyonlarca Kürt'ün yaşadığını ve bu soykırımın tanınmasını gerektiğini ifade etmek istiyoruz. Halepçe'de yaşadığımız katliamı, soykırımı unutmamak. Yıllarca Kürt halkı elma kokusundan ürktü. Bu, unutulması mümkün olmayan bir katliam. Yaşamını yitirenleri saygı ve minnetle anıyorum.

Yine, Beyazıt katliamı 16 Martta fakat Halepçe'den on yıl önce meydana geldi. 16 Mart 1978'de, İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi önünde düzenlenen bombalı saldırıda 7 öğrenci yaşamını yitirdi, 41 öğrenci de yaralandı. Tabii ki dosya her zamanki gibi cezasızlığa terk edildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Emniyet arşivinde bulunan 7 Mart 1978 tarihli bilgi notu katliama engel olmadı -tıpkı Suruç gibi, Ankara katliamı gibi- ve bu not aslında dikkate alınsaydı bu katliam gerçekleşmeyecekti. “Beyazıt Meydanı komünistlere mezar olacak.” sloganları, çok önceden haberi verilen ve faillerinin yıllarca araştırılmadığı planlı bir katliam olarak belleklerimizde hâlâ saklı. Katliamda yaşamını yitiren 7 öğrenciyi saygıyla minnetle anıyorum ve tıpkı diğer olaylar gibi bunun da üstü örtülmemeli tabii ki.

Şimdi, Bursa'da dün bir “Nazi selamı” gündeme düştü. Amedspor'a yönelik ırkçı saldırı, linç girişimleri hâlâ hafızalarımızda tazeliğini korurken bu sefer, liseler arası futbol turnuvasında Üsküdar Amerikan Lisesi oyuncularını, gol sevinçlerini Ulus Özel Musevi Lisesi oyuncularına topluca Nazi selamı vererek kutlamışlar, topluca hem de yapmışlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Türkiye Yahudi toplumu ve veliler bu olayı doğruladı. Üsküdar Amerikan Lisesi Müdürü bir açıklama yaptı ve Nazi selamını yanlış bir hareket olarak tanıdı ve “Propaganda olması suçtur, gayriinsanidir.” dedi. Bu yetersizdir. Hem Amedspor'a yapılan ırkçı saldırı hem liseler arası bir turnuvada Nazi selamıyla Türkiye'de ırkçılığın, faşizmin tekrar hortlatılmaya çalışıldığını ve iktidarın kutuplaştırıcı, ayrıştırıcı ve Kürt düşmanlığı politikasının aynı zamanda diğer kimliklere yönelimi de sağladığını önemle belirtmek istiyoruz. ırkçılığın sonuna kadar karşısında mücadele etmeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, Kızılay gündemi bitmiyor tabii ki uluslararası alanda da yankısını duyuyoruz artık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Uluslararası çatı kuruluşları “Ticari faaliyetleri nedeniyle Kızılayı 'karşılıksız yardım yapan kuruluş' statüsünden çıkarmaya hazırlanıyoruz.” diye açıklama yaptı. Evet, Kızılay, Uluslararası Kızılay ve Kızılağaç Federasyonunda gündem oldu. Bu, aslında bütün Türkiye için utanç verici, kabul edilemez bir tablo, maalesef, öyle. Bu durumda, tabii ki tüzüğünde yer alan ilkelere göre Kızılay, gönüllü sosyal hizmet kuruluşu olarak tanımlanıyor ve maalesef, Kızılay çadırları sattıktan sonra bu niteliği artık uluslararası anlamda da tartışma konusu oldu. IFRC ve Uluslararası Kızılağaç Komitesinde tartışma konusu olması çok tabii ki önemli bir gelişme ve umarım, Kızılay Başkanı Kerem Kınık hâlâ o koltukta oturmaya devam etmez ve bunların hesabını verir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Geçtik süreyi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bitireceğim Başkanım.

BAŞKAN – Peki, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ama umarım, o da Hatay Valisi gibi milletvekili adayı olmaz, taltif edilmez.

Son cümlelerim, Kızılay yöneticilerinin kaç koltukta oturduğu dünden beridir gündemde. Kerem Kınık'ın 12 koltuğu varmış, saymayacağım. Yine, Yönetim Kurulunda olmayan İlyas Haşim Çakmak'ın... 11 Kızılay şirketinin Yönetim Kurulu üyeleri de oldukça dikkate değer kişilerden oluşuyor. Hakikaten Kızılay 2'nci Başkan Yardımcısı Oğuz Can, mesela hem Kızılay Yatırım Holding hem Kızılay AR-GE ve Bilgi Teknolojileri Ticaret AŞ üyesi. Arpalık olarak kullanıyorlar, Kızılay artık Kızılay değil. Kızılayın bütün yönetiminin derhâl değişmesi gerekir diyeceğim ama demeyeceğim; 14 Mayıs'tan sonra bu halk değiştirecek, onlara gerekli dersi verecek.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.57

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.30

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Sevda ERDAN KILIÇ (İzmir), Rümeysa KADAK (İstanbul)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 74'üncü Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılamaya devam ediyoruz.

Söz sırası Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Özgür Özel'de.

Buyurun Sayın Özel.

25.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 16 Mart Beyazıt ve Halepçe katliamlarının yıl dönümlerine, İstanbul'da liseler arası müsabakada çıkan olaylara, 10 Haziran 2022 tarihinde Mecliste görüşülen kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesine, İletişim Başkanlığının Şanlıurfa'daki Abide Kavşağı'yla ilgili açıklamasına ve Kızılayın 2021-2030 Stratejik Planı'ndaki intihale ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün 16 Mart 1978 Beyazıt katliamının yıl dönümü. 12 Eylül darbesine giden kanlı süreçte, İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi önünde 7 öğrencinin yaşamlarını yitirdiği katliamın yıl dönümünde yaşamını yitiren öğrencileri bir kez daha saygıyla anıyoruz. Acıları hâlâ yüreğimizin en derin yerini sızlatmaktadır.

Yine, 16 Mart bir başka katliamın, 16 Mart 1988'de İran-Irak Savaşı sırasında Saddam Hüseyin'in emriyle Halepçe'deki Kürtlere karşı kimyasal silah kullanılmasının yıl dönümüdür. Halepçe katliamındaki tüm kayıpları bir kez daha anıyor, bu insanlık

suçunu bir kez daha tarih önünde lanetliyor ve mahkûm ediyoruz.

Bursa'da Amedspor maçından sonra yaşananlar, gözaltılar ve o sırada siyasilerin takındığı birtakım tutumlar, bu sefer, dün İstanbul'da 2 lise arasındaki bir müsabakada bazı olayların veya nahoş birtakım simgelerin kullanılması sonucunu doğurdu; Ulus Özel Musevi Lisesine karşı kullanılan Nazi selamı hepimizin tüylerini ürpertti. Üsküdar Amerikan Lisesi yönetiminin yaptığı sağduyulu açıklamayı önemsiyoruz, Üsküdar Amerikan Lisesindeki genç arkadaşlarımızın bunu bilinçli olarak ve o derin yaraları hatırlatmak üzere yapmadıklarını, maksadını aşan bir iş olduğunu düşünmek istiyoruz. Tüm gençlere, bu toprakları var edenin hoşgörü, farklılıklara saygı, birbirimize sahip çıkma olduğunu ifade ediyoruz. Tüm siyasetçilere de böyle bir iklimi çanak tutacak davranış, açıklama ve bu tip davranışların bir sonrakini teşvik edecek şekilde güzellemelerden kaçınması gerektiğini hatırlatıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sayın Başkan, daha geçen sene, 10 Haziran 2022, Mecliste bir kanun görüşülüyor -ben nöbetçiyim, Kayseri Milletvekili Elitaş nöbetçi- ve Kayseri'deki bir sorunu çözüyor, Kayseri'deki bir kooperatifle ilgili bir madde... Dedim ki: Bir, bütün Türkiye'de benzer sorun var; iki, Kayseri'ye özel kanun olmaz, kanunların genelliği ilkesine aykırı. Kayseri'deki bir kooperatifteki sorun çözülmez, bu sorun tüm kooperatifler için çözülür. İddia etti "Olmaz." dedi. 15 Haziranda yayınlandı, Anayasa Mahkemesi 16 Şubat 2023 tarihinde bunu iptal etti; gerekçe: Kanunların genelliği ilkesine aykırı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Dilimizde tüy bitiyor, anlatamıyoruz ama buradan çağrımız -zaten kanun hazır ama oradaki "Kayseri" ibaresi genellik ilkesini bozuyor- Meclisin, bu kez, Türkiye'deki benzer sorunu yaşayan tüm kooperatif ve kooperatif mağdurları için bu konuyu ele alması yönündedir.

Sayın Başkan, dün selde sular altında kalan Abide kavşağı var Şanlıurfa'da ve bu kavşağın daha 2022 yılında Cumhurbaşkanlığı tarafından açıldığı söylenince, İletişim Başkanlığı diye kuruldu ama dezenformasyon bakanlığına dönen kurum açıklama yaptı. Açıklamasında diyor ki: "Bu kavşak 2022'de değil, 2013 yılında açılmıştı aslında." Böyle bir yalanlama yapıyor Recep Tayyip Erdoğan'ın resimleriyle.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, Şanlıurfa Belediye Başkanı 2022'de "Cumhurbaşkanımız açtı, Abide kavşağı hayırlı olsun." diye paylaşım yapmış. Bir: Yalanı doğru gibi söyleyenleri görüyoruz. İki: Aynı kavşağı dokuz yıl arayla, yeniymiş gibi, yeniden açanları görüyoruz. Üç: Yapılan o kavşağın ihalesinin 21/b'yle yapıldığını yani açık ihale yerine davet usulüyle yapıldığını, yandaş davet edildiğini, yandaşa davet çıkarılan kavşakları canların da Azrail'e emanet edildiğini görüyoruz. O yüzden, bu tip yanlışlara ve paçadan akan bu tip rezilliklere son verilmesi için artık iktidara bir çağrımız yok, milletimiz mayısın 14'ünde bu rezaleti sonlandıracak.

Sayın Başkanım, son olarak da şu konuyu ifade etmek isterim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Depremden sonra en çok tartışılan kurumlardan biri üzülmüyoruz ki Kızılay. Depremin ertesi günü Türk Eczacıları Birliğine sahra eczanesi için tanesi 140 bin liradan -5 tanesi 700 bine- eczane çadırı satan, millet çadır beklerken Ahbapa çadır satan, millet çadır beklerken çadır fabrikasını AK PARTİ belediye meclis üyesine kiraya veren bu anlayış şimdi bizi nasıl koruyacak diye düşünüyor insanlar.

Sayın Başkanım, 2021-2030 Stratejik Planı var Kızılayın. Biz açtık, çalıştık "Bakalım, bundan sonrasına hazır mı Kızılay?" diye. İnanın, stratejik plan kadar intihal bulduk; bugün gazetecilere de verdik, Meclisimize de şikâyet ediyoruz.

Sayın Başkanım, benzer 16-17 örnek var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Efendim, bu, Gaziemir Belediyemizin stratejik planı, sarıyla gözüken yer; kopyalamış, Kızılayın stratejik planına yapıştırmış; yazım hatalarıyla, noktasıyla, virgülüyle aynı paragraf. Ama bu tek değil. Bakın, Gaziemir Belediyesi stratejik planından intihal var, Alanya Belediyesi stratejik planından var, Galatasaray Üniversitesi stratejik planından alıntı var, Bingöl Üniversitesinden var, Vikipedi'den var, Gıda Mühendisliği Dergisi'nden var, uzmanlık tezlerinden var, hakemli makalelerden var; nihayet, Milliyetçi Hareket Partisinin Tokat Milletvekili Reşat Doğru 2013'te Mecliste konuşma yapmış, onun tutanağını almış, anlatım bozukluğunu bile düzeltmeden koymuşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayalım, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Birisi, Kızılayın Stratejik Planı diye, 17 farklı kaynaktan kopyala yapıştır, nokta konacak yere virgül koyduysa onu da kopyalamış. 2030'a kadar Kızılay ne yapacak? Tamamı intihal ve kopya bir stratejik plan.

Bugün basın toplantısında bütün örnekleri gösterdim, parti gruplarına verebiliriz, basın mensuplarına verdik. Hâlen daha Kızılayın başındaki o yandaşı tutacak mısınız? 14 Mayıs'tan sonra biz tutmayacağız ama millet de inşallah, bu liyakatsizleri, sadece size sadakati olduğu için göreve getirdiğiniz bu kişileri başımıza bela ettiğiniz için 14 Mayıs'tan sonra da bu iktidarı görevde tutmayacak.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Zengin...

26.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, 18 Mart 1915 Çanakkale Deniz Zaferi'nin yıl dönümüne; AK PARTİ Grubunun yaptığı kapalı grup toplantısında, oy birliğiyle, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 14 Mayıs seçimlerinde Cumhurbaşkanlığına aday gösterildiğine, Genel Kurulda zaman zaman çok iddialı konuşmalar yapıldığına ve her şeyin milletin gözünün önünde cereyan ettiğine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri; ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Hayırlı bir çalışma günü olmasını temenni ediyorum.

Bugün Genel Kurul açıldığında Çanakkale Milletvekilimiz Jülide Hanım'ın da ifade ettiği gibi -konuşan başka Grup Başkan Vekili arkadaşlarım da söylediler- 18 Mart 1915 Çanakkale Deniz Zaferi'nin bu hafta sonu cumartesi günü yıl dönümü. Tabii, Çanakkale bizim tarihimizde, benim ruh dünyamda çok önemli anlamlar ifade ediyor. Bu hafta, İstiklal Marşı'nın ilanının da yıl dönümüydü. Böyle bakıldığı zaman, İstiklal Marşı'na özellikle en büyük ilhamı veren Çanakkale Zaferi'dir. Tokat'ta 15 yaşında gençlerin askere gittiği, Türkiye'nin her yerinden, Osmanlı coğrafyasının her yerinden, Anadolu coğrafyasının her yerinden, hiçbir ayırım olmaksızın, vatani savunmak üzere giden gencecik bir neslin vatani için bütün değerlerini bir kenara koyarak canını feda

ettiği, vatani için can verdiği fevkalade önemli bir kahramanlık günüdür bizim açımızdan baktığımızda, dünyaya ilan edilen muazzam bir kahramanlık günü. Bu manada, biz de cumartesi günü arkadaşlarımızla birlikte orada olmaya gayret edeceğiz. Şehitlerimizi, başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere canını veren, şehadete yürüyen oradaki bütün kardeşlerimizi, atalarımızı tekrar rahmetle yâd ediyoruz ve onlardan feyzalarak bugün de görevini ifa eden kardeşlerimize hem saygılarımızı sunuyoruz hem de onları rahmetle anıyoruz.

Sayın Başkanım, bugün AK PARTİ Grubu için önemli bir gün idi. Genel Kurula gelmeden evvel biz kapalı bir grup yaptık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bu kapalı grupta, malumunuz 14 Mayıs 2023'te Türkiye seçime gidiyor ve Anayasa'nın 101'inci maddesi, Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu'nun 8'inci maddesi, Grup İç Yönetmeliği'mizin 58'inci maddesi gereğince partimiz Adalet ve Kalkınma Partisinin Genel Başkanı, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ı grubumuz katılan tüm milletvekillerinin oy birliğiyle aday olarak göstermiştir. Partimize, ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyoruz, dua ediyoruz.

Tabii, burada, Genel Kurulda gördüğüm şey, zaman zaman hacminden çok büyük şeyler konuşuluyor; hakaret değil belki ama çok iddialı, öyle söyleyebilirim. Hayatta her zaman iddialı şeyler beni korkutmuştur, tedirgin etmiştir çünkü böyle şeyler söylediğinizde hayat sizi bunlarla imtihan eder. Bunların örneklerini de bence muhalif siyasi partilerin tarihinde görmek mümkündür diye düşünüyorum; aynı şeyler bizim için de geçerlidir bir tarafıyla. O sebeple, bu konuya dair kararı, zaten çok az bir zaman kaldı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Her şey milletimizin gözü önünde cereyan ediyor. Bu manada, baktığımızda, çok kısa bir zaman sonra zaten kararını milletimiz verecektir. Şu kalan zamanı, bugünleri bence tevazu içinde, birbirimizi iyi hatırlayarak, birbirimize karşı hürmet göstererek geçirmek gerekiyor. Zaman çok hızlı geçti, beş yılın nasıl geçtiğini hiçbirimiz anlamadık. Geriye kalan şeyin gerçekten bir hoş sada olmasını temenni ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Evet, gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

V.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Samsun Milletvekili Erhan Usta tarafından, Kahramanmaraş merkezli yaşanan iki büyük depremin ardından evlerini kaybeden vatandaşlarımız için kurulan çadır kentler su baskınlarına maruz kalmış, yaşanan su baskınları çadır kentleri yaşanmaz hâle getirmiş, çadır kentlerin su yataklarına kurulmaması ve çadırların aşırı yağış sebebiyle su baskınlarına maruz kalmayacak bölgelere konumlandırılmaları gerektiği uyarısını dikkate almayan Hükûmet milletimizin göz göre göre gelen yeni bir felakete sürüklenmesine engel olamamış, hükûmet etme ve yönetme ehliyetini kaybetmiş bir iktidarın aldığı her yanlış karar ve attığı her yanlış adım milletimizi felakete sürüklemiş ve milletimizin Hükûmetin yanlış kararlarının ve tercihlerinin cefasını çekmeye mecbur bırakılmaması için yaşanan bu doğal afeti ve alınmayan önlemlerden kaynaklı meydana gelen felaketi Meclisimiz çatısı altında görüşerek milletimizin sesine kulak vermek amacıyla 16/3/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Mart 2023 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

16/3/2023

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 16/3/2023 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Erhan Usta

Samsun

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Kahramanmaraş merkezli yaşanan iki büyük depremin ardından evlerini kaybeden vatandaşlarımız için kurulan çadır kentler su baskınlarına maruz kalmıştır. Yaşanan su baskınları çadır kentleri yaşanmaz hâle getirmiştir. Çadır kentlerin su yataklarına kurulmaması ve çadırların aşırı yağış sebebiyle su baskınlarına maruz kalmayacak bölgelere konumlandırılmaları gerektiği uyarısını dikkate almayan Hükûmet, milletimizin göz göre göre gelen yeni bir felakete sürüklenmesine engel olamamıştır. Hükûmet etme ve yönetme ehliyetini kaybetmiş bir iktidarın aldığı her yanlış karar ve attığı her yanlış adım milletimizi felakete sürüklemektedir. Milletimiz Hükûmetin yanlış kararlarını ve tercihlerinin cefasını çekmeye mecbur bırakılmamalıdır. Bu gerekçelerle yaşanan bu doğal afeti ve alınmayan önlemlerden kaynaklı meydana gelen felaketi Meclisimiz çatısı altında görüşerek milletimizin sesine kulak vermek amacıyla Samsun Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Erhan Usta tarafından 16/03/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 16/03/2023 Perşembe günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İYİ Parti Grubu adına Samsun Milletvekili Bedri Yaşar.

Buyurun Sayın Yaşar.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de sözlerime başlamadan önce 18 Mart Çanakkale Zaferi'ni tebrik ediyor, şehitlerimize ve ahirete intikal eden gazilerimizi, Ulu Önder Atatürk başta olmak üzere, rahmetle yâd ediyorum.

Tabii, yine bir felaketle uyandık. O gün Maraş'ta, 6 Şubat'ta meydana gelen depremle Maraş'ı biz bugün Ebrar Sitesi'yle hatırlıyoruz, Hatay'ı Rönesans Rezidans'la hatırlıyoruz, Diyarbakır'ı Galeria'yla hatırlıyoruz, Adıyaman'ı Grand Isias Oteli'yle hatırlıyoruz; son halkayı da maalesef dün yaşadık, o da Şanlıurfa'daki Abide Meydanı. Abide'yi hakikaten bu felaketle beraber abideleştirmiş oluyorsunuz.

Şimdi, depremlerin belki gününü tespit etme şansımız yok, olacağı yeri biliyoruz ama ne zaman, hangi vakitte olacağını bilmiyoruz ama rüzgâr, yağmur, sel felaketlerini daha önceden tahmin etmek mümkün. Zaten meteoroloji uzmanları da uzun uzadıya bunun geleceğini bugünden, dünden, evvelsi günden haber verdiler. Ama gelin görün ki daha bu çadırların alanlarını

tespit ederken bile bilime milime dikkat etmediğiniz ortada.

Düşünün, Diyarbakır'da Dicle'nin kenarında, Bismil yolunda çadır kent kuruyorsunuz ve bugün de işte bu hava muhalefetlerinden dolayı bunu bir başka yere, Yeşilayın alanına taşımaya çalışıyorsunuz. Aynı şekilde depremin olduğu bütün bölgelerde çadırlar içerisine girilemeyecek şekilde suyla tanıştılar, maalesef ikinci bir afete maruz kaldılar. Yani daha çadırların nereye kurulacağını dahi belirleyemeyen bir iktidarla karşı karşıyayız. Yani en azından bu alanlar kurulurken bunların altının... Yani şartlar sizi çok zorluyorsa, hiç olmazsa altına drenajlarını yaparsınız, bu drenaj alanlarını...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yaptık, yaptık.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Yaptığınız için su bastı zaten, keşke yapmasaydınız.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Basmadı su ağabey, basmadı.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Dolayısıyla bugün...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yanlış bilgi.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Su basmadı, o zaman bizim başımıza yağmur yağdı.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Dere kenarını basmadı.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Şunu söyleyeyim, değerli arkadaşlar, bakın, biz burada sizi yönlendirmek...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Bak, Dicle kenarını basmadı.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Bak, önünüz açılsın diye uğraşıyoruz.

Dolayısıyla Abide kavşağının altında biz bugün kayıplarımızı arıyoruz. Neden biliyor musunuz? Depremde dediniz "Kader." ama tedbir almadığınız için bu felakete dönüştü. Bugün de bununla ilgili siz, özellikle şehirlerin içerisini betonlaştırarak böyle kalaylı kazan gibi yaptınız. Siz de biliyorsunuz ki betonun sürtünme gücü düşük, yağmur yağdığı andan itibaren su hızlıca yürüyor, tam tersine şiddeti de artıyor. Hâlbuki bakın, Urfa milattan önce bile, ta Roma döneminde bile bu tür sel felaketlerine maruz kalmış, o günden beri Urfa'yı uyarıyorlar. O zamandan, ta, Jüstinyen'den beri buralarda bentler yapılıyor, bununla ilgili önlemler alınıyor ama siz bugün hâlâ işte, yaptığınız imar çalışmalarıyla, oluşturduğunuz şehir düzeniyle, yaptığınız kavşaklarla âdeta sele davetiye çıkarıyorsunuz; bunun bilimle izah edilebilir bir yanı yok. Hepimiz biliyoruz yani özellikle bu bölgelerde yağmur suları ile pis su kanallarının aynı hat üzerinde olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla ne oluyor? Bu hatların taşınması zaten mümkün değil. Aynı şekilde, yol çöktü, hepiniz ekranlarda gördünüz, bundan önce gördüğümüz filmin aynısı. Ne oldu? Menfezler veya köprülerin önüne rüsubatlar geldi yığıldı, arkada baraj oluştu, köprü dayanamadı, hepsiyle beraber gitti. Hani böyle paralı yolları yaptınız, övünüyorsunuz ya, bakın, bu harcadığınız her kuruş tüyü bitmemiş yetimin hakkı. Buradan uyarıyorum: Bir şeyi yaparken doğru düzgün yapacaksınız, bilime, fenne inanacaksınız, bunun dışında yaptığınız her şey boş. Bugün de özellikle yani su basmayan çadır kent kalmadı, hanımefendi sağ olsun, diyor ki: "Siz muhalefet olarak bunları söylüyorsunuz." Ama inşallah, bundan sonra bütün bu önerilerimizi söylüyoruz. Önce bunların altyapısının hazırlanması lazım; hem çadır kentler açısından hem konteyner kentler açısından hem kalıcı konutlar açısından altyapıyı yapmadan üstyapıyı yapmak mümkün değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Toparlıyorum Başkanım.

Özellikle altyapıyı yapmamız lazım ki orada ne kadar nüfus yaşayacak, o nüfusun oluşturacağı giderler dâhil kanalizasyonu, yağmur suyu, alanı, bölgesi bunların tamamı hesaplanabilir faktörler. Bu faktörlere göre önce altyapıyı yapacaksınız, ondan sonra bunun üzerine "konteyner" mi diyorsunuz, "çadır kent" mi diyorsunuz, "kalıcı konutlar" mı diyorsunuz; bunlar bundan sonra yapılacak işler. Yani alfabenin a'sı gibi ama siz ne zaman ki problemle karşılaşıyorsunuz, afet meydana geliyor, ondan sonra çözüm üretmeye çalışıyorsunuz yani tersten gidiyorsunuz. "Yağmur yağdı, ne yapalım, Allah'tan geldi, takdirilahi, yapacak bir şey yok, yaralar sarılacak merak etmeyin, devlet burada." İnanın bunları duymaktan bıktık, usandık, yorulduk, buradan trilyon kere de söyledik. Önce tedbir alacağız, ondan sonra havale edeceğiz ama bununla ilgili yapacağınız bir şeyin olmadığını ben de biliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – İnşallah bundan sonra nelerin yapılacağını sizlere göstereceğiz diyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ayrıca Bismil yolunda değil, Silvan yolunda; onu da bir düzeltelim, Silvan yolunda...

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Çadırlar Silvan yolunda, Bismil yolunda değil.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ablacığım, bir şey anlaşılmıyor, gel burada konuş, anlayalım ya.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, hanımefendiye bir söz verseniz de konuşsa, bir meramını söylese ya. Nasıl savunacak şu çadırları su basmasını, bir söyleyin Allah aşkına ya!

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Tamam, söyleyeyim.

ERHAN USTA (Samsun) – Oradan konuşup konuşup duruyorsunuz ya!

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, bir dakika...

BAŞKAN – Bir Özlem Hanım'la görüşün ya.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ama konuyu bilen benim. Ama oradan bana sataşıyor, konuyu bilen benim.

BAŞKAN – Özlem Hanım'la bir görüşün.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Bir dakika konuşabilir miyim Değerli Başkanım?

ERHAN USTA (Samsun) – Nasıl savunacaksınız bakalım bir ya.

BAŞKAN – Laf atmayın, laf atmayın.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ya, nasıl savunacağım? Bir şey savunduğumuz yok.

ERHAN USTA (Samsun) – Ne diyeceksiniz? Tabii, siz de çok sorun olmuyor yani siz hassasiyetleri yitirdiğiniz için.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm.

Buyurun.

HDP GRUBU ADINA ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Öncelikle Halepçe ve Beyazıt katliamında yitirdiğimiz canları anarak başlamak istiyorum.

On binlerce insanın hayatına mal olan depremden sonra şimdi de sel felaketi... Niye? Çünkü yine aynı hikâyeye, hiçbir önlem yok, hiçbir tedbir alınmadı. Yollar yaptınız, yollar çöktü, hastane çöktü; artık insanın inanası gelmiyor. Urfa'da göle dönen, insanların yaşamını yitirmesine neden olan Abide kavşağının müteahhidinden, birkaç zaman önce Erdoğan'dan ödül almış birinden bahsediyoruz. Suların dolduğu yer tahliye edecek araçlar olmadığı için kepçeyle tahliye edilmeye çalışıldı. Yine devlet yoktu ortada, yine iktidar yoktu; halk kendi imkânlarıyla, kiraladıkları kepçelerle ailelerini, yakınlarını ve komşularını kurtarmaya çalıştı. Çadırlar sular altında kaldı, üstelik uyarılmışlardı, "Buralara yapmayın, nehir kenarına yapmayın, buralar sel alır." diye ama yine dinlemediniz ve insanların hayatlarına, yaşamlarına mal oldunuz.

Depreme hazırlık yok, sele hazırlık yok, orman yangınına hazırlık yok; ya siz neye hazırlıklısınız, siz ne için varsınız? Madem hiçbir şeyde olmayacaksınız, bu halk sizin yükünüzü niye çekmek zorunda? İki yıl önce Karadeniz’de aynı sel felaketini yaşadık, hiçbir ders çıkarılmadı; aynı süreçler tekrar tekrar yaşanmaya devam ediyor ve bütün bunlara rağmen AKP’li Urfa Büyükşehir Belediye Başkanı diyor ki: “Yarım asırlık felaket.” Yani “Sorumlusu biz değiliz.” diyor, yine sorumluluğu doğal afete atıyor ve kendi kurtulmaya çalışıyor. Oysaki 2021’de İl Afet Risk Azaltma Planı yapılmış ve bu planda diyor ki: “Şuralar şuralar ıslah edilmeli, düzenlemeler yapılmalı yoksa buraları sel alıp götürecektir.” Ve bugün selin olduğu yerler, insanların can kaybına yol açan, 15 insanın ölümüne yol açan, 5 insanın da kaybına yol açan noktalar tam da burası. Doğal falan değil, doğal afet olan sizsiniz ya, başka birileri değil. Şimdi gelip bize hikâyeye yazmaya devam ediyorsunuz, önlem almıyorsunuz; rantsal hikâyeniz devam ediyor, talan hikâyeniz devam ediyor. İnsan hayatı değil sizin için önemli olan; önemli olan, sermayedarlarınız, yandaşlarınız; cepleriniz nasıl dolacak? Bunun üzerine çalışıyorsunuz. O yüzden bu kıyamet gibi her şey halkın başına geliyor.

O kadar doğal anlatıyorsunuz ki: “Başsağlığı diliyoruz.” Ne güzel ya! Ölenlere, yaralananlara, deprem felaketi yetmemiş gibi üstüne sel felaketi yaşayanlara buradan öyle başsağlığı dilemek “Geçmiş olsun.” demek o kadar mı kolay geliyor size ya! Diliniz nasıl varıyor bunları bu kadar kolay söylemeye? Gidip bakın, depremden etkilenen o insanlar bir de çadırları su bastığı için perişan oldular. Nasıl yaşayacaklar?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (Devamla) – Hiç mi vicdanınız sızlamıyor gerçekten?

Kader filan değil, sizin yarattığınız düzenin sonucu bu; bunu herkes çok yakından biliyor. Urfa halkı da buna cevabını vermiş zaten, demiş ki: “İstifa edin; yeter artık, yeter!” En azından bu sese kulak verin ama o da sizde var mı, sese kulak verme ya da vicdan var mı; o da ayrı bir mesele. Ama siz gitmeseniz de bu halk sizi götürecektir, koltuklarınızdan edecek.

BAŞKAN – Buyurun Oya Hanım.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

27.- Diyarbakır Milletvekili Oya Eronat’ın, Samsun Milletvekili Bedri Yaşar’ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Şimdi, yanlış bir bilgiyi düzeltmek istiyorum. Bizim Silvan yolunda “Müslümeğik” diye bir mevki var, Dicle Nehri’nin kenarında ama nehir yatağının bayağı üzerinde kurulmuş çadırlarımız. 1.950 adet çadırımız mevcut ve başka çadır kentimiz yok; bu çadırların da sadece 430’unda kalıyordu vatandaşlarımız.

Nehir yatağının veya nehrin taşması gibi bir durum asla söz konusu değil. Sadece, bu çadırlardaki vatandaşlarımız ıslanmasınlar diye, geçici olarak spor salonlarına ve Yeşilayın merkezlerine alındılar. Çadırlarımız hâlâ orada duruyor ve hâlâ çadırlarımızı taşımadık. Yağmurun etkisi geçtiği zaman vatandaşlarımız gene aynı mevkiye gelecek yani bu çadırlar Dicle Nehri’nin kıyısında değil de başka bir yerde olsaydı aynı işlemi gene yapacaktık. “Nehir taşması” diye bir durum asla söz konusu değil.

V.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

1.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Samsun Milletvekili Erhan Usta tarafından, Kahramanmaraş merkezli yaşanan iki büyük depremin ardından evlerini kaybeden vatandaşlarımız için kurulan çadır kentler su baskınlarına maruz kalmış, yaşanan su baskınları çadır kentleri yaşanmaz hâle getirmiş, çadır kentlerin su yataklarına kurulmaması ve çadırların aşırı yağış sebebiyle su baskınlarına maruz kalınmayacak bölgelere konumlandırılmaları gerektiği uyarısını dikkate almayan Hükümet milletimizin göz göre göre gelen yeni bir felakete sürüklenmesine engel olamamış, hükümet etme ve yönetme ehliyetini kaybetmiş bir iktidarın aldığı her yanlış karar ve attığı her yanlış adım milletimizi felakete sürüklemiş ve milletimizin Hükümetin yanlış kararlarının ve tercihlerinin cefasını çekmeye mecbur bırakılmaması için yaşanan bu doğal afeti ve alınmayan önlemlerden kaynaklı meydana gelen felaketi Meclisimiz çatısı altında görüşerek milletimizin sesine kulak vermek amacıyla 16/3/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Mart 2023 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü...

ERHAN USTA (Samsun) – Çadır zaten insanlar ıslanmasın diye yapılıyor.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – ıslanmasın diye var, insanlar ıslanmasın.

ERHAN USTA (Samsun) – Yağmur yağınca çadırları bir yerlere taşıyacaksınız ya, özrünüz kabahatinizden büyük ya!

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Yağmurun altında kalan çadır nasıl oluyor acaba?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Senin yağın yağmurdan haberin var mı?

ERHAN USTA (Samsun) – Allah’tan korkun ya!

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yağın yağmurdan haberin var mı? Buradan konuşmak kolay!

ERHAN USTA (Samsun) – Allah’tan korkun ya!

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Buradan konuşmak çok kolay!

ERHAN USTA (Samsun) – Nereden konuşacaktım? Nereden konuşacaktım?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yağın yağmurdan haberin var mı?

ERHAN USTA (Samsun) – Haberimiz var tabii! Her şeyi Allah’a havale edin, değil mi?

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Hanımefendi, 1’inci günde Diyarbakır’daydık, Diyarbakır’da, 1’inci gün.

ERHAN USTA (Samsun) – Bütün suç Cenab-ı Allah’ta zaten! Yağmur yağıyor, deprem yapıyor. Ne yapsın canım. Siz niye varsınız ya?

BAŞKAN – Evet, buyurun Sayın Ünlü.

CHP GRUBU ADINA BAHİ ÜNLÜ (Osmaniye) – Teşekkür ederim.

ERHAN USTA (Samsun) – Ya, bu ne utanmazlık ya!

CENGİZ DEMİRKAYA (Mardin) – Tekrar başladı ya!

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Erhan Bey, lütfen ya!

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Ya, biraz saygılı ol ya!

CENGİZ DEMİRKAYA (Mardin) – Terbiyesiz ya! Terbiyesiz!

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır canım, olur ya, ne demek ya!

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Saygılı ol! Terbiyesizlik yapmayın, saygılı olun biraz!

ERHAN USTA (Samsun) – Hakikaten utanmazlık bu ya, yeter ya!

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Ayıp ya! Hakaret etmek zorunda mısın? Ayıp kardeşim!

ERHAN USTA (Samsun) – Hakaret mi bu? Hakaret mi bu?
İSHAK GAZEL (Kütahya) – Hakaret, hakaret. Lütfen ama ya!
ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkanım, hakaret etmesinler, cevap almayacaklar.
BAŞKAN – Buyurun Sayın Milletvekili, buyurun.
BAHA ÜNLÜ (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri...
SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Hakaret ediyorsunuz! Saygılı olun biraz, yakışıyor mu sana ya!
ERHAN USTA (Samsun) – Biraz susun bari, susmayı bilin ya!
ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Lütfen, ne demek! Rica ederiz, lütfen ya!
CENGİZ DEMİRKAYA (Mardin) – Terbiyesiz herif!
ERHAN USTA (Samsun) – Yapmayın Allah aşkına ya!
SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Ya, ne kabadayılık ediyorsun?
ERHAN USTA (Samsun) – Kabadayı sensin ya, kabadayı sensin! Selami, ben seni biliyorum!
CENGİZ DEMİRKAYA (Mardin) – Kendinden utan, kendinden!
SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Derdin ne senin kardeşim?
ERHAN USTA (Samsun) – Kabadayılık eden yok kardeşim! İnsanın biraz utanma duygusu olur.
ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Niçin utansın? Olanı söylüyor.
SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Ya, bir hanımefendiyle konuşuyorsun, biraz saygılı ol!
ERHAN USTA (Samsun) – “İnsanlar ıslanıyor diye çadırları da kaldırdık.” diyor ya, ıslanıyor diye ya!
İSHAK GAZEL (Kütahya) – Ya, sen niye oradan şey yapıyorsun.
ERHAN USTA (Samsun) – Ya, çadır insanlar ıslanmasın, üşümesin diye yapıldı zaten ya! Bunun savunulacak neresi

var?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri...

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Ya, burada hanımefendiyle konuşuyorsun, ayıp ya, saygılı olun biraz! Ya, saygılı olur insan ya! Ya, sana yakışıyor mu ya!

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Normal bir yağmurdan bahsetmiyor.

SALİH CORA (Trabzon) – Hayır, beğenmek zorunda değilsin ama kendi düşüncesini söylüyor.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Çadır ortamını görmediğiniz için...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Orada mısınız ya! Uzaktan gördüğünüzü söylüyorsunuz. Ne alakası var?

İSHAK GAZEL (Kütahya) – Utanmayla ne alakası var ya!

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ya, bu kadar rahat cevap vermeyin ya! Bir sürü insanın ölümüne yol açtınız, bu kadar rahat cevap vermeyin bari! Ayıp ya, biraz yüzünüz kızarsın!

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Ayıptır ya! Biraz nezaketli olur insan ya!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, milletvekilimize söz verdim.

Buyurun Sayın Milletvekilim, buyurun.

BAHA ÜNLÜ (Devamla) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubu önerisi üzerine söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

6 Şubat Kahramanmaraş merkezli korkunç deprem felaketinin üzerinden otuz dokuz gün geçti. Buradan tekrar, depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, ailelerine sabır ve yaralılarımıza acil şifalar diliyorum.

Korkunç felaketi ben de ilim Osmaniye'de yaşadım. Depremi ilk anından itibaren Osmaniye'de, sahada ve il deprem koordinasyon merkezinde, enkaz altındaki tüm hemşehrilerimizi sağ salım kurtarmak ve dışarıda kalan vatandaşlarımızın barınma ve yiyecek ihtiyaçlarını karşılamak için il örgütümüzle seferber olduk. Bu zor süreçte bölgeye gelerek destek veren Genel Başkanımıza, milletvekillerimize, ilgili kurumlara ve CHP'li olsun olmasın tüm belediyelere yürekten teşekkür ederim.

6 Şubatta yaşadığımız doğal bir afet maalesef doğal olmayan bir felakete dönüşmüştür. Değerli milletvekilleri, Osmaniye'de korkunç deprem felaketinde kimsenin kabul etmediği, affedemediği ve hâlâ kabullenemediği bir üç günümüz oldu. İlk üç gün bölgeye yardımlar gecikmiş ve enkaz kurtarma çalışmaları bir kaosa dönüşmüştür. Fakat, burada asıl önemli konu deprem öncesi ihmallerin büyüklüğü ve deprem sonrası beceriksizliğin, izansızlığın ve liyakatsizliğin büyüklüğüdür. Örneğin, Cumhurbaşkanı Yardımcımızın “Osmaniye'de arama kurtarma çalışmaları sonlandırıldı.” açıklamasından sonra bir bina enkazının altından 60 vatandaşımız çıkarılmıştır.

Değerli milletvekilleri, otuz gün geçmesine rağmen depremin yaşandığı diğer illerde olduğu gibi seçim bölgem Osmaniye'de de eksiklikler hâlen devam etmektedir. Osmaniye'de 17 bin hasarlı binamız var, bu sebeple çadır ve konteyner ihtiyacımızın bir an önce karşılanması gerekmektedir. Vatandaşlarımız hâlen zor koşullarda yaşamını sürdürmektedir, bir an önce barınma sorunu çözülmelidir.

Değerli milletvekilleri, 15.768'i seçim bölgem Osmaniye'de olmak üzere diğer illerle birlikte 260 bin esnafımız depremden etkilenmiştir. Ekonomik kriz ve pandemi sonrası henüz toparlanamayan esnafımız bir de deprem felaketini yaşamış ve yok olmaya mahkûm edilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

BAHA ÜNLÜ (Devamla) – Teşekkür ederim.

Bu sebeplerle esnafın bankalara, esnaf kefalet kooperatiflerine olan borçları; kira, fatura ve vergi gibi borçları hazine tarafından karşılanmalıdır ve Osmaniye'de esnafımızın yıkılan ya da oturulamayacak durumda olan iş yerleri için acil olarak konteyner ve prefabrik çarşı kurulmalıdır.

Sözlerime son verirken bir tek Osmaniye'li hemşerim kendini yalnız ve çaresiz hissetmesin; bu zor günleri birlikte aşacağız, yaralarımızı hep birlikte saracağız, 14 Mayıs'tan sonra inşallah aydınlık günlere kavuşacağız diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “CHP grubundan sessiz alkışlar.” parantez içinde tutanağa geçsin. Her şeyin bir çaresi var arkadaşlar.

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kocaeli Milletvekili Sayın İlyas Şeker.

Buyurun Sayın Şeker.

AK PARTİ GRUBU ADINA İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, İYİ Partinin vermiş olduğu genel görüşme önergesi hakkında söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, 6 Şubatta meydana gelen Kahramanmaraş merkezli, 11 ilimizi de etkileyen depremden sonra

yağmur nedeniyle de bölgede ikinci bir felaket yaşandı. Geçmiş olsun diyor, hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yakınlarına da başsağlığı diliyorum. Bu illerimizde salı ve çarşamba günlerinde kuvvetli ve şiddetli yağışlar gerçekleşti.

Değerli milletvekilleri, Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre iki günde gerçekleşen yağışlar yıllık ortalamanın çok çok üzerindedir. Şanlıurfa'da metrekareye düşen ortalama yağış miktarı yıllık 460 kilogram, aylık 63 kilogram iken bu yağmurlarda metrekareye bir günde düşen yağış 100 kilogramın üzerinde olmuştur. Şanlıurfa Karaköprü'de yüz elli yılda bir gerçekleşebilecek yağış meydana gelmiştir. Adıyaman'da metrekareye düşen ortalama yağış miktarı yıllık 716 kilogram, aylık 92 kilogram iken Adıyaman Çelikhan'da bir günde metrekareye 126 kilogram yağış düşmüştür. Tut'da ise metrekareye 105 kilogram yağış gerçekleşmiştir. Çelikhan ilçesinde iki yüz yılda bir gerçekleşebilecek yağış miktarları meydana gelmiştir.

Değerli milletvekilleri, yağışın ortalamaların çok çok üzerinde olması nedeniyle bu olumsuz tablolar yaşanmıştır. Önergede bahsedilen Diyarbakır Dicle Nehri kenarındaki çadır kentini su basmamıştır, Dicle Nehri taşmamıştır; taşma ihtimali de yoktur. Burada toplam 1.950 çadır kurulmuş olup sadece 450 çadırında insanlar yaşamakta, bu 450 çadırdaki insanlar da yağmurun da devam etmesi nedeniyle yağmurdan korumak üzere geçici olarak spor salonlarına nakledilmişlerdir. Adıyaman'da çadırları sel basması söz konusu değildir. Yukarıda da ifade ettiğim gibi, tedbiren boşaltılan çadırlar var. Diğer taraftan, en güvenli yer olarak okul bahçelerine kurulan çadırlarda zeminin beton olması nedeniyle su birikintisi oluşmuş, çadırlar su almıştır. Yağmurdan etkilenen çadırların çoğunluğu da bireysel çadırlardır.

Değerli milletvekilleri, depremden sonra yüz elli iki yüz yılda bir tekrarlanan yağmur felaketleri yaşanmıştır ülkemizde, deprem bölgesinde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

İLYAS ŞEKER (Devamla) – Allah ülkemizi bu tür felaketlerden korusun diyorum.

Araştırma önergesine katılmadığımı ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Akçay, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

28.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak yaptıkları kapalı grup toplantısında 14 Mayıs'ta yapılacak seçimlerde Cumhurbaşkanı adaylarının şimdiki Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan olduğuna ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak bugün saat 15.00'te yapmış olduğumuz kapalı grup toplantısında 14 Mayıs'ta yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekilliği Genel Seçimlerinde Cumhurbaşkanı adayımız olarak şimdiki Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ı ilan etmiş, karar altına almış bulunmaktayız.

Cumhurbaşkanı adayımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'dır. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ülkemize ve milletimize hayırlı uğurlu olsun. "Aday belli, karar net." diyoruz.

Sağ olun, var olun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Özgür Bey, buyurun.

29.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasından sonra MHP ve AK PARTİ sıralarından yapılan alkışlara ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Siyasi partilerin İç Tüzük'e, Anayasa'ya göre böyle kararlar alması gayet doğal. Her aday kıymetli, biz adaylık konusunda hayırlısı olsun deriz. Ancak bir şeyi düşünelim: Burada depremden dolayı kırkına kadar kimse kimseyi alkışlamıyor, değil mi? Matemdeyiz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – CHP Grubu olarak alkışlar yaptınız konuşmacılara, Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi bu açıklamanın ardından...

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Bu kadar mı zoruna gitti ya!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – ...iki grubun birden tam kadro alkış yapmasını...

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Ya, bırak, hiç alkışlamadınız değil mi!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – ...milletimizin vicdanına havale ediyoruz.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Yapmayın ya!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu konu istisna değildir. (AK PARTİ ve MHP sıralarından gürültüler)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Yapmayın ya, yapmayın!

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Ya, bu kadar mı... Yani insanların üzerinden yapma ya! Ayıp ya! Vallahi ayıp! Ayıp, ayıp! Bu kadar mı zoruna gitti ya!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Buna alkışı layık gördünüz ya!

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Bu kadar mı zoruna gitti ya! Bu kadar mı zoruna gitti! Hiç alkışlamadınız değil mi siz kaç gündür burada kimseyi! Ayıp ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Otuz dokuz gündür yok.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Otuz dokuz gündür tek bir alkış olmadı.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Hiç alkış olmadı, değil mi!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hiç olmadı.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Ya, yalan söylüyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Akçay, buyurun.

30.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan geçmiş tutanaklara...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – "Recep Tayyip Erdoğan" deyince alkış...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – ...baktığımızda zaman zaman, az sayıda da olsa Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan bazı milletvekillerinin alkışta bulunduğunu, bir refleks olarak yani bilinçli değil çünkü Genel Kurulda...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yanlışlıkla.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – ...genelde konuşmacılara alkış yapıldığını biliyoruz. Ayrıca, o kırk gün de dolmuştur; böyle bir şeyi yani gereksiz bulurum Sayın Özgür Özel'in bu tür bir şeyini. Yani çıkacak bütün adaylar ülkemize hayırlı uğurlu olsun,

ülkemize, milletimize faydası olsun. Yani Türkiye, demokratik bir ülkedir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Cumhuriyet Halk Partisi de ileriki günlerde kendi adaylarını ilan edecektir, yani kararını alacaklardır, onu da saygıyla karşılayacağız.

BAŞKAN – Özgür Bey, buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sataşma yok Başkanım, nedir, yani mesele nedir? Sataşan kendisi.

Bana verdiniz Sayın Başkanım, ben söz istememiştim ama...

BAŞKAN – Tamam, Özgür Bey'den sonra...

31.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, dediği gibi, refleks olarak her gruptan bazı arkadaşlardan -alınan bu kararı, ki öğrenince herkes saygıyla karşılıyor- ilk anda böyle bir el çırpın oluyor, hemen "Aman, durun." deniliyor. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Ama iki grubun hiç istisnasız tam kadro alkışı sorunu şudur.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ya, çocukluk yapma ya!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Demokraside hiçbir kişinin telgrafı okunurken ayakta dinlemek neyse, alkış... Otuz dokuz gündür matemdeyiz, yanlışlıkla bir el çırpmasının arkasına sığınmayın.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Nasıl matemdesiniz biliyoruz! Sizin nasıl matemde olduğunuzu çok iyi biliyoruz, çok iyi biliyoruz!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İki grubun istisnasız alkışı talihsiz olmuştur; o kişiye verdiğiniz kutsiyeti göstermektedir, böyle bir kutsiyet demokrasilerde kimsenin hakkı değildir. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Çocuk musun, çocuk?

BAŞKAN – Özlem Hanım, buyurun.

32.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkanım...

Değerli Grubumuz...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hep birlikte alkışladınız, bir kişi alkışlamadı.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Tabii, gelmedikleri için bilmiyor bunlar!

BAŞKAN – Arkadaşlar...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkanım, yani bugüne kadar Genel Kurulda zaman zaman istisnai hâllerde alkışlar olmuştur, hatta...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hiç olmadı burada.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – İstisnai hâllerde diyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hiç olmadı burada, hiç olmadı.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hiç olmadı, olmadı.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Yahu, ne var, bu istisnai bir hâldir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Oldu mu, buradayız; oldu mu?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ya, Saadet Partisinin önünde sloganlar attınız, müzik çaldınız, alkış yaptınız; daha ne?

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Türkiye Cumhuriyeti için Cumhurbaşkanı adayı gösteriyoruz, arkadaşlarımızın kendi içlerinden geldi, böyle bir şey yaptılar. O zaman ne yapacağız yani? Hiç seçime gitmeyelim mi diyeceksiniz? Yani kendiniz yapıyorsunuz bir ton şey, biz yaptığımız zaman... Ben ayıp buluyorum. Diyeceğiniz şey "Hayırlı olsun." bu kadar yani, hayırlı olsun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Doğru yaptıysanız niye rahatsız oluyorsunuz?

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Gayet normaldir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yastayız, yastayız.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Özgür Bey, buradaki problem şudur: Bizim doğruluğumuz yanlışlığımız değil, bu aşamada sizin bu tartışmayı açmanız çok sakildir, hakikaten çok sakildir. Ya, biz çok çocukça buluyoruz. Ayıp denen bir şey var ya!

Sağ olun.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Senin Genel Başkanın geldi burada el hareketi yaptı be millete! Utanmaz bir el hareketi yaptı!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hiç öyle bir şey yok da...

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Ha, yok, yok!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hiç, hiç, hiç... Yalan söylemeyin! Yalan söylemeyin!

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Konuşma! Konuşma!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Beyefendi, Meclise gelmiyorsun, Meclisten haberin yok ya!

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Konuşma! Konuşma!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Aynen, kırk yılda bir Meclise geliyorsun, bildiğin yok, ettiğin yok.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Utan, utan, utan!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Meclise gelmiyorsun, Meclise gelmiyorsun.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Hadi be!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Kırk yılda bir Meclise geliyorsun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Meclise gelmiyorsun, Meclise gelmiyorsun.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Bir bak bakayım, geliyor muyum gelmiyor muyum!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Kırk yılda bir Meclise geliyorsun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam, tamam.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Meclise gelmiyorsun, haberin yok Meclisten.

BAŞKAN – Sayın Tanal...

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Git! Biz sizin gibi değiliz!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam, tamam.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Arkadaşımız bağırınca haklı olmuyor!

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Kaç tane milletvekiliniz var? Nerede, nerede milletvekiliniz?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Kırk yılda bir geliyorsun, bildiğin yok, ettiğin yok.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Araştırma komisyonuna milletvekiliniz gelemedi ya! Nerede sizin milletvekiliniz? Ha, söyle bakayım.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sadece Grup Başkan Vekilinizle Meclise geliyorsunuz; 20 kişiyle çalışıyorsunuz.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Milletvekiliniz nerede? Araştırma yapmaya milletvekiliniz gelemedi.

BAŞKAN – Bu milletvekillerinin karşılıklı bağırmasının mesafesi 4 metre ya! Şuradan Tanal oraya gelsin veya sen oraya git, bağırma konuşun ya şurada! 4 metre ya!

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Yalan söylemesinler Başkanım! Bizim milletvekillerimiz geliyor.

BAŞKAN – Buyurun.

33.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Özgür Özel, böyle polemiğe ve demagojiye çok önem veren, sıklıkla bunu yapan bir değerli arkadaşımız. Şimdi -hani açtırma kutuyu, söyletme kötüyü misali- Saadet Partisi Genel Merkezinin önünde binlerce kişi, hem müzikli, alkışlı, sloganlı kutlamaları yapanlar sizler değil miydiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

RAMAZAN KAŞLI (Aksaray) – Hem de CHP'li.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Alkış var...

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Bayram yaptınız ya!

SALİH CORA (Trabzon) – Bravo!

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Burada yasak, orada serbest!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Müzik yoktu, müzik yoktu.

SALİH CORA (Trabzon) – Eğlence yaptılar ya!

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Orada matem yoktu, değil mi?

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Ayıp değil mi! Orada eğlenirken vicdanınız yoktu değil mi?

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Orada matem yoktu değil mi?

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Babacan alkışlıyordu arkasında, Babacan, Meral Hanım, hepsi alkışlıyorlardı yani.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ayrıca, bu depremin acıları en derin şekilde yaşanırken siz koltuk kavgaları yapmadınız mı birbirinizle?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Koltuk değneği olmadık! Koltuk değneği olmadık! Koltuk değnekleri!

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yani milletin acılarını paylaşıp acılarını konuşacağımıza millet sizin derdinizle uğraştı! Koltukları paylaşmadınız.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Milletvekilliği paylaştınız, milletvekilliği!

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Dolayısıyla böyle gereksiz tartışmalara hiç lüzum yoktur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – “Tekeden süt sağılmaz, Tayyip Erdoğan'dan Başbakan olmaz.” diyen benim babam mıydı ya!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Ya, artık bu son günlerde...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Artık yeter Başkanım ya! O zaman biz de söz istiyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Son, bir cümle...

BAŞKAN – Peki, buyurun Sayın Özel.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Olmaz Başkanım!

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Saadet Partisi önünde tek yas tutan Meral Akşener'di.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Saadet Partisinin önünde davul zurnayla kutlama yaptılar ya! Başkanım, Saadet Partisinin önünde davul zurnayla kutlama yaptılar ya!

BAŞKAN – Bir dakika... Tamam, bir sataşma olmadan...

34.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, Meclisin alınmış ortak kararı var; o karara rağmen ilk kez ve toplu, öyle refleks olmayarak... Bunun altını çizdik. O alkış diyorsunuz. Açtırma kutuyu, söyletme kötüyü; depremin ertesi günü şurada grup toplantısı yaptınız; deprem pazartesi, siz salı, parti tarihini konuşup alkış yaptınız ya, ertesi günü yaptınız!

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yalan söylüyorsunuz!

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Bir tane alkış yapmadık, yalan söylüyorsunuz!

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Yalan söylüyorsunuz!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Alkış yaptınız grubunuzda.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yalan söylüyorsunuz!

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Genel Başkan gelirken bile alkış yapılmadı!

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yalan söylüyorsunuz!

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Sen bir yalancısın, müfterisin!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ayakta alkış yaptınız, ayakta!

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yalan söylüyorsunuz!

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Yalancı ve müfterisin!

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yalan söylüyorsunuz, ispat et!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Televizyonlara bakın, televizyonlara!

ÜMİT YILMAZ (Sakarya) – Grubumuzda bir tane alkış olmadı, bir tane!

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yalan söylüyorsunuz, ispat et!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 14 Şubat Salı günü alkış yaptınız mı yapmadınız mı?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – İspat et!

ÜMİT YILMAZ (Sakarya) – Yalan söylüyorsun!
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Nasıl yapmadınız!
ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yalan söylüyorsun! Yalan söylüyorsun!
ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Yalan söylüyorsun ve müfterisin!
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hadi oradan!
MAHMUT TANAL (İstanbul) – Televizyonlara bakın!
ERKAN AKÇAY (Manisa) – İspat et! Yalan söylüyorsun!
MAHMUT TANAL (İstanbul) – Televizyonlara bakın, televizyonlara bakın!
BAŞKAN – Erkan Bey söz istiyor arkadaşlar.
MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yalanı sizler söylüyorsunuz! Sizler söylüyorsunuz! Yalan işiniz ya, yalan işiniz!
YAŞAR KARADAĞ (İğdır) – Gözlüğünün numarasını değiştir, bir daha izle!
MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz değil miydiniz “Tekeden süt sağılmaz, Recep Tayyip Erdoğan’dan Cumhurbaşkanı olmaz!” diyen siz değil miydiniz? Ne oldu, 180 derece dönüş yaptınız, ne oldu?
HASAN KALYONCU (İzmir) – Kendi ortaklarına bak sen!
MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hani, “Recep Tayyip Erdoğan’dan Cumhurbaşkanı olmaz!” diyen siz değil miydiniz?
BAŞKAN – Sayın Tanal...
HASAN KALYONCU (İzmir) – Kendi ortaklarına bak sen, kendi ortaklarına!
MAHMUT TANAL (İstanbul) – “Tekeden süt sağılmaz!” diyen siz değil miydiniz?
HASAN KALYONCU (İzmir) – Hani “Adam değil!” diyordu?
MAHMUT TANAL (İstanbul) – “Tekeden süt sağılmaz...” diyen siz değil miydiniz, ne oldu?
HASAN KALYONCU (İzmir) – Hani “Adam değil!” diyordu? Ortağın “Adam değil!” diyordu.
MAHMUT TANAL (İstanbul) – “Tekeden süt sağılmaz...” diyen siz değil miydiniz?
BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – “Tekeden süt sağılmaz, Erdoğan’dan Cumhurbaşkanı olmaz!” diyordunuz! Siz diyordunuz!
HASAN KALYONCU (İzmir) – Ya, siz kendinize bir bakın!
ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Ya, size de “mankafalar” dedi ortağınız ya!
BAŞKAN – Biraz evvel Özlem Hanım da söyledi...
ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Hepsi buhar oldu, buhar oldu Başkanım.
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam Başkanım.
ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Özgür Bey mahvetti hepsini, özgür Bey hepsini mahvetti!
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Mahvolmaz!
ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Evet, mahvettiniz! Böyle bir şey olamaz, ben tekrar söz istiyorum.
BAŞKAN - Beş yılı tamamlıyoruz, bugün son günlerini yaşıyoruz.
Buyurun Sayın Akçay.

35.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay’ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.
Burada Sayın Özgür Özel’in söylediği hususla ilgili Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekili olarak en doğru bilgiyi veriyorum.

Grup toplantılarımızda bugüne kadar asla bir tek alkış dahi olmamıştır, bir.
İkincisi: İlk grup toplantımızda saygı duruşu ve Fatihalarla... Bu depremle ilgili konuşma tutanaklarına da internetten de ulaşabilirsiniz, son derece kısa bir konuşma. Zaten pek çok arkadaşımız o sırada deprem bölgesindeydi, mevcut arkadaşlarımız o grup toplantısının hemen akabinde de deprem bölgelerine intikal etmişlerdi. Gerçek durum budur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Halkların...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Başkanım, bir saniye... Olmaz Başkanım. Lütfen, ben de istiyorum. Madem bu kadar sabote oldu, olmaz!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam, ben istemeyeceğim üstüne Başkanım, verin.

BAŞKAN – Özlem Hanım, buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Ha, bir de isteyecekler yani... Olacak iş mi Başkanım?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İstemeyeceğim, tamam, verin.

BAŞKAN – Buyurun.

36.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin’in, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkanım, bakınız, iki hafta çalışacağız. Ben, bugün, Genel Kurul açılırken yaptığımız konuşmada, hassaten... Yani güzel hatırlayalım, iyi şekilde birbirimizden bahsedelim... Nedir bu Özgür Bey, anlamadım? Nedir bu sabote etmek?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yaptığınız iş mi?

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Yaptığımız işte hiçbir şey yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yaptığınız iş mi? Cumhurbaşkanı olunca her şeyi unutuyorsunuz, kutsiyet atfediyorsunuz.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Siz kendiniz adayınızı açıklarken arkadan Sayın Babacan alkış yapacak, hanımefendi ağlar ağlar ama alkış yapacak, orada insanlar toplanmış sloganlar atacak... Ne var bunda? Biz, şu anda, hukukun bize verdiği, Anayasa’nın bize verdiği bir yetkiyi kullanacağız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ya, Mecliste olmayan bir şeyi yaptınız.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Ne var? Biz kendi yaptığımız...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Telgrafı ayakta okumakla aynı şey. Kutsiyet atfediyorsunuz.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Hiç alakası yok. Siz zaten “tek adam” diye diye kendi tek adamınızı yarattınız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kutsiyet atfediyorsunuz. Telgrafı ayakta okumakla aynı şey.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Siz kendi tek adamınızı yarattınız, dönüp kendinize bir defa bakın. Şu anda bu tartışmayı açmak bu Meclise verilmiş en büyük zarardır. Kınıyorum! Ben de kınıyorum Özgür Özel’i!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben de sizi kınıyorum!
ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ayıp! Ayıp!
ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Kınıyorum!
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben de sizi kınıyorum!
ERKAN AKÇAY (Manisa) – Böyle bir tartışmayı polemik konusu hâline getirmek ayıp!
ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sizi kınıyorum! Olamaz böyle bir şey!
EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – O kadar insan varken Saadet Partisinin önüne milleti çağırdınız mesajla.
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Düne kadar sövdüğünüz adama alkışlar yapıyorsunuz, hâlâ konuşuyorsunuz.
ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Nasıl duruyorsunuz Saadet Partisiyle yan yana?
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Düne kadar sövüyordunuz be!
CEMAL ÇETİN (İstanbul) – İki gün önce size laf söyleyenle masaya oturdunuz.
ERKAN AKÇAY (Manisa) – Davutoğlu'yla...
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ne diyordu size, ne diyordu?
ÜMİT YILMAZ (Düzce) – İki gün önce size “mankafa” dedi ya! İki gün önce! İki gün sonra masaya oturdunuz.
ERKAN AKÇAY (Manisa) – Kumar masasında...
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Size ne dedi? Tayyip Erdoğan ne dedi size?
METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Ne dedi?
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Küfrediyordu size, küfür!
ORHAN SÜMER (Adana) – İp attığınızı unuttunuz herhâlde.
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İp atıyordunuz ya, şimdi ip atlıyorsunuz!
ERKAN AKÇAY (Manisa) – Kumar masası!
BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – “Omo'yla, Tursil'le, kilolarca Omo ve Tursil'le yıkayalım.” diyorlardı!
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Koltuk değnekleri! İp atıyordunuz, şimdi birlikte ip atlıyorsunuz.
ERKAN AKÇAY (Manisa) – İki hafta evvel yediğiniz lafları nasıl...
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ne oldu Omolar, Tursiller, hani yıkıyordunuz bunları?
BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ne oldu Omo, Tursil?
İBRAHİM ETHEM SEDEF (Yozgat) – Kumar masası...
HASAN KALYONCU (İzmir) – Noter masası nerede?
CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Kim kazandı kumar masasında, kim kazandı, kumar masasında kim kazandı?
ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İp atlıyorsunuz ya beraber!
CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Öyle, öyle(!) Sen yapıyorsun, kendini anlatıyorsun!
HASAN KALYONCU (İzmir) – Kumar masası!

V.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, Kızılayın amaç dışı faaliyetlerinin araştırılması amacıyla 16/3/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Mart 2023 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım.

Okutuyorum:

16/3/2023

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 16/3/2023 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ü 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Meral Danış Beştaş
Siirt
Grup Başkan Vekili

Öneri:

16 Mart 2023 tarihinde Siirt Milletvekili, Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili, Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından (24269 grup numaralı) Kızılayın amaç dışı faaliyetlerinin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 16/3/2023 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Kemal Bülbül.

Buyurun Sayın Bülbül.

HDP GRUBU ADINA KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Sayın Başkan, Değerli Genel Kurul üyeleri; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyor, muhabbete bekliyorum.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bu kadar şey bir konuda, üfürükten bir konudan kavga çıkarıyorsunuz, üfürük bir konu; kayda geçsin.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hiç de üfürük değil!

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Üfürükten bir konu, aynen öyle!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Belediyelere adamları doldurup Saadet Partisine gönderdiniz, onları keşke deprem bölgesine...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Siz askeri yollamadınız be, askeri tuttunuz, utanmadan konuşuyorsun!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Belediyelerde de adamları doldurdunuz, Saadet Partisinin, CHP'nin önüne yığdınız miting yapar gibi. O insanları yardıma gönderseydiniz ya deprem bölgelerine.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hatay'da üç gün arama kurtarma yapmadınız ya, insanları enkazda ölüme terk ettiniz!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Nerede yoktuk? Ben enkazın başındayım 25'inci saatte.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ben gördüğüme inanırım, senin söylediğine değil; ben oradaydım.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Yalan söylüyorsun be! Ben enkazın başındayım; beni görmek işine gelmiyor!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ya, nerede? Hiç biriniz yoktunuz ya!

KEMAL BÜLBÜL (Devamla) – Lütfen, konu anlaşılmış ve sübuta ermiştir, sükûnet telkin ediyorum.

Kızılay hakkında vermiş olduğumuz önerge üzerinde konuşmak üzere söz almış bulunuyorum. Biliyorsunuz, değerli milletvekilleri, Kızılay 2019'da tüm itirazlara rağmen holdingleşti, yatırım holding bünyesinde kurulan şirketlerin sayısı 13'e ulaştı. Çadır fabrikaları, maden suyu fabrikaları, hastaneler, binlerce gayrimenkul vesaire şirkete devredildi, şirketleşmenin gerçekleşmesi için gereken her şey yapıldı ve bunun dışında, değerli milletvekilleri, 23 Temmuz 2020'de Kızılay hakkında araştırma önergesi verilmiş ve bu araştırma önergesi üzerine, partimiz adına ben konuşmuştum ve yine AKP ve MHP oylarıyla bu araştırma önergesi reddedilmişti.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Hilal-i Ahmere kadar yani Osmanlıca, Arapça Kızılaya kadar giden Kızılayın kuruluşunda Türk olduğu kuşkuyla bir kişi var, diğerleri de Türk değil ve bunların başında da Marko Paşa geliyor; hani şu "Derdini Marko Paşa'ya anlat." denilen Rum asıllı, Yunan asıllı Marko, aynı zamanda bu bir hekim ve bu deyim buradan geliyor. Yani Kızılay dertdaş olarak, dert dinleyerek, sorunlara sahip çıkarak, mazlumlara, kimsesizlere, yoksullara, deprem ve benzerlerinden etkilenenlere sahip çıkarak yoluna devam ederken Hilal-i Ahmer, bugün mevtiahmere dönüşmüştür, mevtiahmere yani kızıl ölüme dönüşmüştür. Bu dönüşmenin sebebi mevcut iktidarın duyarsızlığıdır, mevcut iktidarın kurumu kendi zıvanasından çıkarmış olmasıdır değerli dostlar. Aynı şekilde AFAD, aynı şekilde Kızılay birer yardım kuruluşu, birer insani kuruluş olmaktan çıkıp güvenlik kuruluşu gibi ve birer resmî devlet kuruluşu ama yardımdan azade bir niteliğe dönüşmüş durumdadır; bunu kabul etmek mümkün değildir. Bu kurumlar siyasi bir yapıya dönüşemezler, kâr amacı güdemezler. Kızılayın kendi bütçesinden birçok vakfa para aktardığı gün ışığına çıkmış ve bu para aktarma işini de kabullenmiş ama bunun bir suç olmadığını söylemişlerdi. "Vergi kaçırmak başkadır, vergiden kaçınmak başkadır." demişti Kızılayı yöneten şahıs ve bu şahıs bugün toplum tarafından şu şekilde karikatürize ediliyor, bakın. Kızılay, yardımlarını organize etmek yerine paraları saymak, paraları bloke etmek noktasında karikatürize ediliyor basın tarafından ve aynı şekilde "Deprem felaketi yaşanırken çadır ve konserve gıda sattık. Onlar konuşur, AK PARTİ yapar..." Evet, AK PARTİ, son zamanlarda öyle şeyler yapmakla daha da galatimeşhur oldu maalesef, ne yazık ki bu şekilde bu yapı devam ediyor.

Değerli dostlar, bu yapının başka neleri var bakınız? Şimdi, Kızılay yöneticilerine 27 bin ile 38 bin arasında ödeme yapılıyor. En yüksek maaşın Kızılay Sağlık AŞ Genel Müdürüne verildiği, 38.600 TL olduğu söyleniyor. Erdal Dursun 37 bin TL alıyor, Zeynep Meltem Özeker 37.397 TL alıyor ve bu liste böylece uzayıp gidiyor. Bu listenin hakikate tekabül eden yanının yargıya tekabül etmesi, yargıya ulaşması ve bir yargı konusu olması gerekiyor. Ancak bunun öncelikle Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından araştırılması gerekiyor. Bu araştırmaya kamuoyu dâhil... Kamuoyu bütün çıplaklığıyla çadırların satıldığını, konserve satışlarını, benzeri durumda Kızılayın bir kâr kuruluşuna, bir holdinge dönüştürüldüğüne hep beraber tanık olmuş durumdadır değerli dostlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

KEMAL BÜLBÜL (Devamla) – Sayın Başkan, teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

Bu nedenle, araştırma önergemizin desteklenmesini rica ediyoruz.

İnsanlık tarihinde ve Hristiyanlık tarihinde bir metafor, bir mitoloji var. Havari Yahuda İskariot, İsa Mesih Ruhullah'a ihanet edip 30 dirhem karşılığında bunu Roma İmparatoru askerlerine bildirdiğinde utancından sığınacak yer bulamıyor, kaçıp erguvan ağacının altına sığınıyor ve kendini erguvan ağacına asıyor. İskariot kendini asmadan önce erguvan ağacının beyaz olduğu iddia ediliyor ve erguvan ağacı utancından kızarıyor. Şimdi, Kızılayın "kızıl ay"ı Kızılay Başkanının ve AKP yetkililerinin, Hükümet yetkililerinin yaptığı bu utanılacak durumlardan dolayı daha da kızardı, kıpkırmızı oldu ve utancından artık bu kırmızılık da ayyuka çıkmış durumda.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Antalya Milletvekili Hasan Subaşı.

Buyurun Sayın Subaşı.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HASAN SUBAŞI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. HDP'nin grup önerisi üzerine söz aldım.

Gerçekten büyük felaketler yaşandı, üst üste iki deprem sonucunda 11 ilimiz enkaz altında kaldı, on binlerce insanımızı kaybettik, şehir merkezlerinde büyük tahribatlar oldu. Ben, buradan, kaybettiğimiz insanlarımız için tekrar başsağlığı diliyorum, inşallah, bir daha ülkemizin bu tür felaketlerle karşılaşmamasını diliyorum.

İlk başta, Cumhurbaşkanlığı sisteminde düğme yanlış iliklendi; Sayın Cumhurbaşkanı "Devleti şirket mantığıyla yönetmeliyiz, kazan-kazan düsturumuz olmalı." dedikten sonra tek tek bütün kamu kurumlarını maalesef kaybetmeye başladık ki bunların içinde en değerlisi 1868 yılında Hilal-i Ahmer Cemiyeti olarak kurulmuş olan Kızılaydı. Kızılay da bu kazan-kazandan, şirket mantığından etkilenecek suretiyle bir holdingleşme sevdasına kapıldı, oysa bir yardım derneği, bizim baş tacımızdı. Dünya çapındaki Kızılay holdingleşme hevesiyle, depremde enkaz altında kalan insanlarımız ve şehirlerimiz gibi AFAD ve Kızılay da enkaz altında kaldı maalesef.

13 tane şirket kuruldu. Devlet ve yardım kuruluşları kazan-kazan esasına dayalı olarak şirket mantığıyla eğer yönetilecekse Türkiye'de de dünya ülkelerinde de çok tecrübeli, bu konuda yönetim kabiliyeti olan şirketler vardır. Oysa yardım dernekleri ve cemiyetleri yardımı amaçlar, şirketler ise sadece kâr amacıyla yönetilir fakat bir cemiyeti, bir yardım kuruluşunu şirket mantığıyla yönetmek mümkün olmamaktadır çünkü kazanmakla ilgili şirketlerin ciddi deneyimleri vardır ama siz bir yardım kuruluşunu bir şirket mantığına çevirseniz o, acemilikleriyle, maalesef, kazanabilmek için afet beklemeye başlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Başkanım.

HASAN SUBAŞI (Devamla) – Öyle ki bugün neredeyse yaşandığı gibi, afetten sonra Kızılay atağa geçmiştir ve çadır satmaya başlamıştır ve elindeki malları afetzedelere satmaya başlamıştır çünkü amacı kârdır.

Ayrıca, ben burada Naci Görür Hocanın bir şeyini anlatmak istiyorum. Urfa şehri yıkılmıştır ama 19 kilometre ilerisindeki on iki bin yıl önceki yerleşim merkezi Göbeklitepe'de, şehrin sütunlarında bir milim dahi oynamamıştır, hareket olmamıştır. Yani on iki bin yıl önce insan yaşamıyla ilgili yerleşim merkezlerinin ne kadar özenle yapıldığı orta yerdeyken biz, maalesef, bu konuda toplum olarak da sınıfta kaldık. Bir zihniyet devrimine gerçekten ihtiyaç vardır ve bu araştırma önergesinin de desteklenmesi gerekir diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sivas Milletvekili Ulaş Karasu.

Buyurun.

CHP GRUBU ADINA ULAŞ KARASU (Sivas) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün konuştuğumuz Kızılayın tarihine baktığımızda, geldiği noktanın içimizi nasıl yaktığını bir örnekle açıklamak istiyorum. Tarih 1912, yer Trablusgarp; Derne

Kuvvetleri Komutanı Mustafa Kemal 16 Ocak 1912'deki muharebede gözünden yaralandı, bir ay tedavi gördü, o tedavinin ardından taburcu oldu, nice savaşlar kazandı, en sonunda milletine bir cumhuriyet kurdu. Tedavi gördüğü sırada kaleme aldığı notların, mektupların altına hep "Hilal-i Ahmer" ibaresini düştü, o kurum bugünün Kızılayıdır. İşte, böyle bir kurumun bugün AKP sayesinde toplumun nezdinde itibarının sıfırlandığını görüyoruz. Öyle ki depremin en zor zamanlarında çadır satmaktan geri durmayan, bu haber ortaya çıkınca da pişkin pişkin konuşan bir Başkana sahip kurum. Depremin 2'nci günü Ahbapa çadır satan Kerem Kınık "Vergi kaçırma değil, vergiden kaçınma." diyerek Amerika'daki TURKEN Vakfına 8 milyon dolar bağış yapan kişidir. Kerem Kınık'ın okyanus ötesiyle tek irtibatının da TURKEN Vakfı olduğunu düşünüyorsak yanlıyoruz. Kendisi çok ateşli bir Fetullah Gülen taraftarı. Öyle ki FETÖ elebaşının yamacında fotoğraf çekip sosyal medya hesabından yayınlayacak kadar sadık bir FETÖ'cü. FETÖ iltisakının, irtibatının dik âlâsı olan bu kişiye yüz elli beş yıllık bir kurumu nasıl teslim ettiniz? Bu kişinin Kızılayın başında kaldığı her gün, her saat, her dakika bu halka edilmiş hakarettir, küfürdür.

Değerli milletvekilleri, ben depremin ilk gününden itibaren yirmi gün boyunca Genel Başkan Yardımcımız Veli Ağbaba ve milletvekili arkadaşlarımızla birlikte Malatya'daydım, hatta 2'nci depremi Malatya'da yaşadım. Malatya'da sokakta kalan insanların soğuktan titrediğini gördük, içme suyu olmadığı için kar suyunu eritip içenleri gördük, altı aylık bebeğine süt bulamayan anneleri ağlarken gördük, enkaz başında bekleyip "Hiç değilse yakınlarımızın cenazesini verin." diyen depremzedeleri gördük, arabanın içinde, sokakta bekleyen cesetleri gördük, vicdanının sesini dinleyip deprem bölgesinde yardıma koşan güzel yürekli dostlarımızı gördük, tırlarla ekmek yollayan belediyeleri gördük, yirmi dört saat uyumadan yardım dağıtan gönüllüleri gördük. Tüm bunlar gözümüzün önünde olurken, depremin en kritik yetmiş iki saatinde ne Kızılayı gördük ne yetkilisini gördük ne de kentte fabrikası olmasına rağmen çadırını gördük. Neredeydi bu Kızılay? Ben söyleyeyim nerede olduğunu: O dakikalarda Kızılay Ahbapa çadır satmakla meşguldü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ULAŞ KARASU (Devamla) - Böylesine bir çürümüşlüğü kurumudur Kızılay.

Biz araştırma önergesini destekliyoruz ama "yetmez" diyoruz. Depremde hayatını kaybeden canlarımız için, 84 milyon vatandaşımız için, pislğe bulaşmış, yetim hakkı yemiş kim varsa hepsinden de hesap soracağız.

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel.

Buyurun Sayın Yel.

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA YEL (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, 6 Şubat 2023 tarihinde ülkemizde meydana gelen depremde hayatını kaybeden bütün vatandaşlarımıza ve yine dün Şanlıurfa ve Adıyaman'da meydana gelen sel felaketinde hayatını kaybeden tüm vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yaralılarımıza da acil şifalar diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin yüz akı kurumlarından biri olan ve milletimizin merhamet eli olarak bilinen Kızılayımız son dönemlerde sistematik bir saldırı altındadır. Bu hiç şaşırtıcı değildir bizim açımızdan çünkü milletimiz ne zaman bir afette karşı karşıya kalsa ve Kızılayımızın kucaklayıcılığına ihtiyaç duyulsa benzer saldırılar hemen ve belirli merkezlerden başlatılıyor. Verilen önergede de belirtildiği gibi, Elâzığ depreminde de aynısı oldu; bir önceki felaketlerde de en son Kahramanmaraş depreminde de yine aynısını yaşıyoruz.

Kızılay, tüzüğü gereği, devletine insani hizmetlerde destek olan bir kuruluştur, bunu da yüz elli beş yıldır yapmaktadır. Devletin yürütme fonksiyonunu da icra eden hükümetler bu nedenle doğal olarak Kızılaya da destek vermektedirler. Kızılay her zaman olduğu gibi AK PARTİ hükümetleri dönemlerinde de siyasetin dışında bir insani yardım kuruluşudur. Kızılay başkanları bir atama kararnamesiyle gelmezler, sizin, bizim gibi seçilerek genel başkanlığa gelirler ve Kızılay cemiyetindeki bu görevlerini de gönüllü olarak yürütürler.

Kızılay 2022 yılı baz alındığında ülkemizde ve dünyada 45 milyon kişiye insani yardımda bulunmuş büyük bir organizasyondur, 15 binden fazla profesyonel çalışanı mevcuttur. Operasyon giderleri elbette büyüktür ancak önerge sahipleri diyor ki: "Elâzığ depreminde de bağış çağrısı yaptı."

Sayın milletvekilleri, Kızılay bağış çağrısı yapmasın düzenli bir akara sahip olmak için yeni adımlar atmasın, kamu bütçesinden de herhangi bir pay almasın; istediğiniz bu anladığımız kadarıyla. Sizin aslında söylemediğiniz, Kızılay kapatılsın, zira sizin önergedeki zihniyetinize bakılırsa Kızılay hiçbir geliri olmayan bir yardım kuruluşu olsun, geliri olmasın ama insanlara da yardım etsin; bu, tabiatın ruhuna aykırı bir durumdur.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Çadır ticareti de yapmasın, ayıp ya!

MUSTAFA YEL (Devamla) - Basına yansıyan iftalarla Kızılayı töhmet altında bırakmak kimseye fayda sağlamaz. Allah'tan duamız hiçbirimizin bir gün Kızılayın desteğine ihtiyaç duymamasıdır. Ama Kızılayımızın da her zaman milletimize destek olacak şekilde hazır olmasını temin etmektir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Gerçek ya, kendi açıkladı.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Hangisi iftira? Satmadı mı çadır?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Satmış, satmış, çadır satmış. Ya, Ankara'daki en büyük üretim tesisini AKP'li adama kiraladınız.

MUSTAFA YEL (Devamla) - Değerli milletvekillerine, Gazi Meclisimizin değerli üyelerine şunu söylemek istiyorum: Kızılay hepimizdir, Kızılay millî bir cemiyetimizdir; gelin hep beraber Kızılayımızı yükseltelim, onu dedikodularla zan altında bırakmayalım. Zira Kızılayın yaralarını sarmasını beklediği milyonlarca mazlum var.

Bu duygu ve düşüncelerle, deprem ve sel felaketinde hayatını kaybeden tüm vatandaşlarımıza tekrar Allah'tan rahmet diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA YEL (Devamla) – Özellikle HDP'nin vermiş olduğu grup önerisine karşı da araştırma önergesi açılmasına karşı da AK PARTİ olarak ret oyu vereceğimizi bir kez daha ifade ediyorum.

Saygı ve sevgilerimle.

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, hatip konuşmasında bizim hem önergemizi hem hatibimizin sözlerini...

BAŞKAN – Yerinizden söz vereyim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yok, ben hatibimize söz istiyorum, satışma var yani satışmadan dolayı söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Kemal Bey konuşacak.

BAŞKAN – Buyurun.

VI.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel'in HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine ve şahsına sataşması nedeniyle konuşması

KEMAL BÜLBÜL (Antalya)– Evet, Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Kimseye iftira etmedik, hakikatleri söyledik. İlkokuldaki Kızılay kolu başkanı utancından istifa etti, 3'üncü sınıf öğrencisi ama Kızılay kurumunu cümle âlemin ve dünyanın önünde rezil rüsva eden kişi hiçbir sorumluluğu yokmuş gibi akademik titriyle, başka başka titirlerle orada hâlâ duruyor. Biz Kızılaya herhangi bir gelir olmasın, herhangi bir yardım yapılmasın gibi akıllara ziyan bir şey söylemedik, böyle bir şey söylemek de mümkün değil. Lakin bugüne kadar her konuda depremzedelere, afetzedelere, selzedelere, yangınzedelere yardım edebilme basiret ve becerisi olan Kızılay bu depremde ne oldu da yapamıyor bunu, bu yeteneğini niye yitirdi, bu becerisini niye yitirdi? Çadır satmak ne demek, konserve satmak ne demek? Kızılay bir holding değil, Kızılay bir fabrika değil; Kızılay bir yardım kuruluşu, yardım kuruluşunun kaynağı kendi halkıdır. Yardım kuruluşunun kaynağı kâr getiren bir döner sermaye ve benzeri değildir. Cumhuriyetin kuruluşundan hatta Hilal-i Ahmer'in kuruluşundan bu yana dertlere ortak olan, derttaş olan Kızılayın kendisi bir derde dönüşmüştür. Derde çözüm bulan, derde derman bulan Kızılayın kendisi başlı başına bir dert olmuştur. Bu derdin sebebi de partinizdir, bu derdin sebebi de Kızılayı yönetmek yerine arpalığa çeviren şu anki yöneticilerdir; derhâl istifa etmeliler; derhâl savcılar, yetkili kurullar, hâkimler haklarında gerekli işlemi yapmalıdır, yoksa onlar da suç işliyor diyeceğiz.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

V.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, Kızılayın amaç dışı faaliyetlerinin araştırılması amacıyla 16/3/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Mart 2023 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

3.- CHP Grubunun, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır ve arkadaşları tarafından, Türk Hava Kurumu Üniversitesinde 2016-2017 ve öncesi yıllarda verilen yüksek lisans diplomalarının incelenmesi amacıyla 15/3/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Mart 2023 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

16/3/2023

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 16/3/2023 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Özgür Özel

Manisa

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır ve arkadaşları tarafından Türk Hava Kurumu Üniversitesinde 2016-2017 ve öncesi yıllarda verilen yüksek lisans diplomalarının incelenmesi amacıyla 15/3/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (3955 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 16/3/2023 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır.

Buyurun.

CHP GRUBU ADINA ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. Türk Hava Kurumu Üniversitesinin diplomaları ve yönetimiyle ilgili usulsüzlüklerinin araştırılmasıyla ilgili verdiğimiz araştırma önergesi üzerinde söz almış bulunmaktayım.

Bilindiği üzere, bu üniversitenin 2011-2015 yılları arasında Rektörlüğünü meşhur Ünsal Ban yapıyordu. Bugüne kadar kara para, rüşvet gibi iddialarla gündeme gelmişti, tutuklandı ama bir başka boyut daha var. Bakın, Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkanlığı bu üniversitedeki yüksek lisans ve doktora programlarını inceliyor, yapılan dosyalar ve öğrencilerin durumlarıyla ilgili “R, K -yani Rize, Kastamonu- Rektörlük kontenjanı” diye bir şey görüyor ve bu kontenjandan kimler yüksek lisans ve doktora programlarına yerleştiriliyor, inceliyor ve lisansüstü ve doktora diplomalarının iptaline karar veriyor. Çünkü bu kişiler hiç gelmemiş, hiç sınava girmemiş, okulun yolunu bilmiyor ama bu Rektör kendisine gelenlere şeker dağıtır gibi diploma ikram ediyor.

Peki, kimler var? Bir bakalım: Mesela, çok ilginç, televizyonlarda sürekli sizin davulunuzu çalan Erkan Tan var, A Haber'in meşhur spikeri.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Aha! Ver mehteri(!)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Ne yazmış biliyor musunuz? Diplomasını almış, “Rektör Ünsal Ban'ın elini öpmek istedim, öptürmedi.” yazmış. E, tabii, böyle bir tipe diploma veren bir rektörün eli de öpülür. Kim bu? Tarım ve Orman Bakan Yardımcısı, 24 ve 26'ncı Dönem Milletvekiliniz Ebubekir Gizligider.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Gizli gitmiş!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Gizli gitmiş diploma almaya! Diploma almaya da gizli gitmiş!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Bu, YÖK'ün listesinde var; Ankara Milletvekiliniz var, Osmaniye Milletvekiliniz var bu dönem. Başka kimler var? Cumhurbaşkanlığı Denetleme Kurulu Genel Sekreteri Necdet Ada var, Cumhurbaşkanlığı Koruma Daire Başkanı Osman Çangal var, Sağlık Bakanlığı Müşaviri Gökhan Bıçkur var, 2011-2013 yılları arasında Danıştay Başkanlığı yapmış Hüseyin Hüsnü Karakullukçu var ki çok daha vahim, Millî Savunma Bakanlığında müdürler var, bir de Sermaye Piyasası Kurulu Başkanlık Danışmanı Enes Çelebi var; aslında Ünsal Ban'ın kıymetli eşinin, milletvekilinizin iddialarının ortasındaki isim.

Şimdi, gerçekten, arkadaşlar, bakın, az önce burada konuşan arkadaşımız “Kurumları yıpratıyorsunuz.” dedi. Kurumları biz mi yıpratıyoruz? Kızılayı biz mi yıpratıyoruz? AFAD'ı biz mi yıpratıyoruz? Üniversiteleri biz mi yıpratıyoruz? Ya, bu ülkenin

Cumhurbaşkanı Türk Hava Kurumu Üniversitesi kurulduğunda çıktı “Türkiye’de ilk olarak uzayla ilgili bir üniversite kurduk.” dedi. Uzayla ilgili üniversiteye kontenjandan alınan isimlere bak: Erkan Tan, onunla uzaya gideceğiz ya da milletvekilleriniz ya da Hilmi Daşdemir, anketlerinizi yapıp algı yaratan televizyonlardaki bülbülünüz.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Siz kendi bülbüllerinize bakın ya! Hayret bir şey ya!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bizde bülbul yok da, olsa da hırsız değil, hırsız değil.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hırsızlık olmaz bizde.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sahte diplomalı bülbul yok bizde.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bizde sahte diploma ile hırsızlık olmaz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Bunlarla mı uzaya gideceğiz biz? Bunlarla mı gideceğiz? Yani bu Kurumu, şimdi ben bunları eleştirdiğim için Türk Hava Kurumunu kapatın mı diyorum? Bugün bakın, depremde yaşananlara bakın, Kızılayın hâline bakın, valilerin hâline bakın, kaymakamların hâline bakın, AFAD’ın başındaki adamın işine bakın, ne alakası var?

SALİH CORA (Trabzon) – Valiydi adam ya, valiydi!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Ne alakası var?

SALİH CORA (Trabzon) – Eski Vali.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – “Valiydi.” diyorsun, değil mi? Biliyorsun ki vali atanmak için hiçbir eğitim ve hiçbir şeye şart yok...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kritere gel (!)

SALİH CORA (Trabzon) – Kaymakamdı o dönem...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – ...Cumhurbaşkanı istediğini vali atar. Hatay Valisini de gördük niye istifa ettiğini, sizden milletvekili olmak için istifa etti; utandığı için değil, sıkıldığı için değil, görevini yapamadığı için değil, insanları kurtaramadığı için değil...

SALİH CORA (Trabzon) – Mülkiyeli adam, Mülkiyeli!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – ...milletvekili olmak için yüzüsüzce istifa etti Hatay Valisi. Ama ülkeyi bu hâle getirdiniz siz. Bakın, milletvekili olmak için bunlara gerek yok. Bu ülkede Boğaziçi Üniversitesinden, Orta Doğu Teknik Üniversitesinden, Hacettepeden, Gazi Üniversitesinden pırl pırl gençler var yüksek lisans yapmış, doktora yapmış ama Erkan Tan gibi tiplere yer verdiğiniz için yurt dışına gidiyor bu çocuklar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Niye bu vatan evlatlarına bu kadroları vermiyorsunuz? Niye vermiyorsunuz?

SALİH CORA (Trabzon) – Erkan Tan bizden önce de haberciydi.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Sizden önce de haberci olabilir...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, haberci olması değil, diplomayı siz vermişsiniz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Diplomayı siz vermişsiniz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Ama önemli olan haberci olması değil; sınava girmedeği, gitmediği bir kurumdan yüksek lisans diploması alıp Rektörün elini öpmeye kalkması. Elini öptüğü adama da bakın!

SALİH CORA (Trabzon) – Bir iddian varsa yargıya git.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Gelin, bunları araştırın, üniversiteler ne hâlde!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – “Araştıralım.” diyor işte. Daha ne istiyorsun, “Araştıralım.” diyor. Kabul edin, araştıralım.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Siz mimarlık fakültesine ilahiyatçıyı, hukuk fakültesine veterineri atıyorsunuz, Türk Hava Kurumu Üniversitesini bu hâle getirmişsiniz yani 50’ye yakın isim var, saymakla bitmiyor, çoğu sizin milletvekiliniz. Yahu Osmaniye Milletvekiliniz çıksın, söylesin; okul nerede? Osmaniye Milletvekili nerede? Bakayım bir adına. Mesela Ankara Milletvekili Sayın Çam nerede? Söylesin, bu okul nerede, gitmiş mi okula?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Okula gidip konum atsın oradan!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Okula gitsin, konum atsın; hiç söyleyecek sözümüz yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “CHP Grubundan sessiz alkışlar.” tutanağa.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Selva Hanım ODTÜ mezunu insandır ya.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Bak, az önce “ODTÜ” diyordun, Sayın Çam ODTÜ mezunu.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Selva Hanım ODTÜ mezunu.

SALİH CORA (Trabzon) – Selva Hanım ODTÜ mezunu.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – O zaman ne işi var, bu okulda yüksek lisans yapıyor? ODTÜ’den mezun olan adam gider Boğaziçi’den olur.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Hayır, bir kurumu kötülüyorsunuz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Yani o, Erkan Tan’la kendini aynı kadranda görüyorsa hiçbir şey söylemiyorum.

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Ankara Milletvekili Ayhan Altıntaş.

Buyurun.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYHAN ALTINTAŞ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi üzerinde söz almış bulunuyorum. Bugün 16 Mart öğretmen okullarının kuruluşunun yıl dönümü. Maalesef bu güzide okulları kapatmış bulunuyoruz, Osmanlı geleneğiydi ve çok işlevleri vardı. Cumhuriyetimizde yaptığımız atılımların temelinde de bu okulların, nitelikli eğitimin çok katkısı vardır. Bunlar iyi öğretmen yetiştiriyorlardı, pedagojik formasyona önem veriyorlardı ve ahlaklı öğretmen yetiştiriyorlardı. Eğitimin temel amacı ahlaklı insan yetiştirmektir. Modern toplumlarda kişinin yükseköğretim düzeyine geldiğinde ahlaki yönden kendisini yetiştirmiş olduğu farz edilir ve bu nedenle ahlak eğitimine özel ihtiyaç duyulmaz. Mesela benim doktora yaptığım Amerikan üniversitesinde sınavlarda kopyayı önlemek için gözcü hoca bulunması öğrencilere hakaret sayılıyor ve uygulanmıyordu. Yükseköğretim lisans eğitiminin amacı, var olan bilgiyi nakletmek ve öğrencileri topluma kazandırmak ve sosyal refaha katkıda bulunmaktır. Son yüzyılda bilgiye erişim imkânlarının artmasıyla araştırma yapmak ve yeni bilgi üretmek üniversitelerin temel misyonu hâline gelmiştir. Bu misyon, üniversitelerde lisansüstü programlarla gerçekleştirilmektedir.

Verilen önergede söz konusu olan ise akademik ahlaksızlıktır; bırakın intihal, alıntı, başkasının işini sahiplenme gibi fiilleri, burada araştırılması istenen konular hak edilmeden lisansüstü programlara girmek ve haksız yere diploma almaktır. Bu, dünyanın her yerinde, her kültürde ahlaksızlıktır. İnternette çok sayıda sahte diploma ve tez yazım ilanı olan bir ülkede yaşıyoruz maalesef. Bu nedenle, bu iddiaların ciddi olarak araştırılması gerekir, aynı zamanda önergenin muhataplarının da aklanma ihtiyacına cevap vermek gerekir. Bugünkü önergede iddia ediliyor ki daha önce adı yolsuzluk haberleriyle gündeme gelen bir üniversite; emeksiz, gayretsiz, haksız bir biçimde, üstüne üstlük rektörlük bursuyla lisansüstü diploması da dağıtmış. Önergede

bazı örnek isimler de belirtilmiş, bunlara girmeyeceğim ancak bu durum, Türk Hava Kurumu Üniversitesinin diplomasının geçerliliğini, doğruluğunu tartışmaya açmıştır. Türk Hava Kurumu Üniversitesinin diplomasıyla mesleğinde yükselen, daha fazla maaş alan kişilerin olması haksız rekabeti doğurmuştur. Bunun yanında, emeğiyle bu üniversiteden diploma almış insanlar mağdur edilmiştir. Böyle uygulamaların belki de en büyük mağdurlarından biri bu kesimdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

AYHAN ALTINTAŞ (Devamla) – Ayrıca, 21'inci yüzyılda olduğumuzu hatırlatmayı tekrar isterim; zira, iktidar partisi mensubu ve yöneticisi birçok kişi bundan habersiz görünüyor. Başka ülkelerdeki insanlar da sizin ortaya koyduğunuz bu uygulamaları görüyor. Bunun neticesinde yarın bir gün ülkemizde verilen lisans ve lisansüstü diplomaların, akademik unvanların dahi sorgulamaya açılma ihtimali doğabilir. Biliyorsunuz, bazı devletlerin üniversitelerinden alınan diplomalar para karşılığı dağıtıldığı için unvanlar sahte sayılırdı. Dünyada diplomalarımız itibarı olsun istiyorsak, saygınlık istiyorsak bu gibi durumlara müsaade etmemeliyiz. Bu bağlamda, Türk Hava Kurumu Üniversitesinin 2016, 2017 yılları ve öncesinde lisansüstü programlarla ilgili iddiaların incelenmesi ve gereğinin yapılması için verilmiş olan CHP grup önerisini desteklediğimizi belirtiyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Erol Katircioğlu.

Buyurun Sayın Katircioğlu.

HDP GRUBU ADINA EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli vekiller; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu önerge gerçekten bilmiyorum sizleri şaşırttı mı ama beni şaşırtmadı çünkü ben defalarca bu kürsüde bu konuyla ilgili konuştum yani özel vakıf üniversiteleri -ki bu da bir vakıf üniversitesidir- bu üniversiteler gerçekten ticarileşmiş ve dolayısıyla da bilim öğretmek gibi bir misyondan uzaklaşmış olan kurumlardır esas itibarıyla. İşin ilginç tarafı, biliyorsunuz, YÖK'ün denetimine tabidir özel vakıf üniversiteleri. Aşağı yukarı 700-800 bin öğrencimiz burada okuyor ve doğrusunu isterseniz, şimdi, sayın CHP milletvekilinin önerisinde de ifadesini bulduğu gibi ya da daha doğrusu şaşırtıcı bir biçimde tespit etmiş olduğu gibi bir tür diploma sahtekârlığının olduğunu görüyoruz; bu da şaşırtmıyor doğrusunu isterseniz. Çünkü bu üniversitelerin herhangi bir şekilde YÖK tarafından ciddi bir denetimi mümkün değil ve fakat yani gördüğümüz kadarıyla YÖK'le ilgili olarak birçok karar getiriyorsunuz, yeni, YÖK'ü güçlendiren maddeler geçiriyorsunuz buradan fakat YÖK'ün bu anlamıyla denetim mekanizmasının daha güçlendirilmesiyle ilgili olarak hiçbir şey önermiyorsunuz ve dolayısıyla da yani ben de bu tür üniversitelerde çalışmış birisi olarak söyleyeyim: Bu üniversiteler ticarileşmiştir ve kâr amacıyla iş yapmaktadır. Oysa vakıf üniversiteleri biliyorsunuz, kâr amacıyla çalışmamaları lazım gelen kurumlardır fakat maalesef burası böyle bir noktaya gelmiştir.

SALİH CORA (Trabzon) – Hocam sizin diplomanız sahte mi?

EROL KATIRCIOĞLU (Devamla) – Şimdi, eğer, Türkiye eğitim sistemiyle ilgili olarak bir derdimiz var ise bence birinci derecede yapılması gereken şey özel vakıf üniversitelerinin gerçekten ciddi bir şekilde denetlenmesidir.

SALİH CORA (Trabzon) – Burası diplomaları araştırma yeri mi? Sizin diplomanız sahte mi, gelin araştıralım?

EROL KATIRCIOĞLU (Devamla) – Yani şimdi bu önerge, doğrusunu isterseniz, bu önerge geldi, tabii ki yine, sizin oylarınızla geçmeyecek, geçse de fark etmeyecek çünkü bu önergenin aslında çok geç olduğunu söylememiz lazım herhâlde çünkü iktidar değişecek muhtemelen. Dolayısıyla da gelecek olan iktidarın ilk yapması gereken işlerden birinin -doğrusunu isterseniz- eğitim sistemini çekidüzen altına alması olmalıdır diye düşünüyorum. Çünkü gerçekten de bu eğitim sistemi iflas etmiş bir sistemdir. Yani özel vakıf üniversiteleri için söylüyorum ama devlet üniversiteleri de benzerdir. Bugün devlet üniversiteleri de benzer bir biçimde bilimsel eğitimden uzaklaşmış olan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

EROL KATIRCIOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim.

Kaldı ki bu önergede ifadesini bulan olaylar yani diploma sahtekârlığı sayılabilecek olaylar çok ciddi olaylardır ve bu olaylar takip edilmesi gereken olaylardır -ki yine ifade etmiş olayım- ki bu konu sizin işiniz değil tahmin ediyorum, sizin yapabileceğiniz bir şey yok yani. Ya olsaydı yapar mıydınız onu da bilmiyoruz ama en azından önümüzdeki dönem itibarıyla baktığımızda gelecek olan iktidarın birinci derecede yapması gereken, ele alması gereken konulardan biri olduğunu düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Atay Uslu.

Buyurun Sayın Uslu.

AK PARTİ GRUBU ADINA ATAY USLU (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

6 Şubat depremini ve sonrasında meydana gelen artçı depremleri yaşadık, büyük bir afet yaşadık. Ölen kardeşlerimize Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum.

Dün de Şanlıurfa'da ve Adıyaman'da sel felaketi meydana geldi. Bölgede çok yoğun bir yağış var. Burada da hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyoruz. Devletimiz, kurumlarımız seferber, bakanlarımız, devletimizin mülki idaresi, görevlilerimiz bölgede çalışmaları koordine ediyor. Hem bunu hem de inşallah depremin yaralarını hep beraber saracağız.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de bugün üniversite sayısı 204. 2002 yılındaki üniversite sayısı 93'tü. Bugün 129'u devlet, 75'i vakıf olmak üzere 204 üniversitemiz var. Bu üniversitelerde 8 milyon 200 bin öğrenci eğitime devam ediyor. Ön lisansa devam eden öğrenci sayısı 3 milyon 250 bin, lisansa devam eden öğrenci sayısı 4 milyon 500 bin. Bugün gündeme getirilen yüksek lisansa devam eden öğrenci sayısı da 358 bin, doktora yapanların sayısı 109 bin.

Değerli milletvekilleri, yine Türk Hava Kurumu Üniversitesinden bahsediyoruz. Bu üniversite 2011 yılında kuruldu. Havacılık ve uzay bilimleri sektörleri başta olmak üzere mühendislik ve işletme alanlarında eleman yetiştirmek üzere kurulmuş bir üniversitemiz. Bu üniversite bugün havacılıkta, uzay bilimlerinde özellikle uzmanlaşmıştır. Yüz yıla yaklaşan Türk Hava Kurumunun vizyonu, deneyimiyle etkin bir şekilde çalışmalarını sürdürüyor. Ankara Etimesgut, İzmir Türkkuşu kampüsünde 2 adet havaalanı var, teknik donanımı var, laboratuvarları var, öncü bir kuruluşumuz. 70'ten fazla uçakla da havacılık eğitim veriyor. Bu üniversitenin bünyesinde 4 tane fakülte, 2 tane yüksekokul, 3 tane enstitü bulunuyor arkadaşlar. Enstitülerde lisansüstü eğitimler veriliyor. Lisans eğitimi de Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesinde, Hava Ulaştırma Fakültesinde, Mühendislik Fakültesinde ve İşletme Fakültesinde. Kurulduğu günden bugüne kadar lisansüstü eğitim seviyesinden 6 bine yakın mezun vermiş bir üniversitemiz. Bu üniversitemiz zaman zaman Yükseköğretim Kurulunun denetimine tabi ve Yüksek Denetleme Kurulu tarafından da denetlenmiş. Yine, bu konuyla ilgili üniversite içinde oluşturulan akademik inceleme ve değerlendirme komisyonları giriş ve mezuniyetle ilgili faaliyetleri incelemektedir. Aralık 2022 tarihinde üniversite yönetimi rektör yardımcısı başkanlığında bir komisyon kurmuş, bu konuyu incelemektedir, bu konudaki inceleme çalışmalarını devam ettirmektedir. İdare olarak konuyu her açıdan inceliyor. Burada sonuçlanmamış, ispatlanmamış bir konu üzerinde arkadaşlarımızı suçlamak yanlış. Biraz önce bahsettiğimiz arkadaş, değerli arkadaşlarımız, milletvekili arkadaşımız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT EMİR (Ankara) – Ne zaman suçlandınız ki zaten? Ne zaman sorumluluk aldınız ki zaten siz?

ATAY USLU (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

ATAY USLU (Devamla) – Milletvekili arkadaşımız ODTÜ mezunu arkadaşlar, aynı zamanda da Boston Üniversitesinde, yurt dışında farklı çalışmalarda bulunmuş. Bence konunun ortaya çıktıktan sonra gündeme getirilmesi gerekir. Bu konuda idari işlemler, idari incelemeler yapılıyor ve bu üniversite -biraz önce de ifade ettim- 6 binden fazla yüksek lisans öğrencisini mezun etmiş bir üniversite. Şu anda bu üniversitenin bünyesinde 3.500 öğrenci var, 200'ü de lisansüstü eğitime devam ediyor.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım, oylarınıza sunacağım.

Buyurun okuyun.

4.- AK PARTİ Grubunun, gündemdeki sıralama ile Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin yeniden düzenlenmesine ilişkin önerisi

16/3/2023

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 16/3/2023 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Özlem Zengin

Tokat

AK PARTİ Grubu

Başkan Vekili

Öneri:

Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 326 ile 326'ya 1'inci Ek sıra sayılı Karma Komisyon Raporlarının aynı kısmın 1'inci sırasına alınması ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi,

Genel Kurulun;

Daha önce 17 Mart 2023 Cuma günü gündeminin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmına alınarak görüşmelerinin bu birleşimde yapılmasına karar verilen 406 sıra sayılı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'nun 16 Mart 2023 Perşembe günü birleşiminde gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmına alınarak görüşmelerinin bu birleşimde yapılması ve bu görüşmede gruplar adına yapılacak konuşmaların süresinin onar dakika olması, aynı birleşiminde 326 ile 326'ya 1'inci Ek sıra sayılı Karma Komisyon Raporlarının görüşmelerinin yapılması, bu görüşmelerde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilmesi,

Daha önce haftalık çalışma günlerinin dışında çalışılmasına karar verilen 17 Mart 2023 Cuma günü toplanmaması, önerilmiştir.

BAŞKAN - Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş konuşacak.

Buyurun Sayın Beştaş.

HDP GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Gündemimiz afetler ama afetleri felakete dönüştüren iktidar pratikleri tabii ki. Birçok haber düşüyor, biraz önce Cumhurbaşkanı Erdoğan uzun bir açıklama yapmış ama asıl vurucu cümlesi şu: “Bu ölçekteki afetler karşısında eldeki imkânlar yetersiz kalıyor.”

Sorun, eldeki imkânların yetersizliği mi, yoksa eldeki imkânları kullanacağınız yerler mi, önceliğiniz mi? Bu bir öncelik meselesi. Yani eğer bu iktidar Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla, AFAD'ıyla, Kızılay'ıyla, altyapısıyla gerçekten bir deprem ülkesi olan ülkemizde hazırlıklı olsaydı bu felakete dönüşür müydü? Bütün toplum bunu yaşıyor. Ya, ben size bir örnek vereyim: Biliyorsunuz bizim belediyelerimize el konuldu -biliyorsunuz derken bütün Türkiye'ye söylüyorum- şu anda elimizde 4 tane ilçe belediyemiz var: Karaçoban, Çınar, Silopi, Patnos Belediyeleri; küçük ilçe belediyeleri ya. Bu belediyeler günlük 50 bin öğün yemek çıkarıyor. Bizim 3 büyükşehir belediyemize el konuldu, 3 büyükşehir belediyesi; Van, Diyarbakır, Mardin; diğer illeri saymıyorum. Peki, Diyarbakır kayyumunu ne yapıyor? Ne yapıyor?

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI (Batman) – Hiçbir şey.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Hiçbir şey yapmıyor. Hadi, bir tane çadır kent kurmuştu. Ya, Silvan yolunda, üniversite yolunda -benim her gün geçtiğim yol eve giderken- solda nehir yatağına çadır kent kurdular ya, böyle bir şey olabilir mi? Nehir yatağına ilk günden itibaren herkes itiraz etti, hepimiz; TMMOB'undan, Kent Koruma Kurulundan Barosuna herkes dedi ki: “Orada en ufak bir yağışta çadırlar su altında kalır.” Dün tahliye edildi aşırı yağış sebebiyle. Size güvenmiyoruz ya çünkü güvenilecek hiçbir pratiğiniz yok. Şimdi, bir çadır kentin yerini tayin edemiyorsunuz, çıkmışsınız “Binalar dikeceğiz.” diyorsunuz. Çevre ve Şehircilik Bakanı, bu felaketin temel sorumlularından biri “Biz size yeni yeni binalar dikeceğiz.” diyor. Çadır kenti kuramayanlar nasıl yeni binalar kuracak?

Çıkmış, Kızılayı savunuyor hatip, iktidarın hatibi. Kızılay bizim yerimiz falan değil, Kızılayın halkın yeri olmadığı bu afette beraber ispatlandı. Zaten artık Kızılhaç da Kızılayı bir yardım kuruluşu olmaktan çıkarmayı tartışıyor; bunu bile yaptırdınız. Bir suç yeridir Kızılay ve şu an şirkete dönüştüren kim, çadır sattıran kim? Sizin iktidarınız, sizin yaklaşımınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Ya, Kızılay Başkanı hâlâ istifa etmemiş, etmediği yetmiyormuş gibi, çıkıp garip garip gülerken hiçbir şey yokmuş gibi konuşmaya da devam ediyor.

Şunu söyleyeyim bir de: Ayakkabı kutusuna para koyanlar Kızılayı mı affedecek ya? Siz kimi affediyorsunuz? Birlikte yapıyorsunuz zaten; Kızılayın bu suçlarını aklayan sizsiniz, AFAD'ın yaptıklarını görmezden gelen sizsiniz. İnsanlar bu afetler karşısında bir yönetim göremiyor, bir iktidar göremiyor, bir dayanışma göremiyor. Bizim belediyelerimiz sadece olsaydı, elimizdeki belediyeleri çalmasaydınız, gasbetmeseydiniz, emin olun, 13 milyon yurttaşın aş sorununu da çadır sorununu da çözebilirdik ama az kaldı, gönderiyoruz sizi.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Murat Emir.

Buyurun.

CHP GRUBU ADINA MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Deprem felaketinde kaybettiğimiz onca canımızdan sonra maalesef dün de sel felaketiyle uyandık ve 14 canımızı kaybettiğimizi acı içerisinde öğrendik.

Değerli arkadaşlar, sizin iktidarınız gitme korkusuyla aklını iyice kaybetti, liyakatsiz kadrolara iyice terk etti Türkiye'yi. Açıkça görüyoruz ki elinizi sürdüğünüz her şeyi çürütmüşsünüz ve çürütmeye devam ediyorsunuz.

Bakın, AFAD'ın acil eylem planı olması gerekir, deprem anında çadır kentleri nereye kuracağını belli olması gerekir. Çadır kentlerin mutlaka su baskınlarından, enkaz tozundan, asbestten, tsunami riskinden uzak olması gerekir ama siz buna dikkat etmeden, alelacele, gördüğünüz her yere bir ay sonra bulabildiğiniz çadırları kurmaya çalışıyorsunuz. Bunun bedelini de maalesef dün itibarıyla vatandaşlarımız, milletimiz acı bir şekilde ödemek zorunda kaldı.

Bakın, Adıyaman'dan bir resim göstereceğim size: Burada bütün kusurlu hareketler var arkadaşlar, yaptığınız bütün saçmalıklar, beceriksizlikler, liyakatsizlikler burada açıkça duruyor. O savunduğunuz AFAD var ya, bakın, gelmiş buraya, su baskınının olabileceği yere onlarca çadır kurmuş. Yanında bir enkaz var, bu enkaz her an yıkılabilir, her an insanlar burada ölebilir ve siz yine gelip burada yüzünüzü yüzünüzü burayı seyredebilirsiniz. Bakın, burada bütün yanlışlar yapılmış. Şurada enkaz kaldırılıyor, aynı şekilde yanlış. Yine Adıyaman'dan bir görüntü... Şu içinize siniyor mu arkadaşlar? Şehir, bölge plancıları odası, mimarlar odası, herkes söylüyor, biz söylüyoruz "Böyle yapmayın." diye ama dinleyecek kadar bile aklınız kalmamış. Bakın, Samandağ'da çadır kenti tsunamiden dolayı su bastı. Diyarbakır'da Dicle kenarına çadır kent kurdunuz, ısrarla söylendi size, dinlemediniz, orayı su bastı. Bütün enkazların yanında, bakıyorsunuz, çadır kent kurulmuş, orada kimin ne kadar asbest soluduğunu bilecek kadar bile bu işe dikkat etmiyorsunuz.

Bakınız, değerli arkadaşlar, siz bir viyadüğü kaç defa açıyorsunuz, Allah aşkına söyleyin, kaç defa açıyorsunuz? Şanlıurfa'da viyadüğü su basıyor, sonrasında biz "Cumhurbaşkanının açtığı viyadüğü su bastı, daha geçenlerde açmıştı." diyoruz çünkü Belediye Başkanının "tweet"i var ortada.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Viyadük açılmadı ki tünel...

MURAT EMİR (Devamla) – Sonrasında "Efendim, o viyadük değil kavşaktı, viyadüğü 2013'te açmıştık." diye "tweet" atıyorsunuz yanlış diye. Bakın, siz 2013'te bir defa iktidarınız yani 2013'teki viyadüğü su basınca siz sorumluluktan kurtulmuş mu oluyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT EMİR (Devamla) – Sayın Başkanım, toparlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

MURAT EMİR (Devamla) – Hani alelacele dediniz ya "1999 öncesinde yapılmıştı." diye, o da yalan da her neyse ama siz 2013'te de iktidarınız. Yani sonuç olarak siz ne zaman utanacaksınız, ne zaman sıkılacaksınız, ne zaman "Yanlış yapmıştık." diyeceksiniz?

Bir sözüm de Hatay Valisine olsun: Kendisinin istifa ettiğini öğrenince ben nihayet birisi utandı, birisinin yüzü kızardı ve istifa etmesi gerektiğini düşündü diye düşünürken, değerlendirirken meğer kendisi milletvekili olmak için istifa etmiş. Aslında kendisi bu gruba çok yakışır. Çoğunuz gelemeyeceksiniz, siz de biliyorsunuz, gidicisiniz ama böylesine beceriksiz, liyakatsiz, görevini yapamayan ve görevini yapmadığı için on binlerce insan enkaz altında can verdiği için utanmayan insanlar da burada gelip sizin yerinize oturacaklar ve AKP Grubuna çok yakışacaklar.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – CHP Grubundan sessiz alkışlar.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sessiz alkış...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sesli alkış yapacak kadar şeyimizi yitirmedik.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Alkış alkıştır, itiraz ettiğiniz şeylerin hiçbirini yapmamanız lazım. Madem itiraz var, yapmayın.

BAŞKAN – Sayın Bülbül...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

37.- Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, Halepçe ve Ümraniye katliamlarının yıl dönümlerine ve Antalya'da yapacakları "Nevroz" kutlamalarına ilişkin açıklaması

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Değerli Genel Kurul; bugün, 1988'de cani, insan hakları ve özgürlükler düşmanı Saddam Hüseyin tarafından gerçekleştirilen ve 5 bini aşkın insanın katledildiği Halepçe katliamının yıl dönümü. Halepçe'de katledilenleri sevgi ve saygıyla anıyoruz.

Yine, 1995 Ümraniye katliamının -Gazi katliamı sonrası- yıl dönümü. Biz, hafta sonu, Antalya Kepez'de, Turgut Özal Spor Salonu önünde saat on ikide "Nevroz" Bayramı kutlamasını yaparken hem bu katliamda yaşamalarını yitirmiş olan insanları anacağız hem de Türkiye'yi Türk, Kürt, Arap, Ermeni, Çerkez, Laz demeden eşitliğe, özgürlüğe, demokratik cumhuriyete davet eden bir çağrı yapacağız.

Tüm halkımızı Antalya'daki "Nevroz" kutlamamıza katılmaya davet ediyor, sevgi ve saygılar sunuyorum.

V.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

4.- AK PARTİ Grubunun, gündemdeki sıralama ile Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin yeniden düzenlenmesine ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şevin Coşkun, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

38.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, 6 Şubat Maraş merkezli depremlerde yakınlarını kaybeden tutuklu ve hükümlülere ilişkin açıklaması

ŞEVİN COŞKUN (Muş) – Teşekkürler Başkan.

6 Şubat Maraş merkezli depremde insanlar ölüme terk edildi. Resmî rakamlara göre 50 bine yakın kişi hayatını kaybetti, 100 bini aşkın kişi de yaralandı. Yaşatılan acılar bununla sınırlı değil. Bu süreçte yakınlarını kaybeden tutuklu ve hükümlülere yasal hakları olan mazeret izni dahi verilmedi, defin ve taziye gitmeleri engellendi. Tekirdağ 1 No.lu F Tipi Cezaevinde tutulan İbrahim Aksoy, Adıyaman'da ailesinden 6 kişiyi kaybetti. Aksoy'un Diyarbakır Lice'de defin ve taziye katılması için yakınları cezaevine başvurdu. Cezaevi idaresi bu talep üzerine güvenliğin sağlanmasına dair Lice Emniyet Müdürlüğüne faks çekmişti. Lice İlçe Emniyet Müdürlüğü aileye önce faksın gelmediğini, cihazın bozuk olduğunu söylemiş, daha sonra cuma günü mesai bitiminde ise iki gün olan yasal sürenin dolduğunu, güvenliği sağlama talebini yerine getirmeyeceklerini söylemiştir. İbrahim Aksoy'un acılı

gününde yakınlarıyla bir arada olma hakkı engellenmiştir. Yirmi altı yıldır cezaevinde olan İbrahim Aksoy...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Emecan...

39.- İstanbul Milletvekili Emine Gülizar Emecan'ın, İstanbul'daki sağlık kurumlarının en kısa zamanda depreme dayanıklı hâle getirilmesine ve bu süreçte sağlık çalışanlarının mağdur edilmemesi gerektiğine ilişkin açıklaması

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkürler Başkan.

Yaşadığımız deprem felaketi sonrası İstanbul'da beklenen en az 7 büyüklüğündeki deprem için yirmi dört yıldır önlem almayıp panik hâlinde İstanbul'da 10'dan fazla riskli hastaneyi boşaltıyor, sağa sola dağıtıyorsunuz. Cerrahpaşa Tıp Fakültesinin büyük kısmını, yönetimlere ve çalışanlara bilgi vermeden ani tahliye kararıyla boşaltıp apar topar Taksim İlkyardım ve Samatya Eğitim ve Araştırma Hastanelerine taşınması kararı aldınız. Peki, Taksim İlkyardım ve Samatya Hastanelerinde çalışan sağlık emekçileri ne olacak, nereye gidecekler? Hiçbir bilgilendirme yok, hiçbir plan yok. Sağlık çalışanlarımızı çok zor durumda bıraktınız.

Buradan Sağlık Bakanına sesleniyorum: İstanbul'daki sağlık kurumları en kısa zamanda depreme güvenli hâle getirilmeli ancak bu süreçte kendi öngörüsüzlüğünüz yüzünden sağlık emekçilerini ve doktorları birer obje gibi sağa sola savuramazsınız.

BAŞKAN – Sayın Gülüm...

40.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, bu ülkede adaletin hiç olmadığına ve seçimlerde hükümlülerin oy kullanamamasına ilişkin açıklaması

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bu ülkede adalet hiç olmadı, binlerce insan haksız yere cezalar aldı. Yandaş olanlar, iktidara yaslananlar cezasızlıkla ödüllendirilirken yoksullar ise cezalarla karşı karşıya kaldı. İnsanlar siyasi görüşleri nedeniyle, muhalif oldukları için cezaevlerine atıldı; yetmedi, denetimli serbestlik hakları, şartlı salıverilme hakları yakıldı, hasta mahpuslar cezaevlerinde ölüme yollandı ve şimdi deprem zamanında da aynı zulüm devam etti. Yakınlarını kaybedenler haber alamadı, cenazelerine katılamadı.

Bir diğer mesele ise hükümlülerin oy kullanamıyor oluşu. Hükümlü olmak temel hakları kullanmaya engel bir durum sayılmamalı, hükümlülerin de oy kullanma hakkı bir an önce tanınmalı.

BAŞKAN – Sayın Kaya...

41.- Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, 16 Mart 1848'de öğretmen okullarının kurulmasına, 16 Mart 1978'de İstanbul Üniversitesinde öğrencilerin üzerine bomba atılması sonucu 7 öğrencinin katledilmesine ve 16 Mart 1988'de Saddam zulmünün zehirli gazıyla binlerce Kürt'ün öldürülmesine ilişkin açıklaması

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Bundan yüz yetmiş beş yıl önce, 1848 yılı Darülmualimin yani öğretmen okullarının kuruluş yılı. Öğretmen okullarından mezun olan öğretmenlerimi saygıyla anıyorum.

Ayrıca, 16 Mart 1978, yer İstanbul; kırk beş yıl önce İstanbul Üniversitesinde öğrencilerin üzerine atılan bomba sonucu 7 öğrenci katledildi; katledilen öğrencileri saygıyla anıyorum.

Ayrıca, 1988'de, otuz beş yıl önce Saddam zulmünün zehirli gazıyla binlerce Kürt'ün öldürüldüğü güne lanet okuyor, yaşamlarını yitirenleri saygıyla anıyorum.

16 Martlardaki zulümler bitsin, 16 Martı öğretmen okullarının kuruluşu olarak anmaya ve yaşatmaya devam edelim diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Alınan karar gereğince gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, yaşlıların hayatın çeşitli alanlarında yaşadıkları sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İç Tüzük'ün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun 406 sıra sayılı Raporu üzerindeki genel görüşmeye başlıyoruz.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler

1.- Yaşlıların Hayatın Çeşitli Alanlarında Yaşadıkları Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzük'ün 104 ve 105'inci Maddeleri Uyarınca Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri (10/1428, 2953, 3030, 3049, 3330, 3757, 4665, 4850, 5742, 5743, 5980, 5981, 5982, 5983, 5984, 5985, 5986, 5987, 5988, 5989, 5990, 5991, 5992, 5993, 5994, 5995, 5996, 5997, 5998, 5999) ve Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı:406) (*) (**)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

İç Tüzük'ün 103'üncü ve 104'üncü maddelerine göre, Meclis Araştırması Komisyonunun raporu üzerindeki genel görüşmede ilk söz hakkı önerge sahiplerine aittir. Daha sonra, İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre siyasi parti gruplarına ve şahısları adına 2 üyeye söz verilecektir.

Alınan karar gereğince siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süreleri birden fazla kişi tarafından kullanılabilir. Ayrıca, istemi hâlinde Komisyona da söz verilecek, bu suretle Meclis Araştırması Komisyonu raporu üzerindeki genel görüşme tamamlanmış olacaktır.

Konuşma süreleri, Komisyon için yirmi dakika, alınan karar gereğince siyasi parti grupları için onar dakika, önerge sahipleri ve şahıslar için onar dakikadır.

Komisyon Raporu 406 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Raporun üzerinde söz alan sayın milletvekillerinin isimlerini okutuyorum:

İYİ Parti Grubu adına: İmam Hüseyin Filiz, Gaziantep. Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına: Sefer Aycan, Kahramanmaraş. Halkların Demokratik Partisi Grubu adına: Kemal Peköz, Dilşat Canbaz Kaya. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına: Nazır Cihangir İslam. Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına: Erol Kaya.

BAŞKAN – Gruplar adına ilk söz, İYİ Parti Grubu adına Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz.

Buyurun Sayın Filiz.

(*) 406 S. Sayılı Basmayazı tutanağa ekliidir.

(**) (10/1428, 2953, 3030, 3049, 3330, 3757, 4665, 4850, 5742, 5743, 5980, 5981, 5982, 5983, 5984, 5985, 5986, 5987, 5988, 5989, 5990, 5991, 5992, 5993, 5994, 5995, 5996, 5997, 5998, 5999) esas numaralı Meclis Araştırması Önergeleri'nin ön görüşmeleri 26/4/2022 tarihli 86'ncı Birleşimde yapılmıştır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yaşlıların Sorunlarını Araştırma Komisyonu Raporu üzerinde İYİ Parti Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, konuşmamın başında, depremden etkilenen illerimiz arasında yer alan Adıyaman, Şanlıurfa ve Malatya'da etkili olan sağanak yağış sonucu meydana gelen sellerde yaşamını yitiren vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, ailelerine ve milletimize başsağlığı ve sabır diliyorum.

Bu afetlerden belediyeler ve imar planları yapanlar inşallah ders alır. Böylece kararların bir kişinin iki dudağı arasından çıkmayacağı, halkın kararlar katılacağı bir sistemin gelmesine yol açar ve bu aziz millet durmadan başsağlığı mesajlarıyla anılmaz. Anahtar milletin elindedir, iki ay sonra emaneti ehline teslim etme ferasetini gösterince bu sıkıntıları en kısa zamanda aşacağımıza inanıyorum.

Değerli milletvekilleri, Dünya Sağlık Örgütü, 65 yaşlı yaşlılığın başlangıcı olarak belirlemiş ve 65 yaş üstünü yaşlı olarak kabul etmiştir. Dünya genelinde hemen hemen her ülkede refah artışı nedeniyle insanlar daha uzun yaşamaktadırlar. Tıp ve teknoloji alanındaki ilerlemeler, sağlık hizmetlerindeki iyileşmeler ve kentleşmeyle birlikte yaşam süresinin uzaması, doğum oranlarının azalması, eğitim düzeyinin yükselmesi, yaşlı nüfusun artmasında rol oynayan etkenler olarak görülmektedir.

Değerli milletvekilleri, Birleşmiş Milletlere göre, dünya nüfusu 2022 yılı sonu itibarıyla 8 milyara ulaşmıştır, 65 yaş ve üzeri grupta 752 milyon kişi bulunmaktadır. Buna göre, dünyada her 10 kişiden 1'i 65 yaş üzerindedir. 2050 yılına gelindiğinde ise yaşlı nüfusun 2'ye katlanarak 1,5 milyar kişiye ulaşması ve her 6 kişiden 1'inin 65 yaş ve üstü olması beklenmektedir. Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yaşlı nüfus hızlı bir şekilde artmaktadır. Ülkemizde son beş yılda 65 yaş ve üstü nüfus yüzde 24 artarak 2021 yılında 8 milyon 250 bin kişi olmuştur; bu sayı, bazı Avrupa ülkelerinin nüfusundan daha fazladır. Yaşlı nüfusun anlamlı ve onurlu bir yaşam sürdürebilmesi, topluma tam katılımlarının desteklenmesi için kaynaklara erişimlerinin sağlanması, karşılaştıkları sınırlılıkların ve bunlara neden olan unsurların ortadan kaldırılması, dünyada yaşlanma süreci ve yaşlılık alanında yapılan çalışmaların merkezinde yer almaktadır.

Değerli milletvekilleri, burada konu, tam olarak hem dünyada hem de Türkiye'de yaşlıların sayısının artmasından öte, yaşlanmanın doğası gereği sağlık, aile ve toplumla ilişkiler, sosyoekonomik durum, bakım ihtiyacı, aktif ve sağlıklı yaş alma gibi konular kapsamında yaşlı nüfus grubunun birbirinden çok farklı ve karmaşık ihtiyaçlarının bulunmasıdır. Bununla birlikte, yaşlılık döneminin yaşlı nüfusun artması bağlamında tüm boyutlarıyla yeniden değerlendirilmesi, yaşlılığın saygın bir yaşam dönemi olarak sürdürülmesi için gereken düzenlemelerin yapılmasına yönelik çalışmaların yürütülmesi önemli olmaktadır.

Değerli milletvekilleri, bu bağlamda, Türkiye'de yaşlılara yönelik politikalar ve yaşlı refahı alanında yapılan çalışmalar hakkında durum tespiti yapmak, yaşlıların hayatın çeşitli alanlarında yaşadıkları sorunları ve bunlara ilişkin alınması gereken tedbirleri belirlemek, gelecekte yaşlı refahı alanında yapılacak çalışmalara ışık tutmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde yaşlıların sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması Komisyonu kurulmuş ve Komisyon, çalışmalarını bir rapor hâlinde sunmuştur. Raporda -başlıklar hâlinde vermem gerekirse- nüfus, yaşlanma ve politikaları, yaşlı haklarının iyileştirilmesi, yaşlı bakım hizmetlerinin iyileştirilmesi, sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi, yaşlılık döneminde sık görülen hastalıklar ve geriatrik sendromların önlenmesi, yaşlılarda sağlık okuryazarlığı, yaşlıların sosyal ve kültürel hayatı, yaşlıların hayat boyu öğrenme olanakları, yaşlılara yönelik manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetleri, topluma katılım ve aktif yaşlanma, yaşlılar için üretim ve yaşlı tüketiciler, kentleşme, erişilebilirlik, ulaşım ve çevre kalitesi, yaşlılık dönemine ilişkin araştırma geliştirme faaliyetleri, kırsal alanda yaşayan yaşlıların ihtiyaçları, yaşlıların çalışma, istihdam yaşamı, afet ve acil durumlarda yaşlıların korunması gibi konularda tespitler ve öneriler yer almaktadır. 16 başlıkta toplanan tespitler, yirmi bir yıldan beri iktidarda olan AK PARTİ hükümetlerinin her alanda olduğu gibi yaşlılar konusunda da sistematik bir çalışma yapmadığını göstermektedir ancak Komisyonun hazırlamış olduğu raporun yaşlılar konusunda yapılacak planlamayla ilgili bir yol haritası mahiyetinde olduğunu da söylemem gerekir. Buradan hareketle de Yaşlıların Sorunlarını Araştırma Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisindeki ihtisas komisyonları gibi daimî bir komisyon statüsüne getirilmesinde yarar görmekteyim.

Değerli milletvekilleri, yaşlıların en önemli sorunlarından biri geçim dertidir. Yaşlılık maaşları yetmemektedir, günün şartlarına göre uygun şekilde güncellenmeli ve asgari ücrete endekslenmelidir. Emeklilerimizin en önemli sorunlarından biri sağlıkta katkı payı ödemeleridir. 5.500 TL maaşla zaten temel ihtiyaçlarını karşılayamıyorlar. "Suriyelilere gösterilen ihtimam niçin bize gösterilmiyor?" şeklinde serzenişte bulunuyorlar. Talebimiz, emeklilerin özel sağlık kuruluşları da dâhil olmak üzere katkı payından muaf tutulmasıdır.

Değerli milletvekilleri, güncel olması bakımından birkaç önerimizi de sunmak istiyorum:

1) Bakıma muhtaç yaşlılar için ya da yalnız yaşayan yaşlılar için Sağlık Bakanlığı tarafından acil durumlarda tek tuşla ambulans hizmeti ya da acil sağlık ekiplerinin yönlendirilmesini sağlayacak KADES gibi bir mobil uygulama geliştirilmelidir.

2) Bakıma muhtaç olan yaşlıların huzurevi gibi bakım merkezlerinde yatılı kalmaları yerine, yaşlı bireylerin bakımının gönüllü koruyucu aileler tarafından sağlanması amacıyla bir birim kurulmalı ve bu birim de Sağlık Bakanlığı tarafından organize edilmelidir. Gönüllü koruyucu aile olmak isteyenler için ön başvuru koşulları belirlenmeli ve bunu sağlarken de yaşlı bireylerin gönüllü koruyucu aile tespit biriminde görevli bir psikolog ve bir güvenlik görevlisi tarafından ziyaret edilerek yaşlı bireyin psikolojik durumunun rapor hâlinde il sağlık müdürlüklerine iletilmesi sağlanmalıdır.

3) Yaşlı bireylerin sosyalleşmesini sağlamak için yerel yönetimler ve Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı il müdürlükleri iş birliğiyle tarihî ve kültürel gezi turları düzenlenmeli, doğayla iç içe olacakları yerler tercih edilmelidir.

Değerli milletvekilleri, bir noktaya daha parmak basmak istiyorum. Yaşlı ve/veya hasta vatandaşlarımızın evde bakımı için, çocukları, genellikle yatılı olacak şekilde yardımcı personel istihdam etmek durumunda kalmaktadır. Bu alanda yaşanan talep fazlalığı bunun bir sektör hâline gelmesine ve "sağlık danışmanlığı" adı altında personel temini yapan irili ufaklı çok sayıda firma kurulmasına vesile olmuştur ancak firmalardan gönderilen personelin güvenilirliklerinin ve uzmanlıklarının, ayrıca dövizle endeksli ücretlere ilişkin taban veya tavan fiyatlarının ne şekilde belirlendiği ve bunların devletin hangi birimleri tarafından denetlendiği merak konusudur. Turizm alanında seyahat acenteleri gruplara ayrılıp denetim altında tutulurken yaşlılarımızın sağlık hizmetleri için personel tahsisi yaptığını söyleyen bu aracı firmalar ve personelinin kontrolsüz bırakılması düşünülemez. Bir an önce bu sektördeki firmalar turizm alanında olduğu gibi yeterliliklerine göre gruplandırılarak kayıt altına alınmalı ve vatandaşlarımıza evlerine aldıkları yatılı personele ilişkin devlet güvencesi verilmelidir.

Değerli milletvekilleri, toplumda yaşlıların kanun önünde eşit haklara sahip olarak imkânlarla eşit erişimlerinin sağlanabilmesi ve yaşlılara karşı kötü muamele, şiddet ve hak ihlalinin önlenmesi için yaşlılara yönelik kanun hazırlıklarının yapılması önemlidir. Anayasa'mıza göre kanun önünde dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin her bir vatandaş eşit sayılsa da normlar hiyerarşisine bağlı kalarak toplumda pozitif ayrımcılığa gerek duyan yaşlı bireylere yönelik bazı düzenlemeler yapılmasının da bir gereklilik olduğunu belirtiyor; sorunları iyi politikalarımızla biz çözeceğiz, az kaldı diyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan.

Buyurunuz efendim.

MHP GRUBU ADINA SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yaşlıların yaşadıkları sorunların araştırılması ve gerekli önlemlerin alınmasıyla ilgili Araştırma Komisyonu raporu üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Yaşlıların sorunlarının araştırılmasıyla ilgili Milliyetçi Hareket Partisi olarak biz de önergeler vermiştik. O yüzden araştırma komisyonu kurulmasının gerekli olduğunu düşünüyorduk ve bu doğrultuda kurulan Araştırma Komisyonunda da görev aldık. Araştırma Komisyonumuz çok kapsamlı bir çalışma yaptı, detaylı bir rapor hazırladı. Komisyon çalışmalarına katılan, rapora destek veren tüm kişi ve kuruluşlara teşekkür ediyorum.

Yaşlılık, değişik şekillerde tanımlanmakta ama en kolay, en rahat kabul edilen 65 yaş üstü nüfus, yaşlı nüfus olarak kabul edilmektedir. Bu, kronolojik bir tanımlamadır; farklı şekillerde de tanımlanıyor, aslında yeti kaybı, uyum eksikliği olarak da değerlendirilebilir, adaptasyon sorunu olarak da değerlendirilebilir ama en çok kabul edilen -dediğim gibi- 65 yaş üstü nüfus olarak ele alınmasıdır.

Bu 65 yaş üstü nüfusun dilimine göre de yaşlı veya genç nüfuslu ülke olarak değerlendiriliyorsunuz. Eğer ülkedeki yaşlı nüfusunuz, 65 yaş üstü nüfusun yüzde 10'un üzerindeyse o ülke yaşlı nüfuslu bir ülke olarak değerlendirilmekte. Türkiye'de de dünyada da 65 yaş üstü nüfus giderek artmaktadır. Ülkemizdeki son rakamlara, 2021 rakamlarına göre 65 yaş üstü nüfus tüm nüfusumuzun yüzde 9,8'ini oluşturmaktadır yani yüzde 10 barajına çok yaklaşmış durumda. Onun için, Türkiye'nin de artık yaşlı nüfuslu bir ülke olarak kabul edilmesi gerekir; bu yüzden de biz araştırma önergesi vermiştik ve istemiştik. Artan bu yaşlı nüfusumuza göre mutlaka politikalar belirlemek ya da politikalarımızı gözden geçirmek gerekiyor. Bu 65 yaş üstü nüfusumuzun, yaklaşık 8,3 milyonluk nüfusumuzun yüzde 45'i erkek, yüzde 55'i de kadınlardan oluşmaktadır yani bu dilimde kadınlar daha fazladır. Dünyada da -dediğim gibi- yaşlı nüfus artmakta. En çok 65 yaş üstü nüfus ise Avrupa'da ve Japonya'dadır; dilim olarak fazladır, buralarda bu oran yüzde 20'yi aşmıştır. Japonya ve Avrupa ülkeleri genellikle ileri yaşlı nüfuslu ülke olarak kabul ediliyor.

Tabii, yaşlılık birçok sorunu da beraber getiriyor; bunun tıbbi sorunları var, sosyal sorunları var, ekonomik sorunları var. Yani, yaşlılık aslında her kesimi de ilgilendiren sorunlar getirmekte. Tabii, bunlar detaylı olarak konuşuldu, tüm taraflar önergeler getirdi; biz de Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu önergelere destek veriyoruz, Milliyetçi Hareket Partisi olarak biz de yaşlıların sorunlarını çok önemsiyoruz.

Tabii, toplum olarak Türkiye'nin yaşlısına değer veren bir sosyokültürel yapısı var ama nüfusumuz ve yaşantı şeklimiz değişiyor, özellikle şehirlerde ayrı yaşam sorunları ortaya çıkmaya başlıyor. Eskiden -tabii ki geleneklerimiz öyleydi, hâlâ da devam ediyor tabii- özellikle küçük yerlerde yaşlılar çocuklarının evinde veya birlikte yaşayarak çok da huzurevine ya da yaşlı bakımevlerine gitmeden yaşantılarını sürdürüyordu ama değişen sosyolojik yapıyla, özellikle büyük şehirlerde yaşlılar yalnız yaşamaya başlamıştır; o zaman da ayrı bir sorun ortaya çıktı.

Şimdi, kabul edilen yaklaşım şu: Yaşlının mümkün olduğu kadar kendi sosyal çevresinde ve aktif olarak yaşamasını sürdürmeye yönelik önlemler almamız lazım yani "yaşlı" demenin aslında "bu dünyada işi bitmiş" anlamına gelmemesi lazım, hayatının son gününe kadar mutlaka onu da aktif bir şekilde hayatın içinde tutmamız lazım. Tabii ki hiçbir şey yapmayacak anlamına da gelmiyor; mutlaka kendi yaşına, becerilerine uygun işler de yapmasını sağlamak yani aktif yaşamasını sağlamak zorundayız, hayatın içinde tutmak zorundayız. Her kurumun bununla ilgili önlem alması gerektiğini düşünüyoruz; özellikle yerel yönetimler mahallelerde yaşlıların oturacağı, birlikte birtakım etkinlikler yapacağı ya da birtakım üretimler yapacağı yerler kurabilir. Tabii, en çok burada yerel yönetimlere görev düşüyor, onun dışındaki kısmı da aslında iki kuruma bağlamak lazım. Çok farklılaşmak, her kurumun farklı farklı işler yapması aslında kaynakların doğru kullanılmasını engellemektedir. Tabii, sağlıkla ilgili kısmının Sağlık Bakanlığının kontrolünde olması lazım, yaşlıya yönelik sağlık hizmetlerinin ya da yaşlıya verilecek sağlık hizmetlerinin Sağlık Bakanlığının koordinasyonunda olması lazım. Burada da yeni bir birim kurmaktansa mevcut olan sistemimize adaptasyonunu sağlamak gerekir, orada da en doğru yer aile hekimleridir. Aile hekimlerinin kendi nüfusu içerisindeki 65 yaş üstü nüfusu ayrıca izlemesi gerekir.

Şimdi, nüfus değiştiği için, demografik yapımız değiştiği için risk grupları da değişiyor. Ben ilk halk sağlığı asistanı olduğumda risk grubu çocuklardı, yaşlılardan hiç bahsedilmezdi ama şimdi artık yaşlı nüfus risk grubudur. Onun için herkese bir sağlık hizmeti veriyorsak yaşlılara iki üç vermemiz lazım, yaşlılar risk grubudur çünkü daha çok hastalanabilirler ve sağlıkları çok daha çabuk bozulabilir. Onun için, aile hekimlerinin, örneğin, herkesi, normal yaştaki insanları yılda bir kez rutin takibe alıyorsa yaşlıları belki hastalıklarına göre daha sık, daha periyodik olarak izlemesi gerekir. Tabii ki yaşlıların bir şekilde evine sağlık hizmeti götürmek gerekir, evde ziyaretlerini yapmak lazım. En azından aile hekiminin veya hemşirenin bu yalnız yaşayan yaşlıları - özellikle daha fazla risk grubudur, yaşlılar risk grubudur, yalnız yaşayan yaşlılar ise daha fazla risk grubudur- mutlaka evinde ziyaret eden bir sistemi de kurup işletmemiz lazım.

Onun dışındaki yaşlıya yönelik sosyal hizmetler ise Aile Bakanlığının sorumluluğu altında düzenlenmelidir. Evde bakım hizmetlerinin organize olması lazım; var, evet, var bu hizmetler ama çok daha etkin, çok daha kapsayıcı, her yaşlıya ulaşılabilecek şekilde organize edilmesi gerekir. Mutlaka kendi evinde, kendi sosyal çevresi içerisinde yaşadığı kadar yaşatmamız ve bu yaşantısını desteklememiz gerekir. Herkesin bu desteği, bu hizmeti götüreceği şekilde organize olması lazım ve bu organizasyonu artırarak gerek kırsal alanda gerek kentsel alanda yaşayan her yaşlıya ulaşmamız lazım. Ama yaşlı hakikaten kendi yaşantısını idame ettiremiyorsa, engelliye, bakıma muhtaçsa o zaman yaşlı bakım merkezlerinde kalması zorunludur. Bu, engellilik durumuna göre ya da kronik hastalıklarına göre, bilinç durumuna göre... Eğer, bu konuda, bunlarda sorun varsa mutlaka yaşlı bakım merkezlerinde ya da engelli bakım merkezlerinde bu kişileri barındırmak ve orada hizmet götürmek daha iyi olacaktır çünkü tek başına yaşadığı zaman birçok risklerin, kaza risklerinin de ortaya çıkma ihtimali vardır. Bunun için, hem Aile Bakanlığının hem Sağlık Bakanlığının hem de yerel yönetimlerin her türlü hizmeti ve kolaylıkları götürmesi gerektiğini düşünüyoruz. Tabii ki bu kişilere ayrı bir özel önem vermek gerekiyor. Bu, sosyal devlet olmanın da gereğidir; yaşlısına bu hizmetleri götürmesi gerekir ve her türlü hizmeti vermesi gerekir.

Son olarak şunu söylemek istiyorum: Milliyetçi Hareket Partisi olarak biz yaşlılarımızın her türlü sorunlarının çözümünün yanındayız. Yapılacak her türlü düzenlemeyi -tabii ki tavsiye edildi, değişik bakanlıklara bunlar iletili, önerilerde bulunuldu- bu konuda yapılacak her türlü yasal düzenlemeyi ve her kurumumuzun yapacağı hizmeti desteklemeye de hazır olduğumuzu belirtiyorum. Tüm yaşlılarımızı sağlıklı hayat diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına ilk söz, Adana Milletvekili Kemal Peköz'e aittir.

Buyurun.

HDP GRUBU ADINA KEMAL PEKÖZ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Meclisimizde yaşlıların sorunlarını araştırmak üzere bir komisyon kurulmuş olması ve bu Komisyonun ciddi bir çalışma yürütmesi sonucu bir rapor ortaya çıkarılmış olması önemli ve iyi bir adımdır.

Yaşlılık her gün... Türkiye -biraz daha- yaşlanma yolunda hızla ilerliyor çünkü bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de

yaşam süresi uzadıkça yaşlıların nüfus içerisindeki oranı da artmakta, o da dolayısıyla yaşlıların sorunlarının ciddi olarak ele alınması, geçmişlerini unutmadan geleceklerinin de güvence altına alınıp sağlıklı yürütülmesi için bir çaba içerisinde olunmasını gerektiriyor.

Bir bütün olarak baktığımız zaman bugüne kadar bu konuda parça parça adımlar atılmış olmasına rağmen dünyayla kıyasladığımızda, özellikle gelişmiş ülkelerle kıyasladığımızda çok gerilerde olduğumuzu ifade etmek gerekir. Yaptığımız yurt içi ve yurt dışı gezilerde olumlu şeyleri karşılıklı olarak gördük ama eksiklikler de tespit edildi, dolayısıyla bunların da giderilmesi için bazı önerilerde bulunmak istiyorum:

Öncelikle, en düşük yaşlılık maaşının asgari ücret seviyesine çıkarılması gerekiyor. Bütçe yapımı süreçlerinde emekli yaşlıların kurumlarının temsil edilmesi ve katılımının sağlanması, isteklerin göz önünde bulundurulması gerekiyor. Emekli sendikalarının hukuki statüsü tanınmalı, örgütlenmelerinin önündeki engeller kaldırılmalı ve devlet tarafından muhatap alınmalıdır. Yaşlı veya engelli bakım sorumluluğunu üstlenen yakınlarına verilen evde bakım aylığı en az asgari ücret seviyesine çıkarılmalıdır.

Yaşlı, çocuk ve engellilerin sorunlarının yerinden tespiti ve çözümü için birinci basamak sağlık kuruluşlarında sosyal hizmet uzmanı, sosyal çalışmacı, gerontolog, sosyolog ve psikolog bulunması elzemdir.

Yaşlıların ücretsiz ulaşımını sağlayan kartlar il bazında değil tüm ülkeyi kapsayacak şekilde bir standarda kavuşturulmalı ve hangi şehre giderse gitsin o karttan ulaşım için yararlanması mutlaka sağlanmalıdır.

Kamusal huzurevlerinin sayısı artırılmalı, özellikle yalnız yaşayan yaşlılardan talep edenlerin ekonomik kaygı gütmeksizin bu alanlarda kalabilmelerinin yolu açılmalıdır. Toplumun geneli üzerinde yapılan bazı iyileştirmelerin yaşlı bireylerin gereksinimlerine göre ele alınması önem arz etmektedir. Bakım merkezlerinin sayısının ve kapasitelerinin artırılması ya da alternatif bakım modellerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Özellikle alzheimer, demans gibi farklı özelliklere sahip yaşlı gruplarına yönelik hizmet çeşitliliğini sunan ihtisas yaşlı bakım kurumlarının sayısının artırılması gerekmektedir. Yaşlı bakım evlerinde kalan yaşlıların sosyal aktivitelere katılmasının sağlanması sosyal hayattan uzaklaşmalarını engelleyecek en önemli unsurlardan bir tanesidir.

Cezaevlerinde bulunan yaşlı ve hasta tutsaklar derhâl serbest bırakılmalı, toplumun tüm kesimlerinde olması gerektiği gibi yaşlı bireylerin de ana dillerinde kamu hizmeti almasının önündeki engeller kaldırılmalı ve bu hizmeti ana dillerinde almaları sağlanmalıdır.

Yaşlılara yönelik sunulan inanç hizmetlerinin sadece Sünni İslam dini hizmetleri şeklinde değil Alevilik, Hristiyanlık gibi İslam dışı olan inançların da muhataplarına sunulması gerekiyor; aksi hâlde sadece bir mezhebe ve bir anlayışa hizmet etmiş oluruz.

Bugüne kadar Türkiye’de yapıldığı gibi bundan sonra da bunlara devam edilmemesi, söylediğimiz bu önerilerin dikkate alınması hâlinde yaşlılarımızın en azından bundan sonraki yaşamlarını huzur içinde geçirebilecekleri bir ortamın yaratılması mümkün olabilir diye düşünüyorum.

Sözlerimi bitirmeden önce bir şeye vurgu yapmak istiyorum: Deprem süresince önce Hatay’da, sonra Maraş, Adıyaman, daha sonra da Malatya’da bulundum. Malatya’da enkaz kaldırmaları sırasında... Mamurek köyü var, yanında 4-5 tane daha köy var, o köyler Kürt ve Alevi köyleridir; kendilerinin dışlandığını söylüyorlar ve buna itiraz ediyorlar, diyorlar ki: “Malatya’nın molozları getirilip önümüze dökülüyor; biz hem tarım alanlarından, meyve bahçelerinden oluyoruz, olacağız hem arıcılıktan olacağız hem de hayvancılıktan olacağız.” Daha önce oraya güneş panelleri kurulmuş, güneş panellerinin kurulması nedeniyle de iklimde kuraklık oluşmuş “Üzerine de bu dert gelirse biz çok zor durumda kalacağız, göç etmek zorunda kalacağız.” diyorlar ve göç etmek istemedikleri için de o molozların oraya değil, başka uygun bir alana dökülmesini talep ediyorlar diyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına ikinci söz, İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz’a ait.

Buyurun.

HDP GRUBU ADINA DİLŞAT CANBAZ KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, böylesi bir komisyonun kurulması esasen olumluydu yani hem birlikte çalışma yürütmemiz açısından hem işleyiş açısından ama elbette ki buna dair, Komisyonun dışında, bir dizi de eksiklikler vardı, onu da ifade etmek istiyorum.

Komisyon süresi boyunca, genel itibarıyla, hizmet sonucu sadece kamu, kamu kuruluşları ağırlıklı bir çalışma oldu. Mesela, emeklilerin -EMEKLİ-SEN- emekli dernekleri vardı, bunların hiçbirisiyle görüşme olmadı; belediyeler ve bazı kuruluşlarla açıklandı sadece. Muhatabı olan, işte, yaşlıların temsilcilerinin, biraz önce de söylediğim gibi, emeklilerin olması... Eksiklik olarak değerlendiriyoruz çünkü sendikaların Komisyonunda daha fazla söz alması gerekiyor.

Bilimsel araştırma ve veriler üzerinden baktığımızda, Türkiye’nin her geçen gün yaşlanan bir nüfusa sahip olduğunu gösteriyor. Burada birkaç veriyi paylaşmakta fayda görüyorum: Ülkemizde yaşlı nüfusu 2017 ile 2021 yılları arasında yüzde 19,57 artarak 8 milyon kişiyi geçmiştir; bu oran, nüfusunun yüzde 10’una denk geliyor. 2040 yılına kadar 65 yaş üstü nüfusun 0-5 yaş arasındaki grubu geçmesi bekleniyor; kısaca, Türkiye de her geçen gün daha fazla yaşlı nüfusa sahip bir ülke oluyor. Bu, elbette, bazı kesimlerin ifade ettiği gibi bir felaket tablosu değildir çünkü dünyadaki eğilim de büyük oranda bu şekilde. Yaşlılıktan korkmamak, ona yönelik ekonomik ve sosyal politikaları iyileştirmek gerekiyor ki Türkiye’de “yaşlılar” ile “yoksulluk” kavramı daha sık bir arada kullanılıyor. Milyonlarca emekçinin asgari ücretle yaşamını sürdürdüğünü, geçinmek zorunda kaldığını biliyoruz; buna bağlı olarak düşük ücretlerle emekli oluyorlar. Yaşlıların büyük çoğunluğu asgari ücret düzeyinde dahi bir gelire sahip değiller.

Son üç yıldır derin bir ekonomik kriz yaşıyoruz. Bunu en derinden hisseden grupların başında da maalesef yaşlılar geliyor. İŞKUR’un Şubat 2022 tarihli verileri bize bu gerçeği gösteriyor. Bu verilere göre, 50 yaş üstü 204 bin kişi iş bulmak için başvuruda bulundu. İSİG Meclisinin 2022 verilerine göre de 50 yaş ve üstü 527 işçi iş kazalarında yaşamını yitirdi. Yani yaşlılarla ilgili sorunların başında ekonomik sorunların geldiği aşikâr. İşte tam da bu nedenle öncelikli olarak yaşlı nüfusa yönelik ekonomi politikalarının değerlendirilmesi, iyileştirilmesi ve planlanması gerekiyor.

Yaşlılık konusunu işlerken soruna biraz da kadın cephesinden bakmak gerekiyor ki bildiğiniz gibi yaşlılarda yaşa bağlı olarak vücut hareket ve fonksiyonlarında gerilemeler yaşıyor. Yine yaşa bağlı olarak bakım desteği olmaksızın yaşamını devam ettirmesi mümkün olmayan binlerce yaşlı var. Engelli, yaşlı bakımındaki sorumluluk sadece kadınlara yükleniyor, sanki bunu yapmakla yükümlü olan sadece kadınlar, onlar için bu zorunlu bir görev olarak görülmekte. Engelli, çocuk, yaşlı bakımına baktığımızda bütün sorumluluk, evet, evdeki kadına yükleniyor. Komisyon tartışmalarında da buna şahit olduk, yaşlı bakımı kadınlar üzerinde zimmet bir görev olamaz, olmamalı da yani tek sorumluluğumuz sadece bu olmamalı. Çocuk bakımı, yaşlı bakımı, engelli ve hasta bakımı maalesef bizi o alana sıkıştırıyor. Toplum ve devletler tarafından kadınlara yüklenen bu sorumluluk kadınların sosyal, kültürel ve siyasal yaşama katılmasının önündeki en büyük engellerden biridir. Bununla birlikte, kadınların bu bakım emeği görmezden geliniyor. Devlet tarafından verilen bakım destekleri oldukça yetersiz. Evde bakım aylığı sadece 4.336 TL yani asgari ücretin yarısı kadar. Burada devlet buna uygun sosyal hizmet modellerini oluşturmak zorundadır.

Ayrıca, ifade etmek isterim ki mühim bir mesele var, Komisyonunda da tartıştığımız için tekrarlamak istiyorum. Yaşlılar yani ileri yaşa göre bakım meselesinde de “3 çocuk yapın, daha fazlasını...” meselesini... Yani yaşlıya bakma meselesinde elbette ki

şunu görmek lazım: Annelerimiz-babalarımız, hepimizin çocukları var ama hepsi bize bakmakla yükümlü değil. Bunun sorumluluğu devlette olmalı. Bunu anlatmaya çalışıyoruz. Yoksa "3 çocuk yapın, 5 çocuk yapın." meselesi bu durumu maalesef kurtarmıyor, kurtarmamalı diye de düşünüyorum.

Partimiz olarak bazı önerilerimiz vardı, benden önceki arkadaşım da söyledi, kısa kısa söyleyeyim: Bu yerel yönetimde yerinde yönetimler meselesi çok önemli çünkü oradaki kentin altyapısı yaşlı ve engelli nüfusa göre uygun olmalı diye düşünüyorum. Toplumun tüm kesimlerinde olması gerektiği gibi, yaşlı bireylerin ana dillerinde kamu hizmeti almasını sağlamalıyız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

DİLŞAT CANBAZ KAYA (Devamla) – Yaşlı, çocuk ve engellilerin sorunlarının yerinde tespiti ve çözümü için birincil basamak sağlık kuruluşlarında çalışanlar yani sosyal hizmet uzmanı, sosyal çalışmacı, sosyolog ve psikolog istihdam edilmelidir diye düşünüyorum. Bu şekilde, bu önerilerimizle birlikte en azından Komisyonun oluşturulacağı şeyin daha önemli olduğunu düşünüyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Nazır Cihangir İslam.

Buyurun Sayın İslam.

CHP GRUBU ADINA NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım; konuşmama hem bu büyük depremlerde hem de bu son yaşadığımız selde hayatını kaybedenlere rahmet dilemekle, yaralılarımıza acil şifa dilemekle başlamak istiyorum.

Bu vesileyle değerli arkadaşlarım, ülkemizin birkaç özelliğini size kısaca özetlemek istiyorum şu konuşmaya başlamadan önce. Biz, su havzaları hızla tükenen bir ülkeyiz, biz bir deprem bölgesinde yaşıyoruz, biz çok kültürlü nüfusa sahip bir ülkeyiz ve yaşlanan ama yoksulluk içerisinde yaşlanan bir ülkeyiz. Bakınız, yoksul yaşlılarımızın oranı yüzde 16,7 ama bu grup içerisinde kadınlar yüzde 17,6; erkekler yüzde 15,6 yani yoksul kadın olmak bu ülkede yaşamayı daha da zorlaştıran bir şey.

Evet, bugün yaşlıların sorununu konuşacağız. Biliyorsunuz, 65 yaş üzeri nüfus aşağı yukarı 8 milyon civarında yani son beş yılda buna 1,5 milyon eklendi ve nüfusumuzun yüzde 9,5'u şu anda 65 yaş üzerinde. Bu, "yaşlı ülke" olma sınırlarını zorlayan bir durum, çok kısa bir zaman içinde yani yüzde 10'u aştığımızda "çok yaşlı ülke" statüsüne gireceğiz. Altmış yıl içerisinde dünya nüfusunun beşte 1'i 65 yaş üzerinde olacağı beklenirken Türkiye'de bu durum dörtte 1 olacak yani dünyayı da yaşlılık konusunda geçmiş olacağız. Yaşlı yani yoksul yaşlı bir ülke olmanın ciddi bir risk olduğunu eminim ki sizler de tahmin edersiniz.

Değerli arkadaşlarım, yaşam süresinin uzaması elbette ki bir gelişmişlik göstergesi ancak sosyal güvenlik sistemi ve sağlık sistemi güçlü olmayan, insana yatırım yapmayan, emeği göz ardı eden ülkelerin büyümeleri daima sancılı ve sorunlu olmuştur. Bakınız, son yirmi yılda yaşlıların sorunlarını çözme konusunda yeterli planlama yapılmadı. Son yirmi yılda yani bu iktidar döneminde, AK PARTİ iktidarı döneminde yeterli yatırım da yapılmadı. Ama giderayak, iktidarınızın da sonunda yaşlılarla ilgili bir komisyon kurduk ve bunu anca, güç bela gündemimize alabildik ve bunun yanında, şu Komisyonun çalışmalarında, aslında bu konuyla ilgilenen daha fazla otoritenin, söz sahibi insanın dinlenebilmesi söz konusuydu ama bunu da ne yazık ki beceremedik.

Yine bir önemli mesele şu son yaşadığımız deprem meselesinde ortaya çıktı ki yaşlılık sorunu da deprem, sel gibi afetlerle bir arada düşünülmemiş yani bu kaoslu yaşlılar ne yazık ki çok daha şiddetli bir biçimde hissetti.

Tekrar edelim: Evet, çocuklar, yaşlılar, engelliler, kadınlar ve yoksullar bu afetlerden, bu olağanüstü durumlardan çok daha fazla etkileniyor ve başta saydığımız ülkemizin dört özelliğini de göz önüne alırsak bu konuda çok daha detaylı çalışmalara ihtiyacımız var.

Malumunuz, 11 Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü Covid-19 nedeniyle küresel pandemi ilan etmişti. Salgın riskleriyle en çok yüzleşen kesim yine 65 yaş üstü insanlar oldu çünkü 65 yaş üstü insanların yüzde 90'ının en az bir kronik rahatsızlığı ve büyük bir çoğunluğunun birden fazla kronik rahatsızlığı mevcut. Çözüm sizlerin de malumu yani güçlü bir sosyal devlet, güçlü bir sosyal güvenlik sistemi, güçlü bir sağlık sistemi, güçlü bakım hizmetleri, güçlü yerel yönetimler ve güçlü ekonomi. Tabii "güçlü ekonomi" derken üretimin artırılması yanında yolsuzluk ve israfın sifıra düşürülmesinden, bunun yanında güvenli istihdam ve adil paylaşımdan, adil bölüşümden bahsediyorum.

Çok değerli arkadaşlarım, buradaki en önemli problem, yaşlılarımızın sorunlarının yoksulluk, güvencesizlik, ihtiyaç ve muhtaçlık temelleri üzerinde ele alınması yani bugünkü iktidarın bu sorunu hep böyle ele alması. Bu, bir anlamda bugünkü iktidarın ne yazık ki bilinçli bir politikası hâline de geldi fakat biz yaşlılık mevzusuna da hak temelli anlayışla ve hak temeline dayalı bir sosyal devlet anlayışıyla yaklaşıyoruz ve yakındaki iktidarımızda inşallah bunu uygulamaya sokacağız.

Çok değerli arkadaşlarım, yirmi yıl uygulanan sağıkta dönüşüm sisteminde -ki bu sistem hizmet odaklı değil kâr odaklı bir sistem olmuştur, en büyük özelliği budur- sonuçta, yaşlı ve yoksul çoğunluğun sağık sistemine erişimi ne yazık ki daha da güçleşmiştir. Hele bir heyet raporu düşününüz ki 65 yaş üstü insanlarımız buna çok sık ihtiyaç duymakta, bazen bir heyet raporunun çıkması haftaları, hatta ayları bulabilmektedir. Bunun nedeni de ortada; kâr odaklı sağık sistemi, basamaklandırmanın ortadan kaldırılması yani layıkıyla işletilmemesi, koruyucu hekimliğin de ticari bir alan olarak görülmesi, katkı payı yani katkı payındaki artışlar ve ilaç, malzeme krizi bunların arasında sayılabilir. İşte bütün bu nedenler, 65 yaş üstü vatandaşlarımızın şu yirmi senede uyguladığınız sağık sistemine erişimini daha da güçleştirmiştir.

Neticede, bir paradigma dönüşümünü hep birlikte yaşamamız gerekiyor değerli arkadaşlar. Yaşlı ne istiyor, bunu detaylı bir şekilde sorgulamalıyız. Bunu araştırdığınızda şunu görüyoruz ki edilgen, muhtaç ve bağımlı olmak istemediği, hayata aktif olarak katılmak istediği ortada. Yani kendisine hizmet eden bir sağık, emeklilik, sosyal güvenlik sisteminin, yoksulluk ve yoksunluk sorunlarının çözümünün ve sosyal hizmetlerinin gelişimini istiyor. İşte bugünkü yeni paradigmamız da bu şekilde özetlenebilir.

Bakın, 2008'de sizin bir Palyatif Bakım Programı Eylem Planı'nız vardı ama hiç uygulanmadı. İşte bu konuda yani bu alanda görev yapan insanların Avrupa Birliği ve küresel rakamlarla karşılaştırılması ciddi bir araştırma alanıdır ve mutlaka en kısa zamanda icra edilmelidir.

Değerli arkadaşlarım, geriatri hizmeti, işte bu nüfusa yani 8,5 milyonu bulan 65 yaş üzeri nüfusa verilen bir hizmet. Ancak bu konuda bizim uzman sayımız 100, yan dal olarak bu uzmanlık alanını seçenler aşağı yukarı 75 yani bu konuda toplam 175 uzmanımız var. Bu durumda, 50 bin yaşlı hastaya 1 geriatri uzmanı düşüyor, hedef 2 bin hastaya 1 uzmanın düşmesi. Yani bugünkü tabloya baktığımızda, aslında elimizde ancak bu 50 bine yani bugün 1 kişiye düşen hasta sayısına bakacak kadar uzmanımız olduğu ortada.

Değerli arkadaşlar, raporda yer alan önemli bir konu da manevi boyuttaki hizmetler. Evet, yaşlı bakımevi ve huzurevlerine ibadethane sokulması son derece olumlu bir uygulama olacaktır ancak bunun tek bir inanç modeli üzerinden düşünülmesi eksiktir. Yani mescide gitmek isteyen, cemevine gitmek isteyen, kiliseye gitmek isteyen, havraya gitmek isteyen yaşlılarımız olacaktır. Mümkünse bütün bu ibadethane modellerinin mimari plana alınması, eğer bu değilse veya o dinin kendi gereklilikleri ölçüsünde bu insanların transportunun güvenli bir şekilde bu ibadethanelere sağlanması gerçekten önemli ve gerekli,

zorunlu bir hizmet olacaktır. Yine, yerli ve yabancı, yaşlı bakımına eğilen bu meslekten insanların eğitime ve diplomasına mutlaka dikkat edilmelidir.

Çok değerli arkadaşlarım, önemli bir konu da yaşlı ebeveyne bakan çocuğun miras hukukunda birtakım imtiyazlara sahip olması da bu Mecliste belki tartışılabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NAZİR CİHANGİR İSLAM (Devamla) – Bir dakikam var mı Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Buyurun.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (Devamla) – Teşekkürler.

İngiltere’de bunun uygulamaları vardır yani bakana, bu konuda, miras konusunda biraz daha ayrıcalıklı davranmak gibi.

Değerli arkadaşlarım, bugün açlık sınırı 8.865 lirayken, en düşük emekli maaşı 5.871 lira; 2 milyon kişi sadece ölüm aylığıyla geçiniyor, 65 yaş üstündeki 1 milyon kişi 2.604 lirayla geçiniyor. Bunun anlamı 4,5 dolar değerli arkadaşlar yani bu insanların torununa verebileceği harçlığı, biz onlara bir anlamda maaş olarak, maaşet olarak sağlıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NAZİR CİHANGİR İSLAM (Devamla) – Bir dakika verirsiniz bitiriyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (Devamla) – Uluslararası Çalışma Örgütünün şöyle bir ölçütü var değerli arkadaşlarım: Eğer emekli maaşı yoksulluk sınırının yarısından az ise, yüzde 50’sinden az ise o emekli yoksuldur. Biz, bırakın yüzde 50’yi yakalamayı bugün ancak yüzde 19 rakamlarındayız.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak yoksullaşarak yaşlandığımızın farkındayız ve sosyal politikalarla, emekli maaşını asgari ücretin altına düşürmemekle, bunun yanında aktif yaşlanma ve dijital okuryazarlığı artırmakla, köy ve kent arasındaki farkı ortadan kaldırarak yaşlı dostu kentler imar etmekle ve hak temelli sosyal devlet anlayışıyla yani bakım sigortası ve aile destekleri sigortasıyla bu sorunun üstesinden geleceğimize inanıyorum.

Hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Gruplar adına son söz, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Erol Kaya’ya ait.

Buyurun Sayın Kaya.

AK PARTİ GRUBU ADINA EROL KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Şanlıurfa’da ve Adıyaman’da selde kaybettiğimiz bütün kardeşlerimize Allah’tan rahmet, yaralılara da acil şifalar diliyorum.

Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri aslında çok geniş geniş birçok şeyi ifade ettiler, bazı sorular da sordular; müsaadenizle, o sorulara da konuşmamın içerisinde cevap vermek isterim.

Meclisimizin ilk defa yaşlılarla ilgili bir komisyon kurması, araştırma komisyonu kurması çok önemli, çok dikkatli ve çok da kıymetli bir şeydi. İyi bir çalışma yaptığımızı düşünüyorum ama Komisyondaki arkadaşlarımızın belki daha fazla, uzun çalışmalarıyla bunu güçlendirmeleri mümkündür. 1 Haziranda başladık, 8 toplantı yaptık, hem yurt içi hem yurt dışı 8 inceleme gezisi yaptık. 74 kurumdan bilgi istedik çünkü herkesi dinlememiz mümkün değildi, 74 kurumdan bilgi ve belge istedik, 62’si cevap verdi. Yurt dışından birçok ülkenin katıldığı uluslararası bir çalıştay yaptık, milletvekillerimiz katılamadı ama olsun ve 15 uzmanımızla beraber, Ankara Üniversitesinden bir hocamızla birlikte redakte ederek 26 Ocakta Komisyonumuzun raporunu teslim ettik.

Ben, hemen sözlerimin başında, bize destek veren, öncelikle Komisyon üyelerimize, bizi seçen milletvekillerimize, Meclis Başkanımız Sayın Şentop’a, Aile Bakanımıza, tüm bakan ve milletvekillerimize, üniversitelerimize, STK’lerimize, kamu kurum ve kuruluşlarımıza teşekkür etmek istiyorum.

Bazı şeyleri ben de tekrar edeceğim belki ama altını çizmekte fayda var. Yaşlılık tanımı şu: İnsan hayatının son dönemine yaşlılık diyorlar ama Birleşmiş Milletler 65 yaş üstünü komple yaşlı kabul ediyor; tam da orada birisi var karşınızda, 64’teyim şu anda yani o sıradayız. Peki, çeşitlerini söylersek neler deriz? Kronolojik yaşlanmadan bahsediliyor yani rakamsal, şu nüfus kâğıdının eskimesinden bahsediliyor. Biyolojik yaşlanma, insan metabolizmasının yaşlanması; psikolojik yaşlanma, bilişsel bozukluktan veya uyumsuzluktan; sosyokültürel yaşlanma, toplum olarak yaşlılara bakışımızdan; ekonomik yaşlanma, emeklilikten; toplumsal yaşlanma da az evvel ifade ettim.

Böyle önemli bir konuyu konuşurken değerlerimizde nedir diye baktığımızda, Cenab-ı Hak Kur’an-ı Kerim’de bizlere “Onlardan biri ya da ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına erişirse sakın onlara ‘Öf!’ bile deme.” diye emrediyor. Hazreti Peygamber (SAV) ise “Küçüklerimize merhamet etmeyen ve büyüklerin hakkını bilmeyen bizden değildir.” diye çok açık bir şekilde bizi ikaz ediyor. Tolstoy’un “Dünyanın ahlaki gelişimini yaşlılara borçluyuz.” diyersek altını çizdiği daha birçok şeyi söylememiz mümkün.

Değerli arkadaşlar, az evvel hem Sefer Bey hem de diğer arkadaşlarımız da altını çizdiler, ben de altını çizeceğim: Birleşmiş Milletler 65 yaş üstü nüfus yüzde 10’a geldiyse yaşlı toplum diyor. Türkiye’de bu rakam yüzde 9,7; hayırlı olsun, Türkiye yaşlı bir toplum kategorisindedir. Ancak Birleşmiş Milletler verilerine göre yüzde 10’u aşarsanız çok yaşlı toplum kategorisine evriliyorsunuz. Sanırım, 2025’e varmadan Türkiye’nin artık çok yaşlı toplum diyeceğimiz bir noktaya geleceğinin altını çizeyim.

Şimdi, size şöyle daha iyi anlaşılсын diye... Dünyanın hâli bu. 1950 yılında 5 yaş altındaki çocuk oranımız yüzde 15 iken işte, gördüğünüz gibi, şu anda indiği rakam ve 2050’lere kadar gideceği rakam bu. 65 yaş üstü yüzde 5 iken -bütün dünyada geldiği rakam- bugün dünyada yüzde 10’lar seviyesinde, 2050’lerde yüzde 25’leri aşacak. Yani dünyadaki yaşlı nüfus ve doğurganlık böyle seyrederken Türkiye’deki yaşlı nüfus ve doğurganlığa baktığımızda, 1935 yılında bizim 65 yaş üstü oranımız yüzde 3,9 iken, şu anda 9,7’de; 2050’de ise yüzde 25’lere çıkacak. Çocuk da gördüğünüz gibi, dramatik bir şekilde düşüyor.

Şimdi, burada Sayın Cumhurbaşkanımızın özellikle 3 çocuk çağrısını bazı arkadaşlarınız belki siyasi bir polemik meselesi görerek istihzayla karşıladılar ama ben teşekkür ediyorum, bunun öneminin altını çizdik. Birkaç ay önceydi, Tokyo Valisi şöyle bir çağrıda bulundu, 2’nci çocukla ilgili hem güçlü destek vereceklerini söyledi hem de dedi ki: “Kaybedecek vakit yok. Tokyo’dan başlayarak düşen doğum oranlarını durdurmak için cesur önlemleri kararlılıkla uygulayacağız.” Ekonomik destek olarak bunu ifade ettiler.

Dolayısıyla, aslında, konuşmamızda bir noktanın altını çizelim, o da şu: Türkiye’de yaşlılık, artık, millî bir mesele; bütün siyasi partilerimizin, bütün siyasetçilerimizin, akademisyenlerimizin ve sivil toplum örgütlerimizin gündemine alması gereken bir konu.

Peki, Türkiye’deki fotoğrafta neler var ve neler yapıyoruz? Anayasa’mız diyor ki: “Çocuklarla, yaşlılarla -ve sayıyor-bunlarla ilgili yapılan bütün harcamalar eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.” Dolayısıyla, Anayasa’mızda aslında güçlü bir altyapımız söz konusu.

Hükûmet olarak yapılanlara baktığımızda, merkezi yönetim olarak 169 huzurevinde 14 binden fazla misafirimiz var; aslında kapasitemiz daha da fazla ama şu anda olan 14 bin. Yine, yerel yönetimlerde ve özel sektörde 287 huzurevinde 14 binden

fazla misafir ağırladığımızı ifade etmemiz mümkün. Yaşlı Destek Programı var, 31 ilimizde 104 bine yakın yaşlıya hizmet veriyor. 820 bin insana yaşlı maaşı veriliyor; yetersizliği söylendi, altını çizmek gerekir. Palyatif bakım merkezlerimiz 81 ilde 363 kamu hastanesinde 5.091 yatak kapasiteli. Yeterli mi? Tabii ki daha artırılması lazım. Evde sağlık hizmetlerinden faydalanan 1 milyon 250 bin insanımız var.

İyileştirmelere baktığımızda, fiş toplama gibi, vergi iadesi gibi -bunları unuttuk- intibak kanunundaki iyileştirmeler gibi, bayram ikramiyesi gibi, ücretsiz seyahat gibi, emekli esnaf kesintisi gibi, konutta aylık ödemesi gibi sosyal destek ve manevi hizmetler... Yalnız orada şunu da düzeltelim: Arkadaşlar, Darülaceze'ye gittiğimizde aynı alan içerisinde kiliseyi, havrayı ve camiye birlikte ziyaret ettik; lütfen unutmayalım inşallah, bunları burada ifade etmekte fayda var.

Kıymetli arkadaşlar, peki, sorunlu alanlarımız neler? Öncelikle şunun altını çizeyim: Sadece Türkiye için değil, dünya için de geçerli; evrensel yaşlı haklarıyla ilgili bir hukuki normumuz yok. İnşallah, raporumuzda bunu biz Birleşmiş Milletlere de önermek istiyoruz. Ekonomik olarak Türkiye'de bakım maliyetlerinin yüksekliği, istihdam imkânlarının kısıtlılığı... Burada bir rakam vermek istiyorum: Ülkemizde 65 yaş üstü çalışan oranı yüzde 10; Japonya'da bu oran, 65 ile 69 yaş arasında yüzde 49, 70 ile 74 yaş arasında yüzde 32. Şimdi aklınıza şu gelebilir: "Çok mu çalıştırmak istiyorsunuz?" falan diye düşünülebilir. Hayır ama çalışmak isteyen yaşlılarımızın önündeki hukuki ve sosyal engelleri kaldırmamız lazım. Yani bir emeklinin çalışırken maaşından yaptığımız kesintilerle ilgili iyileştirmeler yapmamız gerekiyor.

Sağlıkla ilgili, aktif ve sağlıklı yaşlanma sürecinin sürdürülebilir olamaması, sağlık hizmetlerindeki erişim sorunu, dijital okuryazarlık yetersizliği, geriatri uzmanlarımızın azlığı, evde sağlık bakım ihtiyacı, afet ve acil durumdaki sorun alanları önemli sorun alanlarımızdan.

Sosyokültürel alanda, yine, doğum artışının azalması, erişilebilirlik, ayrımcılık ve ihmal gibi hususlarımız var.

Aslında Türkiye'nin Hükûmet olarak -az evvel de ifade edildi- yaşlılara bakışını Covid salgınında biz test ettik. Dünyadaki resmî rakamı ifade ediyorum -bunu Dünya Sağlık Örgütü açıkladığı için altını çizmekte fayda var- gelişmiş ülkelerdeki huzurevlerinde Covid döneminde ölen insan sayısı yüzde 30 ile 70 arasında, Türkiye'de bu rakam yüzde 4; keşke sıfır olsaydı. Dolayısıyla Hükûmete bu anlamda -Sayın Cumhurbaşkanımıza ve bakanlarımıza- bir kez daha teşekkür ediyorum.

Çözüm önerilerimiz nelerdir? Birçok arkadaşımız söyledi, ben de tekrar edeceğim: Bakım sigortası Türkiye gündemine süratle alınmak zorundadır. Uzun süreli bakım sigortası, sosyal bakım ve prim destek sisteminin oluşturulması gerekiyor. Türkiye'de yaşlılık çalışmalarıyla ilgili bir kurumun yani bir konseyin, bir kurulun kurulması, hem koordinasyon hem de takip ve izlemeyle ilgili gereğini yapması gerektiğini ifade edelim.

Yerel yönetimlerle ilgili ifade edildi, yerel yönetimlerin bu anlamda zorlayıcı ya da yaptırım noktasında kanuni düzenlemelere ihtiyacı var. Yaşlılara bireysel olarak yaşlı girişimciliğinin desteklenmesi, sağlıklı yaşlanmanın teşvikiyle ilgili destek, yine dijital okuryazarlık eğitimi verilmesi, özel kariyer ve rehberlik hizmetlerinin verilmesi, kuşaklar arası dayanışmanın güçlenmesi gibi destekleri sayabiliriz. Aileye yönelik evde bakım desteği ve yine güvenli bakıcı ihtiyacının karşılanması, hele hele ailede bakım verenlerin dinlenmelerine dönük mutlaka bizim gündüz bakımevlerini yapmamız gerekiyor. Kurumlara dönük burada bir şeyin altını çizeyim: Huzurevlerine kabul yaşını 60'tan 65'e çıkartmak zorundayız. Hani bir taraftan da ülkede yük olarak gördüğümüz bazı şeyleri düzeltmemiz gerekiyor. Erişilebilirlikle ilgili düzenlemelerin yapılması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

EROL KAYA (Devamla) – TOKİ'nin yaşlılara dönük bir tasarım geliştirmesi gerekiyor ve farkındalık oluşturması gibi hususların altını çizmemizde fayda var.

Ben sözlerimi toparlarken bir şeyin altını çizerek toparlamak istiyorum: Kıymetli arkadaşlar, 14 Mayıs'ta seçim var, hayırlı uğurlu olsun. Siyasi partilerimizden bir istirahatım var, bunu Komisyon üyelerimiz adına ifade etmek istiyorum ve ben bütün Komisyon üyelerimizin hakikaten özverilerine, samimiyetlerine teşekkür etmek istiyorum. İstirahatım şu: Tüm siyasi partilerimiz seçim beyannamelerinde ne olur yaşlı refahıyla ilgili konuları gündemlerine alsınlar ve bunu biz bütün ülke gündemine taşıyalım. Bunu yapalım inşallah, bunu Komisyon olarak sizlerden istirahat ediyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ya, siz yirmi yıldır ne yaptınız ki bunları bize söylüyorsunuz? Yaşlılar insan onuruna yakışır bir şekilde yaşıyor. Siz kendinize bakmıyorsunuz.

EROL KAYA (Devamla) – Bir kez daha üyelerimiz adına sizlere teşekkür ederken çalışmalarımıza destek veren bütün milletvekillerimize, kurumlara, kuruluşlara, uzmanlara teşekkür ediyorum.

Son söz olarak da -rahatsız olduğum için bunun altını çizerek söyleyeceğim- yeni dönemde daha kibar ve nazik bir Meclis temenni ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Önce istifa edin, sorumluluk alın, biz de size kibar davranalım.

BAŞKAN - Yaşlıların hayatın çeşitli alanlarında yaşadıkları sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kurulmuş bulunan Meclis Araştırması Komisyonunun raporu üzerindeki genel görüşme tamamlanmıştır.

Buyurun Sayın Özel.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

42.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili Erol Kaya'nın 406 sıra sayılı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, Sayın Kaya'nın şahsında bütün Komisyona, emek veren herkese teşekkür ediyoruz.

14 Mayıs sonrası milletimiz uygun görür, Allah nasip ederse, yaşlılıkla ilgili yapılacak her türlü düzenlemede bu Komisyonun 406 sıra sayılı Raporu bize rehberlik edecek, bundan kimsenin şüphesi olmasın.

Partimizin 8 Ekim 2022 tarihinde Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar Çalıştay'ında, önümüzdeki dönem Cumhurbaşkanlığı adayımızın da ortaya koyacağı vizyon ve hükûmet programında da izlerini göreceğiniz çok önemli tespitler yapılmıştı. Biz bu Komisyonun, Sayın Kaya'nın söylediği gibi, millî bir meseleye yaklaştığına eminiz ama bunu geleceğe yönelik bir taahhüt olarak, Sayın Kaya'ya ve AK PARTİ'ye yönelik de bir eleştiri olarak, nezaketli bir eleştiri olarak kayda geçirelim ki böyle millî meselelerde hep birlikte çalışmasını umduğunuz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – ...komisyonlarda daha ilk günden ilk düğmeyi yanlış iliklememek lazım. Örneğin, başkanlık divanını paylaşacak hoşgörüyü göstermek lazım. Elbette, başkan iktidardan olur ama ana muhalefetten, diğer partilerden başkanlık divanına birer kişi koyarsanız bu çok doğru bir yaklaşım olur. Bu bizim 14 Mayıs sonrası teşekkül edecek Meclise yönelik de taahhüdümüzdür Başkanım, tutanak altında söylüyoruz: Bizim dönemimizde bu tip komisyonların başkanlık divanları müstereken oluşturulacaktır.

Sayın Erol Kaya'nın, örneğin, Türk Tabipleri Birliğini böyle bir komisyonda dinlemeyi reddetmesini doğru bulmadık, muhalefetten gelen pek çok kurumun dinlenmesiyle ilgili önerileri eksik bırakmasını doğru bulmadık ama genel olarak hem son konuşmasından hem Komisyon raporundan istifade ettik. Onların yaptığının daha iyilerini yapacak komisyonlar da oluşturulabilir ama bu, iktidarımızda bizim için rehber kitaplardan bir tanesi olacak; emeklerinize sağlık.

Teşekkür ediyoruz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – CHP sıralarından sessiz alkışlar.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Zengin.

43.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkanım, işte, hayatı tabii akışından bozunca böyle oluyor yani sonuçta, tabiiyse... Mesela bence Erol Kaya Bey, Sayın Başkanımız ve Komisyon üyeleri büyük bir alkışı hak ediyorlar bugün; çok önemli bir konuyu, çok özel şekilde çalışarak hazırlıklarını yaptılar, bize buraya getirdiler, önemli önerilerde bulundular. Ben de söylemek istiyorum ki biz AK PARTİ olarak kendi hazırladığımız seçim beyannamesinde Komisyonun yapmış olduğu çalışmalardan hassaten istifade edeceğiz. Ortaya koyduğu öneriler... Bu manada, sigortayla alakalı önerinin, yaşla ilgili olarak, çalışma hayatıyla ilgili olarak yaşlılarla alakalı meselenin bizim hayatımızda yakın zamanda çok daha fazla konuşmamız gereken, gündeme almamız gereken ve elbette siyaset üretmemiz gereken bir konu olduğunu görüyoruz. Bu manada, ben tekrar Sayın Başkana, emek veren tüm milletvekili arkadaşlarımıza ve Sayın Meclis Başkanımıza -kendisinin önerisiyle bu Komisyon oluşturuldu- çok teşekkür ediyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sıraya alınan, 2022 ve 2021 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Raporları üzerinde görüşmelere başlıyoruz.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler (Devam)

2.- 2022 ve 2021 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Raporları (5/9, 10) (S. Sayısı: 326 ve 326'ya 1'inci Ek) (*)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 326 ve 326'ya 1'inci ek sıra sayısı ile bastırılıp dağıtılmıştır.

Yapılacak görüşmelerde İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre siyasi parti gruplarına ve şahsı adına 2 üyeye söz verilecektir.

Alınan karar gereğince siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmalar birden fazla kişi tarafından kullanılabilir. Ayrıca, istemi hâlinde Komisyona söz verilecek, bu suretle Karma Komisyon raporları üzerindeki görüşmeler tamamlanmış olacaktır.

Konuşma süreleri, istemi hâlinde Komisyon için yirmi dakika, siyasi parti grupları için yirmişer, şahıslar için onar dakikadır.

Raporların üzerinde söz alan sayın milletvekillerinin isimlerini okutuyorum:

İYİ Parti Grubu adına: Behiç Çelik, Mersin; Feridun Bahşi, Antalya. Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına: Mehmet Taytak, Afyonkarahisar. Halkların Demokratik Partisi Grubu adına: Mehmet Rüştü Tiryaki, Batman. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına: Ali Haydar Hakverdi, Ankara. Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına: Mihrimah Belma Satır, İstanbul; İsmail Tamer, Kayseri.

Şahıslar adına: Mahmut Tanal, İstanbul.

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Mersin Milletvekili Behiç Çelik.

Buyurun Sayın Çelik.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kamu Denetçiliği Kurumunun (KDK) 2021 ve 2022 Yılı Raporlarına ilişkin düşüncelerimi arz etmek için İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, Adıyaman, Şanlıurfa ve Malatya'da yaşanan sel afetinde yaşamını yitiren yurttaşlarımıza Yüce Mevla'dan rahmet; ailelerine, yakınlarına başsağlığı ve sabır diliyorum. Depremi bir tarafa bırakın, sadece şu sel afeti dahi iktidarın ne kadar tükendiğini görmemize yeter. Canlarımız gözümüzün önünde yitip gidiyor, evlerimiz baskınlarımız sular altında kalıyor, ne idare ne belediye görev yapıyor. Ben buradan soruyorum: Bu kadar mı çaresizsiniz, bu kadar mı tükendiniz? Yazıklar olsun diyorum, daha fazla bir şey söylemeye gerek yok.

Değerli milletvekilleri, Kamu Denetçiliği Kurumu 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı anayasal bir kurum olarak düzenlenmiştir. Faaliyetlerine 2012 yılında başlayan KDK'ye yönelik genel beklenti, resmî makamlar karşısında vatandaşın yanında durması, onlardan gelen talep ve şikâyetleri dinlemesi ve gerekli girişimlerde bulunması yönündedir. Kuruluş hedefleri, kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması sağlamaktır. İdarenin her türlü eylem ve işlemlerini, tutum ve davranışlarını, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içerisinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmaktır. Tabii, kurulduğu dönemlerde merkezî bir örgüt niteliği taşısa da KDK'nin taşrada da örgütlenmesi bekleniyordu. Maalesef, geçen süre zarfında fiziki olarak ülke sathına yayılamamıştır. Bunun da hak arama kültürünü ve erişilebilirliği zayıflatmış olduğunu düşünüyoruz. Birazdan bahsedeceğim gibi, raporda yer alan veriler de bunu doğrulamaktadır.

Değerli arkadaşlar, söz konusu yıllık raporu inceleme imkânımız olmuştur. Her şeyden önce, kuruluştan itibaren devam eden bazı sorun ve aksamaların devamlılığı dikkat çekmektedir. Genel anlamda, KDK'nin beklenenin altında bir performans sergilediğini ifade etmek isterim. Bir defa, hak arama kültürünün korunması ve geliştirilmesinden bahsederken KDK'nin AKP eliyle partizanlaştırıldığını görüyoruz. Hakkaniyete uygun bir seçim usulünün bugün hâlâ uygulanamıyor olması, Kurumun işlev ve başarısının önünde büyük bir engeldir. Yöneticilerin tarafsızlığı konusundaki şüpheler bir türlü giderilememiştir. Bu amaçla Parlamento tarafından yapılacak kapsamlı değişikliklere fazlasıyla ihtiyaç duyulduğu ortadadır. Tabii, şimdi eleştirilerimizi ifade ediyoruz ancak daha önceki konuşmalarımızda yer alan hususların hâlihazırda mevcudiyetini koruduğuna da burada dikkatinizi çekmek isterim. Gerek Komisyonda gerekse Genel Kurulda paylaşılan görüşler Kurumun başarısını artırmaya yöneliktir. Her yıl

(*) 326 ve 326'ya 1'inci Ek S.Sayı Basmayazılar tutanağa ekli.

benzer eleştiriler yapmamıza rağmen değişim adına harekete geçilemiyor, geçilmiyor olması kabul edilemez.

Değerli milletvekilleri, şikâyet başvurularına baktığımızda, 2022 yılı için KDK'ye 17 binin üzerinde başvurunun yapıldığı ifade edilmiş olup toplam başvuru sayısı 207 bin olarak belirtilmiştir. 86 milyon nüfusumuzu ve yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızı dikkate aldığımızda, başvuru sayısının düşüklüğü hepimizin malumudur. Bir önceki yılın verileri incelendiğinde, 18.843 başvurunun yapıldığı ve önceden devredilen başvurularla birlikte 21.782 dosyanın incelemeye alındığı görülmektedir. İçinde bulunduğumuz zorlu konjonktüre rağmen şikâyet başvurularındaki bu düşüşün sebepleri izah edilememiştir. Yani ne oldu, hangi meselemiz gözüldü de başvuru sayısı azaldı arkadaşlar? Şunu biliyoruz: Daha önce Başbakanlığa bağlı faaliyet gösteren BİMER ve şu anda Cumhurbaşkanlığına bağlı CİMER bir anlamda KDK'yi gölgede bırakmış, etkinliğini azaltmıştır ancak yine de ifade edilen rakamlar kabul edilebilir seviyenin çok altındadır; kaldı ki kabul edilebilirlik kriterlerinin yüzde 27,26 seviyesinde olması da bu durumun bir nedenidir. Kurumun itibar ve başarısı açısından şikâyet ve taleplerin daha kapsayıcı kriterlerle ve bürokrasi sarmalından kurtularak değerlendirilmesi gerektiği açıktır.

Diğer taraftan, başvuru profilini incelediğimizde de bazı dikkat çekici hususlara rastlıyoruz. Mesela başvuruların yüzde 25'inin İstanbul ve Ankara'dan yapıldığını görüyoruz, mesela erkek vatandaşlarımızın kadın vatandaşlarımızdan 3,8 kat daha fazla başvuru yaptığını görüyoruz. Dolayısıyla her coğrafyadan, her gelir grubundan, her yaş grubundan yani toplumun her kesiminden insanımıza yönelik tanınırlık ve erişilebilirlik faaliyetlerinin artırılması şarttır.

2021 yılında dostane yollarla çözülen başvuru sayısı 3.160 olarak ifade edilirken geçtiğimiz yıl bu sayı 2.194'e düşmüştür. Görülen bu performans düşüşünün gerekçelerini de doğrusu yıllık raporda görmek isterdik.

Değerli arkadaşlar, dikkatimizi çeken bir husus da sürekli olarak toplam başvurulara atıflar yapılmasıdır. Efendim, "Son on yılda şu kadar sayıda başvuru, son beş yılda bu kadar sayıda tavsiye kararı..." şeklinde, bir anlamda, algı yönetimi yapılmasını doğru bulmuyoruz, bunun kimseye bir faydası yoktur.

Bütçeden kaynak tahsisine bakınca, bütçe performans göstergeleri ödenekler artırılarak iyileştirilmelidir diye düşünüyoruz arkadaşlar. Bilhassa medya görünürlüğü ve kamuoyu bilinçlendirme faaliyetlerinin düşük olduğunu görüyoruz.

Bir diğer husus, KDK'ye en çok şikâyet edilen kurum ve idarelerin bu durumunu devam ettirmeleridir. 2021'e bakıyoruz, en çok kim şikâyet edilmiş: 1) Adalet Bakanlığı, 2) Mahallî idareler, 3) Üniversiteler, 4) Sağlık Bakanlığı, 5) Millî Eğitim Bakanlığı. 2022'ye bakıyoruz, liste bire bir aynı. 2023'e bakacağız, tahminen yine aynı çıkacak. O hâlde, bu kurum ve idarelere karşı yetkili mercilerin harekete geçirilmesine yönelik girişimlerin sıklaştırılması ve kamuoyunun dikkatinin daha fazla çekilmesi gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, bir diğer önemli husus da tabii, olmazsa olmaz olan denetim konusudur. Acaba KDK doğru bir şekilde denetleniyor mu? Sayıştay raporlarına baktığımızda herhangi bir sorun tespitine rastlamıyoruz; doğrusu, buna şaşırmıyoruz da. Ancak KDK, burada ilkel, vizyoner ve medeni bir tavır sergileyerek kendi içerisinde bir otokontrol mekanizması işletebilir. Mesela, yıllık raporda yer alan "Hedefler" ve "Beklentiler" bölümlerine ilave olarak Kurumun kendi iç değerlendirmesinin yapıldığı ve bizzat kendisine yönelttiği eleştirilerin ifade edildiği bir bölüm takdire şayan olurdu.

Değerli arkadaşlarım, konuya daha geniş bakmak icap eder. Devlet, bütün kurum ve kuruluşlarıyla vatandaşlarına ve Türkiye'de yaşayan yabancılara adaletli, tarafsız, liyakatli davranmak zorundadır. KDK'nin esas işlevinin halk adına onlar nezdinde hak aramak olduğu dikkate alındığında, devletin kurum ve kuruluşları iyi hizmet verdiğinde Kurumun yükü de azalacaktır. Dolayısıyla KDK'yi güçlendirip, etkili hâle getirip başarıya ulaştırmak hedeflenmelidir ancak bunu yaparken devleti ciddiyeyle yöneterek, kurum ve kuruluşları modernize etmeyi başararak KDK'nin yükünü hafifletmeyi hedef olarak almak gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

BEHİÇ ÇELİK (Devamla) - Kısacası, ifade ettiğimiz bu hususların titizlikle değerlendirilmesi gerektiğinin altını çizmek isterim. Gerekli iyileştirme çalışmalarının ivedilikle yapılması şarttır, aksi takdirde Kurumun etkin bir faaliyet sürdürmesi mümkün olmayacaktır. Mevcut politikaların devamlılığı hâlinde Kurumun denetleme görevinin giderek azalacağını ve nihayetinde pasifize olacağını tahmin etmek zor değildir. Buna izin vermemeliyiz, ombudsmanlığı geliştirmeliyiz diyorum.

Konuşmama son verirken yüce heyetinize tekrar saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – İYİ PARTİ Grubu adına söz Antalya Milletvekili Feridun Bahşi'ye aittir.

Buyurun.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA FERİDUN BAHŞİ (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kamu Denetçiliği Kurumunun 2022 Raporu'yla ilgili İYİ Partim adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

16 Mart 1848 tarihinde kurulan öğretmen okullarının bugün 175'inci kuruluş yıl dönümü. Benim de mezun olduğum öğretmen okullarının kuruluşunun 175'inci yılını kutluyorum.

Değerli milletvekilleri, toplumu oluşturan bireylerin temel hak ve özgürlüklerini korumak hukuk devletin asli görevidir. Vatandaşların kamu kurum ve kuruluşlarına karşı korunmaları ve güvence altına alınmaları demokrasiyle yönetilen ülkelerin en bariz özelliğidir. Türkiye'de ve dünyanın birçok ülkesinde hukuki, idari mekanizmalar yetersiz kalmakta ve adalet ne yazık ki yerini bulmamaktadır. Hukukun temel amaçlarından biri, vatandaş devletle karşı korumaktır fakat Türkiye'de işler maalesef tam tersi olarak işlemektedir yani hukuk kuralları devleti vatandaşlarına karşı korumakla uğraşmaktadır. Bundan dolayı Türkiye'de idare ile vatandaş arasında genellikle sağlıklı bir ilişki vardır. Bu uyumsuzluktan dolayı vatandaş koruyacak bir sisteme de ihtiyaç duyulmaktadır. İşte burada Kamu Denetçiliği Kurumunun en önemli özelliği karşımıza çıkmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumu 6328 sayılı Yasa'yla, 29 Mayıs 2012 tarihinde, gerçek ve tüzel kişilerin idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetlerini inceleyip araştırmak ve idareye tavsiyelerde bulunmak amacıyla kurulmuştur. Kurum, idarenin her türlü eylem, işlem, tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden inceler, araştırır ve önerilerde bulunur. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler. Kamu Başdenetçisi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gizli oyla dört yıllığına seçilir.

Değerli milletvekilleri, bilindiği gibi, Kamu Denetçiliği Kurumu Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı bir kurumdur; gücünü yüce Meclisin manevi kişiliğinden almaktadır. Bu kuruluş, vatandaşların kamu kurum ve kuruluşlarında karşılaştığı hukuki ve idari hatalar karşısında vatandaşın yanında olmak durumundadır. Kamu Denetçiliği Kurumunun istisnasız olmazsa olmazı, yasama ve yürütme mercilerinden tamamen bağımsız hareket etmesidir ve kuruluş felsefesinin en önemli özelliği de budur.

Kamu Denetçiliği Kurumu diğer denetim mekanizmalarına ilave olarak bireylerin haklarının korunması adına ikinci bir garanti mekanizmasıdır. Kurum, olaylara sadece insan hakları yönünden yaklaşması nedeniyle bugün sadece Türkiye'de değil, dünyada da tercih edilen bir denetim mekanizması hâline gelmiştir.

Tüm bunların yanı sıra, Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan müracaatlar, yürütme ve yargının işleyişindeki bozukluklar ve maruz kalınan adaletsizliklerle ilgilidir. Yapılan müracaatlar incelenirken öncelikli olarak hakkaniyet, eşitlik ilkeleri göz önünde bulundurularak hukuk ilkeleri ve kuralları çerçevesinde değerlendirilmeli; idarenin yaklaşımı ve davranışının hukuk çerçevesinde olup olmadığına, uluslararası anlaşmalara, kanunlara, yönetmeliklere ve ilgili ülkenin anayasasına uygunluğuna bakılmalıdır.

Yapılan incelemeler ve alınan kararlar neticesinde ikna ve inandırma yolunu tercih eder, tavsiye ve öğütlerde bulunur.

Kamu Denetçiliği Kurumunun var olmasının en temel nedeni, vatandaşları onlara karşı tek taraflı kararlar alabilen yönetimin hukuk dışı ve keyfî uygulamalarına karşı korumak, vatandaşların hak ve özgürlüklerine ilişkin olan sınırlamalara ve tehditlere karşı güvence oluşturmaktır.

Görüşüğümüz bu rapora göre şikâyet konusu problemlerin çözümü için Kamu Denetçiliği birçok tavsiyelerde bulunmuş olmakla birlikte bunun yerine getirilmesinin sağlanması noktasında maalesef zayıf kalmıştır. Devletimiz bir hukuk devleti olmadığı sürece, iktidar adil ve adaletli davranmadığı sürece; kendi yandaşına farklı, diğer siyasilere farklı davrandığı sürece Türkiye’de bu tür şikâyetlerin, hak ihlallerinin devam edeceğini her zaman görmemiz ve yaşamamız mümkün olacaktır. Bundan dolayı, adaletsizliğin olduğu yerde gerçekten bu tür şikâyetlerin fazlasıyla olacağını ve Kamu Denetçiliği Kurumunun da yükünün giderek artacağını görmekteyiz.

Değerli arkadaşlar, hak arayanların hakkını koruyamayan, kötü gidişata da seyirci kalan bir kurum olarak Kamu Denetçiliği Kurumu gerçek anlamda görevini layıkıyla yapamamaktadır. Kamu Denetçiliği gibi bağımsız ve tarafsız karar vermesi gereken bir kurumun başında siyasetçi varsa Kurumun tarafsız karar vermesi de beklenemez. Onun için, bence, özellikle bu Kurumun başındakilerin siyasetten uzak, bürokrasinin içinden gelmiş, adil kararlar verebilecek, hukukçu kimliğiyle tanınmış, toplumda kabul görmüş kimliği ve kişiliği olan kişilerden oluşmasının çok büyük faydası olacağı kanaatimdir.

Değerli milletvekilleri, bundan tam yirmi dört yıl önce Gölçük depremi gerçekleşmiş ve 18.373 kişi vefat etmiş, 48.901 kişi de yaralanmıştı. Geçen yirmi dört yılın ardından 6 Şubatta Türkiye sadece deprem gerçeğiyle yüzleşmemiştir; Türkiye yirmi dört yıl sonra hiçbir dersin alınmadığı gerçeğiyle de yüzleşmiştir; sadece beton blokların değil, ahlakın da çürüdüğü gerçeğiyle yüzleşmiştir; yapı denetim sisteminin işlemediği gerçeğiyle yüzleşmiştir; rant sevdasının, hırsızlığın, yolsuzluğun acı reçetesiyle yüzleşmiştir; imar affının çözüm değil, tam tersine ölüm fermanı olduğu gerçeğiyle yüzleşmiştir ve ülkem tedbirsizlikle, iş bilmezlikle, liyakatsizlikle yüzleşmiştir. Bu felaketten depreme karşı hazırlık yapmayanlar sorumludur. Kanunlara aykırı bina yapanlar, yapılmasına izin verenler, yapılanları imar affıyla affedenler, yandaş müteahhitleri besleyenler meydana gelen felaketten sorumludur. Milletimize ev diye mezar yapılmasında payı olan, imzası olan, talimatı olan herkes bu büyük felaketten sorumludur. Bundan dolayı, bu millet size hakkını asla helal etmeyecektir.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde inşaat getiriminin ele geçirdiği kent planlaması ve iktidarın imar affıyla ruhsatlandırdığı, deprem güvenliği olmayan milyonlarca yapı var. Bu depremde bunun faturası çıktı, bundan sonra yaşanacak depremlerde de bu faturayı hep birlikte ödeyeceğiz.

Deprem, ne zaman ve nerede yakalanacağımız belli olmayan bir felakettir. Deprem sırasında hayatını kaybeden insanların gerçek failleri binalar değil, binaları uygun vasıfta yapmayan yükleniciler, bunlara ruhsat, iskân, “depreme dayanıklı” raporu veren görevlilerdir. Neler yapılması gerektiğine kafa yordüğümüz için, 2018 yılında milletvekili seçilir seçilmez, kasım ayında, ilk yaptığımız konuşmaların birinde imar affını ağır şekilde eleştirmiştir. 6 Şubat 2019 tarihinde yani depremden dört yıl önce, binalara kimlik kartı kazandırılmasıyla ilgili yasa teklifi vermişiz. Yine, aynı yıl içinde inşaat mühendisi şantiye şeflerinin birden fazla inşaatta şantiye şefliği yapmaması için yasa teklifi vermişiz. Bir başka önerimiz ise inşaat ruhsatı alınırken harcın yüksek tutulması ve yapı denetim firması ile şantiye şeflerinin belediyece havuz sistemiyle görevlendirilip ücretlerinin de yine belediyelerce ödenmesi yolunda olmuştu ancak bu yasa tekliflerimiz Genel Kurula bile getirilmedi. Enkaz altındaki ölümlere “Sesimi duyan var mı?” sorusunu biz şimdi dirilere soruyoruz: Sesimizi duyan var mı?

Bu vesileyle, tekrar ülkemizin büyük felaketler yaşamamasını diliyor, Gazi Meclisi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Mehmet Taytak.

Buyurun Sayın Taytak.

MHP GRUBU ADINA MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2022 ve 2021 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporları hakkında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Dün Şanlıurfa ve Adıyaman illerimizde meydana gelen sel felaketinde hayatını kaybeden 15 vatandaşımıza Cenab-ı Allah’tan rahmet, ailelerine ve yakınlarına başsağlığı diliyorum. Ayrıca, 6 Şubat tarihinde ülkemizde yaşanan ve 11 ilimizi etkileyen asrın felaketinde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Cenab-ı Allah’tan rahmet, tüm yaralılarımıza acil şifalar ve bu acıyan büyük Türk milletine sabırlar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, Kamu Denetçiliği Kurumu, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte önemini artırmış, kökünü tarihimizden alan, kamunun vicdanı durumundaki en önemli kurumlarımızdan biridir. Kurulduğu 2012 yılından günümüze kadar önemli ve bir o kadar değerli bir görev ifa etmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumuna 2022 yılında 17.816 başvuru, 2021 yılında ise 18.843 başvuru yapılmıştır. Başvuruları konu bazlı değerlendirdiğimizde en fazla başvuru kamu personel rejimi, adalet, millî savunma ve güvenlik, mahallî idarelerce yürütülen hizmetler, eğitim öğretim ve gençlik ve spor alanını ekonomi, maliye ve vergi, çalışma ve sosyal güvenlik alanları takip etmiştir; idareler bazında değerlendirdiğimizde de Adalet Bakanlığına, mahallî idarelere, üniversite ve fakültelere, Sağlık Bakanlığına, Millî Eğitim Bakanlığına ve Sosyal Güvenlik Kurumuna yönelik şikâyetler takip etmiştir. Kamu Denetçiliği Kurumu vatandaşımız ve devletimiz arasında köprü görevi üstlenirken devletimizin diğer denetim usullerinin eksikliği de kapatmak açısından önemli bir rol üstlenmektedir.

Değerli milletvekilleri, dünya tarihinin en acı, en yıkıcı depremlerinden birini yaşadık. 11 ilimizin, 13 milyon vatandaşımızın doğrudan etkilendiği, geride kalan tüm milletimizin de yüreğinde unutulmayacak izler bırakan bir süreçten geçiyoruz. Büyük Türk milleti olarak daha önce yaptığımız gibi küllerimizden doğacağız, yaralarımızı saracağız, acılarımızı hep birlikte dindireceğiz. Bütün dünyanın gözünün önünde yeniden Türk mucizesini Allah’ın izniyle yaşayacağız.

Ülkemizin en büyük sorunu yalan siyasetini şiar edinmiş, toplumsal birlik ve beraberliğe düşman siyasetçiler ve sosyal medya simsarlarıdır. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan Beyefendi, Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli Beyefendi’yle birlikte deprem bölgelerinde milletimizle hemhâl olduklar. Çocuklar yeni evlerine Cumhurbaşkanlığı İttifakı’nın birlikteliğiyle kavuşacaklarını Tayyip dedelerine ve Devlet dedelerine sarılarak anlatıldılar. Bazılar deprem bölgelerine ziyaretlerde bulunduk. Büyük Türk milletinin zorluklar karşısındaki ferasetini gördük, evlatlarını vatan müdafaasına gönderen gibi deprem bölgesine uğurlayan ailelerimizi gördük, iş makinesini son hızla yetiştirmeye çalışan tır şoförlerimizi gördük, genç yaşlı demeden yardım merkezlerinde koli paketleyen insanlarımızı gördük ama aynı zamanda “Antakya Barajı patladı.” diye kaos çıkarmaya çalışanları, “Hiç bu kadar aciz kalmadık.” diye ellerindeki kahvelerle ofislerinde kombinin derecesini artırırken devleti kötüleyenleri gördük. Yaralar sarılırken, çadırlar, konteynerler kurulurken hemen arkasında yıkılan binaların yerine yenilerinin temeli atılırken bundan rahatsız olan ve depremezdelemizi karamsarlığa sürüklemeye çalışan ve bu çalışmalara “Seçim yatırımı.” diyen zihniyetler gördük. Deprem’in 2’nci günü acıları görmezden gelerek Cumhurbaşkanlığı İttifakı’nın seçimi ertelemek aklına bile gelmemişken “Seçimi erteletmeyeceğiz.” diye çığırkanlık yapan siyasileri gördük ama Türk milleti güçlü, Türk devleti güçlü, fedakâr ve vefakâr tavrıyla

dünyaya yüz yıl önce nasıl Kurtuluş Savaşı'nda omuz omuza olduğunu gösterdiyse bugün de göstermiştir. Aynı ruh ve inançla Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi'nin ifade ettiği gibi "Önce ülkem ve milletim." diyoruz, "Devlet ve milletle her şeyden önce Türkiye." diyoruz.

Değerli milletvekilleri, devletimiz o kadar güçlü ki yaşanan bu felakete rağmen hiçbir faaliyetten, hiçbir yatırımdan vazgeçmedi. Bir yandan yaralarımızı sararken diğer yandan terörle mücadelede Türk Silahlı Kuvvetleri, İçişleri Bakanlığı ve MİT koordinasyonu ile devam ediyoruz. Hainleri inlerinden kaçıp saklandıkları ülkelerde teker teker avlıyoruz. Bugün de Türkiye'nin vizyon projesi yerli ve millî arabamız Togg çok şükür ki ulaşılabilir bir fiyatla ön satışa çıktı. Muhalefet bunun da gerçekleşeceğine inanmamıştı. "Milleti kandırmak için otomobil üretiyorlar. Hani nerede?" dediler. "Yerli otomobilmiş. Ne otomobili? Çok eskide kaldı bunlar. Ben bu projeyi devam ettirmem, zaman kaybı bunlar." dediler. "Yerli otomobil hayal." diyenler Togg'un direksiyonuna bindiklerinde Cumhurbaşkanlığı'nın hayalleri gerçeğe dönüştüreceğini öğrenmiş oldular; tıpkı EYT gibi, taşeron kadro gibi, 3600 ek göstergede öğrendikleri gibi. Sayın Cumhurbaşkanımıza, bu projeye inanan ve destekleyen Cumhurbaşkanlığı'nın bütün mensuplarına, ortak şirketlere, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine, kıymetli mühendislerimize, emektar işçilerimize ve Türk milletine teşekkürlerimi sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün, yine devlet olarak çok önemli bir gündemi yaşıyoruz. Ülkemizde Cumhurbaşkanlığımızın başkanlığında Türk Devletleri Teşkilatı Zirvesi yapılıyor. Milliyetçi Hareket Partisi olarak turan ülkemize giden yolda, Cumhurbaşkanlığıyla birlikte büyük Türk düşünürü İsmail Gaspıralı'nın "dilde, işte, fikirde birlik" parolasıyla kurduğumuz Türk Devletleri Teşkilatının gururunu yaşamaktayız. İnşallah, bu Teşkilat Türk devletlerinin ekonomi, eğitim, enerji, kültürel ve askerî iş birliklerinde tüm dünyaya örnek olacak bir birlik hâline gelecektir ve Allah'ın izniyle, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, tüm dünyanın tanıdığı bağımsız bir Türk devleti olarak hayatını sürdürecektir.

Değerli milletvekilleri, Yenikapı ruhuyla beraber Türk milletinin kalbinde kurulan Cumhurbaşkanlığı, başka ittifaklar gibi proje ittifakı değildir. Bilge liderimiz, Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi'nin ifade ettiği gibi, Cumhurbaşkanlığı millî bekanın nefesidir, Cumhurbaşkanlığı birliktir, beraberliktir, azimdir, inançtır, Türk milletinin umududur, her şeyden önemlisi bir gönül birlikteliğidir. Bu ruh ve anlayış içerisinde, Cenab-ı Allah'ın takdiri ve yüce Türk milletinin iradesiyle 15 Mayıs sabahı Cumhurbaşkanlığı'nın zaferiyle daha güçlü bir Türkiye'ye uyanacağız, hep birlikte büyük Türkiye'yi inşa edeceğiz. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında ülkemizin her bölgesinde olduğu gibi cumhuriyetimizin kazanıldığı ve temellerinin atıldığı topraklarda, Afyonkarahisar'da hemşehrilerimizle el ele, gönül gönüle beş yıldır Cumhurbaşkanlığı'nın birlikteliğiyle başardığımız hizmetlerimize yenilerini eklemek için durmadan, yorulmadan, yılmadan çalışacağız ve Allah'ın izniyle başaracağız.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken büyük Türk milletini ve Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Batman Milletvekili Rüştü Tiryaki.

Buyurun.

HDP GRUBU ADINA MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kamu Denetçiliği Kurumunun 2021, 2022 Raporları hakkında Dilekçe ve İnsan Haklarını İnceleme Karma Komisyonunun hazırladığı rapor üzerine grubumuzun görüşlerini sizlerle paylaşmaya çalışacağım. Öncelikle, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Daha önce de Kamu Denetçiliği Kurumunun raporları üzerine görüşlerimi bu kürsüden paylaşmıştım, eleştirilerimi ve önerilerimi sunmuştum, kısaca onları hatırlatacağım; ayrıca bu rapora ilişkin değerlendirmemi de birazdan sizlerle paylaşacağım ama sadece şunu söyleyeyim genel olarak: Bazı şeylerin düzeltilmesi gerekiyor.

Bir tanesi şu: Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarını uygulamayan idarecilere yönelik kesinlikle bir yaptırım kararının alınması gerekir, bunun gerekli olduğunu düşünüyorum çünkü hâlâ Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarını yerine getirmeyen idareler var.

İkincisi, yargıya intikal etmiş olsa da Kamu Denetçiliği Kurumuna bireyler ve kurumlar başvuru yapabilmelidir, bunun da gerekli olduğunu düşünüyorum. Yargıya intikal etmiş olması Kamu Denetçiliği Kurumuna başvurunun önünde bir engel olarak görülmemelidir; kuşkusuz, bu, Kamu Denetçiliği Kurumunun yapacağı bir şey değil, bunun için bir yasa değişikliği gerekiyor. Umarım, önümüzdeki dönemde -bu dönemde artık yapılacağı kanaatinde değilim- bu konuda bir yasa değişikliği yapılır ve Kamu Denetçiliği Kurumuna da başvurunun yolu açılır.

Üçüncü önerim de şu: Emin olun, hem Kurumun kendi raporlarını hem de Karma Komisyonun raporlarını okuduğunuzda göreceksiniz; Kurum daha çok kamu kurumlarının bir iç denetim kurulu gibi çalışıyor yani yapılan başvuruların büyük bir bölümü - yüzde 80'i, yüzde 90'ı- aslında kurum içerisinde çözülebilecek sorunlar ve kurum içerisinde çözülmediği için Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılmış başvurulardan oluşuyor, onların da büyük bir bölümü aslında bir tür hızlandırmak için yapılmış başvurular, yoksa esasen kurum içerisinde de bunların büyük bir bölümünün çözülmesi mümkün. Bunu niye söylüyorum? Bu başvurular, aslında Kamu Denetçiliği Kurumuna yönelik algının da olumsuz yönde evrilmesine neden oluyor; aksi bir çalışma biçimi, İnsan Hakları Kurumu gibi, bir tür insan hakları kurumu gibi görülmesini sağlayabilir. Emin olun, dünyadaki bütün insan hakları kurumu örgütlerinin de Kamu Denetçiliği Kurumuna bakışı değişecektir ama raporun ayrıntılarına bir bütün olarak baktığınızda bir kez daha söylüyorum: Bir iç denetim organı gibi duruyor. Kamu Denetçiliği Kurumunun bu açıdan bakıldığında biçiminin değiştirilmesi gerekir.

2021 ve 2022 Raporlarına geçmeden önce birkaç şey söylemek istiyorum. Bu daha önceki görüşlerim, buradan bir kez daha tekrar etmiş olayım, resmî olarak kayıtlara geçsin istediğim için bir kez daha hatırlatmak istedim.

Bugün 16 Mart, bizim için önemli bir tarih. Bundan kırk beş yıl önce, 16 Mart 1978 tarihinde, İstanbul Üniversitesi öğrencileri, İktisat ve Hukuk Fakültesi öğrencileri, saldırlara karşı kendilerini korumak için topluca üniversiteden çıktıkları sırada bir faşist grup tarafından "Kahrolsun komünistler." denilerek saldırıya uğramışlardı; o dönem 7 öğrenci yaşamını yitirmiş, 45 kişi de yaralanmıştı. Daha sonra, ismini söyleyerek yaşatmak istemediğim o şahsın da içerisinde olduğu kişiler hakkında davalar açıldı, yargılamaları sürdü, devam etti, daha sonra zaman aşımına uğratıldı. Kimin zamanında? Adalet ve Kalkınma Partisinin iktidar olduğu bir dönemde, 2008 yılında o dava zaman aşımına uğradı. 1990'lı yıllarda işlenmiş pek çok faili meçhul cinayet davası nasıl Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı döneminde, 2015 sonrasında zaman aşımına uğratıldıysa, delil yetersizliğinden beraat kararı verildiyse İstanbul Üniversitesi öğrencilerine yönelik bu katliamın davası da Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde zaman aşımına uğratıldı, faillerinin cezalandırılması bir biçimde engellenmiş oldu.

Yine, bundan on yıl sonra, 16 Mart 1988 tarihinde, Irak'ın kuzeyinde, Halepçe kentinde insanlık tarihinin gördüğü en büyük katliamlardan biri yaşanmıştı. Saddam Hüseyin rejimi "Kimyasal Ali" olarak bilinen bir generalinin eliyle tam 5 bin Kürt'ün ölümüne yol açan bir operasyon gerçekleştirmişti. 5 bin Kürt kimyasal silahlarla 16 Mart 1988 tarihinde katledildi. Aslında, Halepçe katliamı bir dizi katliamın son halkasıydı; Enfal katliamıyla 1986'da başlayan ve 1988 Halepçe katliamıyla doruğa ulaşan bir katliamlar zincirinin son halkasıydı. En az 180 bin Kürt'ün, en az 180 bin kişinin bu Enfal operasyonları sırasında katledildiği söylenmektedir. Ne büyük talihsizliktir ki Saddam rejimi bu katliama Kur'an-ı Kerim'in bir suresinin adını vermiştir. Enfal suresinden alınmış bir isimle bu operasyonlara isim verilmiş, Kur'an kullanılarak 180 bin Kürt âdetâ katledilmiştir fakat Kimyasal Ali'nin de

Saddam Hüseyin'in de sonunun ne olduğunu hepimiz biliyoruz; bütün katillerin, bütün katliam sanıklarının, bütün katliam yürütücülerinin ülkemizde de dünyanın dört bir yanında da onların böyle olabileceğini hatırlatmak gerekir. Unutmayacağız, anılarını mücadelemizde yaşatacağız demekle yetinmiş olayım.

Değirmek istediğim bir diğer konu şu: Deprem ve en son dün yaşadığımız sel felaketi. İktidar bunlara yeni bir isim buluyor yani beceriksizliğinin, yeteneksizliğinin faturasını öyle büyük isimler vererek kapatabileceğini düşünüyor. Depreme "asrın felaketi" diyerek, sel felaketine de "son elli yılın felaketi" diyerek başarısızlıklarının üstünü örtmeye çalışıyorlar.

Şimdi, önce bu sel felaketinden başlamak gerekir. Ya, bu kadar göz göre göre gelen bir felaket olamaz. Bakın, ta, Bizans döneminde aynı yerlerde, aynı bölgelerde benzer facialar yaşanmış. Bundan bin beş yüz yıl önce o dere yataklarında iyileştirme çalışmaları yapılmış, bin beş yüz yıl önce ve bu dere yataklarında yapılan iyileştirme çalışmalarından sonra bugün bizim bildiğimiz Balıklı Göl ortaya çıkmış. Bin beş yüz yıl sonra aynı dere yataklarına... Yani bunların iyileştirilmesi, önlemler alınması gerekirken o dere yatakları, bu Hükümet döneminde ve belki de ondan öncesi dönemde imara açılmış ve bu imarın sonucunda hep birlikte, 16 kişinin ölmesine, belki de daha fazla insanın ölmesine yol açan âdeti bir katliama yol verilmiş oldu. Şaşıla törenlerle açılan bir alt geçitte yaşanıyor bu yani şaşıla bir törenle. Düşünün, bir alt geçit yapıyorsunuz fakat bu alt geçidin suyu tahliye etmesi için gerekli drenaj çalışmasını yapmıyorsunuz. Birkaç ay içerisinde yaşandı bu yani bundan birkaç ay önce bu alt geçit açıldı ve birkaç ay sonra en az 6 kişinin ölümüne yol açan bir işe bu Hükümet imza atmış oldu; şimdi "Elli yılın yağmuru, elli yılın felaketi." diyerek bunun üstünü örtmeye çalışıyor. Emin olun, bu bir yeteneksizlik; emin olun, bu beceriksizlik.

Şimdi, bu deprem konusuyla ilgili çok şey söylendi ama ben unuttuğumuz bir şey olduğunu düşünüyorum. Bu kürsüden İçişleri Bakanlığıyla ilgili çok şey söyledim yani İçişleri Bakanlığının uygulamalarıyla ilgili, haksızlıklarıyla ilgili, hukuksuzluklarıyla ilgili çok şey söyledim, çok şey söylendi ama hepimiz bir şeyi unutmuşuz: Yani AFAD'ın, bu ülkenin en önemli kuruluşunun İçişleri Bakanlığına bağlı olmasını âdeti hepimiz es geçmiştik. Yani bu ülkenin belki de en önemli kurumu, bütün sorunları çivi olarak gören bir kişiye bağlı. Üstelik, bu yeni bir şey; 2018'den sonra AFAD İçişleri Bakanlığına bağlanmış oldu ve bu AFAD, sadece yaptıkları toplantılarda -deprem komisyonlarında yaptıkları konuşmalarda da böyleydi, Plan ve Bütçe Komisyonunda İçişleri Bakanlığının yaptığı açıklamalarda da öyleydi, bu Meclis kürsüsünden AFAD'la ilgili yapılan açıklamalar da öyleydi- sanki bu ülkenin en muhteşem kurumu yaratılmış, sanki her tür afete karşı hızla müdahale edilebilmiş gibi, en iyi çalışan kurummuş gibi, en iyi örgütlenmiş kurummuş gibi bize bunlar anlatıldı. İçişleri Bakanı bize bunları anlattı, komisyonlarda anlattılar bunu, bütçe görüşmelerinde anlattılar bunu, koca koca kitaplarda yazdılar bunu. Bir tane büyük felaketle bu ülke karşı karşıya geldiğinde, biz o AFAD'ın ne hâle getirildiğini öğrenmiş olduk. Altında kalmasında tek başına İçişleri Bakanının etkisi vardır demiyorum ama emin olun, aklı başında... Bakın, şimdi vali olarak görevlendiriyorsunuz ya bu afet bölgesine, aklı başında valilerden birisi 2018-2023 yılları arasında o AFAD'ın başında olsaydı... "Şimdiki de bir vali." diyorlar ya, ben bu yeteneğe sahip olmadığını biliyorum çünkü valilerin kamu yöneticisi olarak en büyük yetenekleri budur aslında, kamu yönetimi organizasyonu eğitimi alırlar, fakat bu yeteneğe bile sahip olmayan bir kişiyi AFAD'ın başına getirdiğinizde, bu kurumu da İçişleri Bakanına bağladığınızda işte, sonu böyle oluyor.

Bakın, açın AFAD'ın sitesini öyle iddialı laflar göreceksiniz ki. Neymiş? Hani, sağlıkta diyoruz ya "Tedavi edici sağlık hizmetleri yerine koruyucu sağlık hizmetleri geliştirilmeli, böylece vatandaşların hastalanmaları engellenmelidir." Şimdi, bunlar da krizin ortaya çıkmasından önce önleyici önlemler alacak şekilde AFAD'ın organize edildiğini söylüyorlar; gördük nasıl engellediklerini, tek bir tane işlem yaptıklarını düşünmüyorum. Bakın, önlemek için tek bir tane, AFAD'ın tek bir tane iş yaptığını düşünmüyorum; hani, bırakın, bu deprem faciasından sonra bunun altında kalmasını -bundan önce öyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı şunu bunu yapmış, ayrı bir iş ama- AFAD'ın önlem açısından tek bir işlem yaptığı kanısında değilim, raporlarının hiçbirinin de inandırıcı olduğunu düşünmüyorum.

Şimdi, başka bir şey daha gördüm bu AFAD'la ilgili, onu da sizinle paylaşmak istiyorum. Şimdi, yine, kendi internet sitesinde -bunları kendi internet sitesinden alıyorum- diyor ki AFAD -buradan göremezsiniz muhtemelen- "Öne çıkan faaliyetlerimiz" diye bir sayfa oluşturmuş AFAD; bunların içerisinde bir tane de "Dünyanın vicdanı olmaya devam ediyoruz." diyor. AFAD, dünyanın vicdanı olmaya devam ediyormuş. Bunu nasıl yapıyormuş? 50'yi aşkın ülkeye yardımda bulunmuş. 2017 raporuna göre, geçen yıl 6 milyar dolar yardım yaparak ABD'nin ardından en çok insani yardım yapan 2'nci ülke olmuşuz. Öyle diyor AFAD yani dünyada en çok insani yardım yapan 2'nci ülke olmuşuz. Bunun da kaynağı ne? Şöyle bir kurumdan bahsetmişler, diyor ki: "Kalkınma İnisiyatifleri Örgütünün hazırladığı rapora göre, dünyada en çok insani yardım yapan 2'nci ülke Türkiye."

Şimdi, ben size "Kalkınma İnisiyatifleri Örgütü" desem, herhâlde dersiniz ki: "Bu konuda bir uluslararası örgüt var, bu uluslararası örgüt dünyadaki bütün çalışmaları araştırıyor, inceliyor, sonra da böyle rapor hazırlıyor." Yok, böyle bir şey. Üç beş tane Avrupa Birliği projesi çalışması yürüten bir sivil toplum örgütü, zaten "Sivil Toplum Geliştirme Merkezi" adıyla kurulmuş bir tane örgütmüş. Bu örgütün hazırladığı bir tane rapor var, o rapor da her nedense Türkiye'nin dünyanın en çok yardım yapan 2'nci ülkesi olduğunu anlatıyormuş. Yani tam bozacının şahidi şıracı modunda bir iş düşünün. Eğer araştırmazsanız, gerçekten Türkiye'nin çok da insani yardım yaptığını düşünüyorsunuz. Bunu niye söylüyorum? İki aydan az süre kaldı seçimlere; seçimlerden sonra eğer bu ülke yönetimine dair bazı düzenlemeler, değişiklikler yapılacaksa, kesinlikle, AFAD İçişleri Bakanlığına bağlı olmaktan çıkarılmalıdır. En yetenekli İçişleri Bakanı olsa bile AFAD bir kez daha İçişleri Bakanlığına bağlanmamalıdır çünkü AFAD, bir güvenlik örgütü değil, askerden, jandarmadan, polisten, zabıtan oluşmuş bir örgüt değil bir yardım kuruluşuydu, ona göre organize olmuş bir örgütse, aklında sadece güvenlik olan, silah olan, polis olan, asker olan bir kuruma bağlanmamalıdır, AFAD tezelden İçişleri Bakanlığından ayrılmalıdır diyorum.

Şimdi, rapora gelince, birkaç şey de bu raporla ilgili söylemek istiyorum. Bir tanesi şu -Kamu Denetçiliği Kurumu raporundan- diyor ki Kamu Denetçiliği Kurumu: "Biz birkaç konuda özel çalışmalar yaptık, araştırmalar yaptık ve hazırladığımız raporlar var." Bunların içerisinde gerçekten kayda değer raporlar var; adalet sisteminin sorunlarının tespiti ve iyileştirilmesi gibi, Soma Maden Kazasından Hareketle Kömür Madencilğinde İş Sağlığı ve Güvenliği Raporu gibi, Türkiye'nin Koronavirüs Hastalığı ile Mücadelesi Raporu gibi; Çocuk Tesliminde Hak İhlallerine ve Yoksulluk Nafakasına İlişkin Rapor da var bunların içerisinde. Ama diğer raporların tamamı sanki Hükümetin siparişi üzerine yapılmış araştırmalar gibi, özellikle uluslararası raporlar için bunu söyleyebiliriz. Kursam ne demek istediğim daha iyi anlaşılır. Bir tanesi, Türkiye'deki Suriyeliler Özel Raporu'ymuş; bir tanesi, Azerbaycan-Ermenistan Savaşında Ermenistan Silahlı Kuvvetleri Tarafından Gerçekleştirilen İnsan Hakları İhlallerine İlişkin Rapor'muş. İsminde zaten taraflı olduğu anlaşılıyor değil mi? Yani sadece ismi okunduğunda da bu savaşta insan hakları ihlallerinin değil, bir tarafın askerî birliklerinin nasıl insan hakları ihlalleri yaptıklarına dair özel olarak sipariş edilmiş bir rapor olduğu anlaşılıyor. Bir başkası, Ege Denizi'ndeki Geri İtmeler ve Boğulan İnsan Hakları Raporu'ymuş. Bu da yine Hükümetin isteği üzerine hazırlanmış bir rapor, yoksa gerçekten göçmenlerin yaşadığı dramın ortaya konulması için hazırlanmış bir rapor olduğu kanısında değilim. En azından ben ismine baktığımda bunu hatırladım, aklıma getirdiği şey buydu. Bir tanesi, yine Karabağ İnsan Hakları İnceleme Raporu'ymuş. Bunun da yanlı olduğunu söylemek için herhâlde ayrıntılı incelemeye gerek yok. Bir tanesi de yine Hükümetin dış politikasına uygun biçimde Ukraynalı mültecilere ilişkin Macaristan gezisine yönelik olarak hazırlanan rapor.

Evet, Kamu Denetçiliği Kurumu bu tür raporlar hazırlamalı; bir insan hakları kurumu gibi, sadece ülkemizde değil

dünyanın dört bir yanında hak ihlallerine yönelik araştırmalar, incelemeler yapmalı ve bunları raporlaştırmalı, dünyanın saygın kuruluşları, saygın kurumları, ülkeleri, yönetimleri bizim ülkemizdeki Kamu Denetçiliği Kurumunun raporunu referans göstererek açıklamalar yapabilmeli. Ama emin olun, bu raporların hiçbirini -belki hani, Türki Cumhuriyetlerle kurulmuş ilişkiler bağlamında onlar referans alıyordur ama- ben, dünyanın saygın kurumlarının referans gösterdiği kanısında değilim. Kamu Denetçiliği Kurumu, Hükûmetin isteği doğrultusunda "insan hakları" adı altında bu tür raporlar yayınlamamalı diye düşünüyorum. İçeriği konusunda yani yıllarca devlet memuru, kamu görevlisi olarak çalışmış birisi olarak söylüyorum, gerçekten kamu hizmetlerinin işleyişine dair çok sayıda başvuru var ve bunların önemli bir bölümüyle ilgili ciddi adımlar atıldığını düşünüyorum Kamu Denetçiliği Kurumunun ama bence birinci önceliği olmamalı.

Bir diğer şey -süremi sonuna geliyorum ama eğer bulabilirsem- toplantı ve ifadeyi açıklama özgürlüğüne dair bir bölüm var 2022 Yılı Raporu'nun 393, 394, 395 ve 396'ncı sayfasında. Bizim raporumuzdan bahsetmiyorum yani Karma Komisyon Raporu'ndan bahsetmiyorum, Kamu Denetçiliği Kurumunun kendi raporundan bahsediyorum, sanırım 647 sayfalık bir rapordur 2022 Yılı Raporu. Orada şöyle bir öneride bulunmuş, ulusal ve uluslararası mevzuata yer verdikten sonra diyor ki Kamu Denetçiliği Kurumu: "Dolayısıyla barışçıl ve kamu düzenini aksatmayan toplantı ve düşünceyi açıklama özgürlüğünün AİHM içtihadına uygun şekilde önünün açılması, polis müdahalesiyle karşı karşıya gelinmemesi amacıyla yasal, idari ve kurumsal tedbirlerin alınmasının gerektiğine dikkat çekmek gerekmektedir. Zira, insan hakları konusunda gerçekleştirilmiş olan diğer idari ve kurumsal tedbirlere ilave olarak 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Hakkında Kanun'un Birinci Bölüm Genel Hükümler kısmı altında, şiddet içermeyen barışçıl toplanma ve ifadeyi açıklama özgürlüklerine kamu düzeninin bozulduğuna ilişkin kamu..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkan, müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI (Devamla) – Evet, son olarak şöyle bir öneride bulunuyor "Şiddet içermeyen barışçıl toplanma ve ifadeyi açıklama özgürlüklerine kamu düzeninin bozulduğuna ilişkin somut bir gerekçe olmaksızın müdahalede bulunulamaz." diye kanuna açık bir hüküm konulsun." diyor.

Ben bunu önemli oranda destekliyorum fakat bir istisna "ancak" "ama" anlamına gelecek "kamu düzeninin bozulduğuna ilişkin somut bir gerekçe" ifadesi çıkarıldığında, gerçekten "Şiddet içermeyen, barışçıl toplanma ve ifadeyi açıklama özgürlüğüne müdahalede bulunulamaz." biçiminde açık bir ekleme yapılması Türkiye'de toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkına ciddi katkı sunacaktır. Bir tane örnek, Eş Genel Başkanlarımız ve 30'a yakın milletvekilimizle, yanımızda danışmanlarımız bile yoktu, Ankara'nın merkezinde Kızılayın önüne gidip bir protesto açıklaması yapamadık. Ankara Valiliği Türkiye'nin 3'üncü büyük siyasi partisinin Genel Başkanı ve 30 milletvekilinin Kızılay önünde açıklama yapmasına bile tahammül edemiyor.

Umarım 2911'i de değiştiririz diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Özgür Bey.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

44.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 14 Mayıs'tan sonra Kamu Denetçiliği Kurumuna sahip çıkacaklarına ve bu Kurumun uyarılarını dikkate alacak bir yönetimi hayata geçireceklerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Efendim, tam da grubumuzun değerli sözcüsü çıkmadan önce söz almak istedim.

Biz Kamu Denetçiliği Kurumu konusunda son derece hassasız. Adalet ve Kalkınma Partisi Kamu Denetçiliği Kurumunu getirdi ve bunu övünç vesilesi yaptı, hakkıdır da siyaseten ama dört yıl boyunca raporlarını bu Mecliste görüşmedi. Hatırlarlar bu konuda çok ısrarcı olduk ve bir gün dört yılı temizledik. Sonra söz verdiler "Bütün raporlar gününde görüşülecek." diye. Bugün gününde görüşüyoruz bir raporu, 2022'yi görüşüyoruz ama yanında 2021'i de görüşüyoruz; bir yıllık bir gecikme vardır, yirmi yıllık iktidarda kendi getirdiği kurumlara sahip çıkamama vardır. Benim, Sayın Kamu Başdenetçisinin, sayın kamu denetçilerinin, Karma Komisyon Başkanı Belma Satır'ın konuya hassasiyet gösterdiklerine bir şüphem yok ama metal yorgunu iktidar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - ...yirmi yılın içinde en övündüğü Kamu Denetçiliği Kurumu gibi bir kurumun ilk dört yıllık raporunu, hepsini birden bir seferde, bir günde; son iki yılın raporunu da bir tanesini bir yıl gecikmeli, bir tanesini çok eleştiri üzerine bugün görüşmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumuna sahip çıkacak, geliştirecek ve Mecliste bu emeğin karşılığını verecek, kamuda da bu uyarıları dikkate alacak bir yönetimi, bizim 14 Mayıs'tan sonra hayata geçireceğimizin sözünü tutanlara geçirmeyi bir borç biliyorum efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler (Devam)

2.- 2022 ve 2021 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Raporları (5/9, 10) (S. Sayısı: 326 ve 326'ya 1'inci Ek) (Devam)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi.

Buyurunuz Sayın Hakverdi.

CHP GRUBU ADINA ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; Kamu Denetçiliği Kurumunun 2021 ve 2022 Raporları üzerine söz aldım. Hepsinizi saygıyla selamlıyorum.

Özgür Başkanımın da dediği gibi, bu dönemde AKP iktidarının bir pratiğine şahit olduk, iki yıllık rapor birlikte geldi. Aslında daha önceki pratik gereği geçen hafta alt komisyon kurmamız gerekiyordu. Alt komisyon kurmadan hemen üst komisyonda, Karma Komisyonda yani İnsan Hakları ve Dilekçe Komisyonundan oluşan Karma Komisyonda raporları hızlı bir şekilde, biz de ihtirazi kayıtlı kabul ederek görüştük ve bugün burada da en azından bir sonraki döneme bir iş kalmasın telaşıyla görüşmeye açtık. Ama AKP'nin neredeyse her işi böyle; son anda "Aman, şunu da yetiştirelim, bunu da yetiştirelim..." İki yılı birlikte görüşüyoruz ve bu konuda da bu işlerde de herhangi bir planlamasının -hani, devlette de planlama olmadığını gördüğümüz gibi- olmadığını görüyoruz. Şimdi, uzunca süredir, aslında, bizim, Dilekçe ve İnsan Hakları Komisyonlarından oluşan Karma Komisyonla birlikte Kamu Denetçiliği Kurumuyla mesaimiz oldu, tanıştık, gerçekten birbirimizi uzunca yıllar tanıdık, şahsen de tanıdık, çalışma pratiği olarak da tanıdık. Kurumları birlikte davet edip tavsiyeye uyan veya uymayan kurumları tekrar dinledik, neden tavsiyeye uymadıkları veya uyduklarında da onları tebrik ederek onları destekleme anlamında desteklerimizi de kendilerine sunduk. Sayın Özgür Başkanımızın dediği gibi, bizler Cumhuriyet Halk Partisi olarak kamu kurumunu yani bu Kurumu, Kamu

Denetçiliği Kurumunu destekliyor, büyütülmesini, yetkilerinin artırılmasını ve gerçekten bağımsız olmasını savunuyoruz.

Şimdi, Ombudsmanlık tarihî öneme sahip, anayasal bir kurum. Ombudsmanlık ilk olarak Osmanlı'da görüldü ve daha sonra 1713'te de İsveç'te yasal bir kurum olarak görüldü. İsveç 1800'lü yılların başında bu kurumu anayasal bir kurum hâline getirdi ve doğru düzenleme buydu. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra da birçok Avrupa ülkesine yayıldı, bizim ülkemizde 1970'lerde bu kurum konuşulmaya başlandı, yakın tarihimizde de DSP-ANAP-MHP Koalisyonu döneminde yasal bir hazırlık yapılmıştı, yarıda kaldı. Şimdi, 2006 yılında da AKP Ombudsmanlığı kanuni bir düzenleme olarak getirdiğinde, biz, bu, yasal düzenlemeyle olmaz, bu konuda anayasal bir düzenlemeye ihtiyaç var dedik -ta 2006 yılında- ve bu itirazlarımızla birlikte bağımsız ve güçlü bir yapıya sahip olması gerektiğini savunduk. AKP'nin o zamanki, 2006'daki yasal düzenlemesi bizim de başvurumuzla Anayasa Mahkemesi tarafından 123'e aykırı bulundu ve iptal edildi. Dedi ki: "Bunu anayasal olarak düzenlemeniz lazım." O zamanki muhalefet şerhimizde aynen "Yaptırımı olmayan bir kurumun siyasal ve bürokratik düzeyde kabul görmesi gerekir ki saygınlığı olsun. Kuruluş aşamasında anayasal olarak sorgulanan Kurumun saygınlığından söz edilemez." demişiz; 2006 yılındaki şerhimiz bu. 2010 referandumunda da Anayasa'nın 74'üncü maddesine dercedilen Kurum, 2012'de 6328 sayılı Kanun'la yasallaştı, 2013'te de çalışmalarına başladı.

2012'de de ne demişiz, ona bakalım, demişiz ki: "Daha etkin, güçlü ve denetleyici bir kurum olmalı. Kamu kaynaklarının kullanımında ve yolsuzlukla mücadelede -bakın, özellikle yolsuzlukla mücadelede- etkin olmalı." İktidar karşısındaki erklerin de kurulmasında etkin olması ve Kurumun tam bağımsız olması gerektiğini ta o zaman söylemişiz. "Yargı yoluna başvurulabilir." demişiz. "Meclise yasa önerisi de sunabilirsiniz." demişiz ki biraz sonra açıklayacağım bunun ne kadar önemli olduğunu ve resen harekete geçebilmesini savunmuşuz ta o zaman. O gün ne savunduysak bugün de aynısını savunuyoruz ve sadece biz savunmuyoruz, Kurumun da kendisi bu talepleri bugün bize iletiyor, Komisyona da iletiyor. Yani Kurum da aslında bugün itibarıyla bizim savunduklarımızı savunmaya başladı. Geçen haftaki Komisyon toplantımızda da Ombudsmanım Sayın Malkoç da Kurumun resen harekete geçebilmesi gerektiğini tutanaklara geçirdi.

Değerli arkadaşlar, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak iktidara rağmen ve iktidara karşı Kamu Denetçiliği Kurumunu destekliyor, etkisinin ve yetkisinin artırılması gerektiğini savunuyoruz; itirazımız, kurulduğundan beri bağımsızlığının tesis edilememesinedir. Gücünü bağımsızlığından alması gereken Kurumun mevcut iktidar eliyle atanması, gücünü de iktidara dayandırması, bu yönüyle Kurumun güvenilirliğini ve itibarını düşürüyor çünkü bağımsızlığını hâlâ elde edemedi. Demokrasilerde idare ile vatandaşlar arasında başvuru yollarının artırılması, hak arama kurumlarının güçlü varlığı, denge ve denetleme mekanizmalarının varlığı vatandaşın devlete olan inancını artıracak demokrasiyi de güçlendirecektir. Bizim ülkemizde ise tek adam rejimiyle bütün kurumlar zayıflatılmış, iktidara bağlılık, devamlılık açısından var oluş sebebi hâline getirilmiştir. Bizim ülkemizde gerçekten demokrasiye aykırı uygulamalar özellikle şu son dönemde artarak devam etmiş. Tam da bu noktada bizler iktidara karşı, tek adam rejimine karşı Kurumun güçlendirilmesini ve bağımsızlığını savunuyoruz ve savunmaya da devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, geçtiğimiz yıl Kurumun raporunu bu kürsüden görüşürken dile getirmiştım, şimdi de tekrarlamak istiyorum. Ya, Kurumdaki Başdenetçimize, Sayın Ombudsmanımıza da 5 denetçi arkadaşımıza da her birine ayrı ayrı saygı duyuyorum, gerçekten şahıslarına herhangi bir sözüm olamaz ama dediğim gibi, itirazım şu: Siyasetin göbeğinden gelmişler, siyasetin bizzat merkezinden gelmişler; önceki dönem milletvekilleri, önceki dönem AKP milletvekilleri ve bu noktada bağımsız olmayacaklarını, siyasetin merkezinden gelmelerinden kaynaklı da bu eleştiriye devam ettiğimi ve bugün de sadece bu Kurum nazarında değil, bugün ülkemizdeki işte, Kızılay olsun, AFAD olsun benzer kurumdaki, üst düzey kurumlardaki itirazlarımızla örtüşüyor. Yani bugün Kızılaydaki -biraz sonra değerlendireceğim- benzer itirazlar, benzer AKP yanlılığı ve benzer siyaset göbeğinden gelme, temel eleştiri konum oluyor.

Şimdi, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 10'uncu maddesi siyasi parti üyeliğini yasaklıyor. Ayrıca 30'uncu maddesi "Siyasi partinin yararına ve zararına davranışta bulunamaz." diyor. Davranışı dahi kanunla düzenlemiş, kısıtlamış. Hem fiilî hem hukukî bu duruma müsaade edilmezken, hani, Sayın Başdenetçi ve denetçilerimizin siyasetin göbeğinden gelme itirazımızı tekrar tekrar yinelemek durumunda kalıyoruz. Sayın Başdenetçim önceki dönem "Ya, bizi şahsımızla değil, kararlarımızla sorgulayın." demişti, hatırlıyorum. Haklı, kararları da sorguladım ama o zaman da söylemişim, veremediğiniz kararlarla da sorgulamak aslında hakkımız; bu bağlılığınız, bu göbekten bağlılığınız buna engel oluyor maalesef.

Kurum yasal zeminde çok güçlü ama mevcut tek adam rejiminde maalesef diğer kurumlar gibi o da zayıflatıldı. Mesela, Başdenetçi 13'üncü madde uyarınca geliyor, Genel Kurulumuzda, burada yemin ediyor; burada yemin ediyor, çok özel bir görev yapıyor çünkü. Onun dışında 18'inci madde var, devlet sırrına ulaşabiliyor ya. Kim ulaşabilir? Başdenetçi ulaşabilir. Çok önemli değil mi? Vermezlerse de gidip orada incelemede bulunabiliyor Başdenetçi, böyle bir yetkisi var. Şimdi, 31'inci madde uyarınca da kovuşturma ve soruşturulmaları Meclis denetimine tabi yani kovuşturulabilmesi için, soruşturulabilmesi için Meclisin buna muvafak vermesi gerekiyor. Bir de bu soruşturmayı, kovuşturmayı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yapıyor yani dokunulmazlıkları var, ciddi bir dokunulmazlıkları var. O kadar etkili, yetkili bir kurum ki ama -üzülerek söylüyorum- muhtemelen bazı arkadaşlarımız da Kurumun bu kadar etkin ve yetkin olduğunu belki burada öğreniyor yani inanın, ben de bu Kurumla ilgili mesai yaparken öğrendim. Bu bir gerçek, öncesinde bu kadar etkin, yetkin olduğunu ben de bilmiyordum.

Şimdi, 5'inci maddede Kurumun yetkileri düzenlenmiş; idarenin eylemlerini hukuka uygunluk açısından denetleme dışında, tutum ve davranışlarını ayrıca da hakkaniyete uygunluk açısından denetliyor. Yani bu çok önemli, hakkaniyet denetimini yapabilen başka bir kurum yok. Tam da bu noktada, Kurumun aldığı tavsiye kararlarını uygulamadığı zaman biz Mecliste Karma Komisyona davet ediyoruz, bürokratlar da Kuruma uymama sebepleriyle ilgili yaptığı açıklamalarda genelde kanun maddelerini referans gösteriyorlar. İşte, biz de başından beri, 2006'dan beri bunu savunuyoruz aslında. Şerhimize yeniden döndük, dedik ki: "Kanuni engellerin hakkaniyetle düzenlenebilmesi için Kurumun kanun önerilerini de Meclise sunabilmelerinin önü açılmalı." Biz bunu da savunuyoruz. Mesela, resen inceleme yetkisi örtüşüktür, bire bir, 2006'dan beri biz bunları savunuyoruz, Kurum yöneticileri de aslında bugün geldiği yer itibarıyla bizimle ortaklaşıyor. Bunu muhalefet olarak -dediğim gibi- Komisyonda da biz dile getirdik ve 2006'dan beri süreç içerisinde tekrar ve tekrar haklı çıktık.

Değerli arkadaşlar, geçtiğimiz yıl Kurum "İyi Yönetim İlkeleri Rehberi" kitabını bize göndermişti. Ben kürsüde de bu kitabı hâlâ kullanıyorum, gerçekten dönüp dönüp bakıyorum Sayın Ombudsmanım, çok kıymetli bir kitap. Olumlu yönde ilerleme var mı kurumlarda İyi Yönetim İlkeleri Rehberi doğrultusunda? Vallahi, her geçen gün kurumlar daha kötüye gidiyor, her geçen gün bu kitaba aykırılık artarak devam ediyor. Evet, zor zamanlardan geçiyoruz, büyük bir afet yaşadık ama bu tek adam rejimi afeti felakete çevirdi. Kurumlar öyle zayıflatıldı ki yangın söndürmeye bile resen gidemiyorlar, "reisen" gidebiliyorlar, yangın söndürmeye reis izin verirse gidebiliyorlar; bu kadar aciz duruma düşmüşler. Şimdi, Kamu Denetçiliği Kurumuna da bu yetkiyi versek, resen araştırma ve el koyma yetkisi versek acaba reise rağmen, mümkün bir şekilde, hakkıyla çalışabilirler mi ben endişeliyim, Kurum adına endişeliyim, şahsınızla ilgili değil. Yani resen yetkiyi alsanız reise rağmen bunu yapabilir misiniz, bu konuda şahsınıza değil ama kuruma dair tereddütlerim var.

Şimdi, depremde vatandaşlarımızın yardımına en başta koşması gereken Kızılay ve AFAD da maalesef resen değil,

reisle birlikte sınıfta kaldı. Ne resen ne de reisen ne de reisle birlikte bu kurumları depremin ilk zamanlarında vatandaş göremedi. Şimdi, buradan sormak istiyorum Sayın Ombudsmanım, değerli iktidar vekili arkadaşlarım: İyi yönetim ilkelerine, sizin kitabınıza göre -yani gerçekten bu kurumsal bir kitap- Kızılay ve AFAD uyuyor mu? Ya, bu yönetim ilkelerine uyuyor mu? Mesela, Binali Yıldırım'ın kızının, oğlunun, damadının, Kızılay yönetiminde ne işi var, ne işi olabilir? Kızılay Başkanı bilmem kaç yerden maaş alıyor, hak mı? Ya, bunlara bir ses çıkarabilir mi bu Kurum? Ses çıkarması gerekmez mi mesela Sayın Başkanım? Kızılay yönetiminde başka kimler var? Bu Yener Tanık Siirt AKP Belediye Başkan aday adayımış, Murat Ellialtı CHP Beykoz Belediye Meclis üyesi, Yasin Yılmaz AKP Kütahya Belediye Başkan aday adayı, Esra Özkoç AKP Antalya İl Yönetim Kurulu üyesi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bizim öyle bir belediye meclis üyemiz yok.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – AKP'nin bunlar zaten.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “CHP” dedin yalnız.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – “CHP” mi dedim?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bizim öyle bir belediye meclis üyemiz yok.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – Çok özür dilerim. Ya, mümkün mü CHP olması, çok özür dilerim, düzeltiyorum: AKP meclis üyesi, ya bunların hepsi AKP'li. Hay Allah ya, hay Allah, kusura bakmayın arkadaşlar.

İSMAIL TAMER (Kayseri) – Allah söyledi(!)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Biraz interaktif olsun dedik Ombudsman'ın şerefine(!)

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Anlaşıldı... Her şeyiniz tiyatro ya, ona da tiyatro yapıyorsunuz.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – Şimdi, bu ta 1868'te kurulan ve hepimizin göz bebeği Kızılayı iktidar gerçekten ne hâle getirmiş. Hani ilkokulda Kızılay kolu vardı, zarfların içerisine paralar koyardık, az para koyarsak utanırdık ya. Kızılayı ne hâle düşürmüşler bunlar. Hep AKP'ileri yerleştirmişler, başka kimse yok mu? Şimdi, lütfen, yanlış anlamasınlar ama ya Kurumda da hep AKP'liler var, değil mi? Kamu Denetçiliği Kurumuna da hep AKP'li arkadaşlarımız yerleşmiş yani “Ne farkınız var Kızılaydan?” dersem hakaret kabul eder misiniz bunu? Bilemiyorum yani ben sizi Kızılaya benzetmek istemem ama Kızılay da bu hâlde, AFAD da bu hâlde; bütün kurumlar bu hâlde.

BAYRAM ÖZÇELİK (Burdur) – Kızılayın statüsü farklı, Kızılayın statüsü ayrı.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – Tabii, Kızılayın statüsü ayrı ama yerleşme ve anlayış aynı, anlayış aynı; bir şey değişmiyor. Her yerde AKP'liler var, “liyakatsiz” demek istemiyorum ama Kızılayda liyakatsizler var ki hepimizi perişan etti. Kuruma ve kurum yöneticilerine saygım sonsuz ama gerçekten, onları Kızılaya benzetmek istemezdim. Başa dönüyoruz, kuruluştaki itirazımıza dönüyoruz; herkes AKP'li olmamalı, bu kurum bağımsız olmalı diyorum.

Şimdi -affınıza sığınarak- başka şeyler söylemek isterim Kızılaya dair, özellikle Kızılay yöneticileri için; İç Tüzük 67'ye göre temiz dil kullanmamız lazım ama 67'ye göre temiz dil kullanarak bu Kızılayın yaptıklarını, depremde o yaptıklarını, çadır satmalarını, barbunya satmalarını ben nasıl izah edeceğim? Gelin de temiz dil kullanarak Kızılayı, Kızılayın şu depremde yaptıklarını anlatın arkadaşlar. Elbette ki biz parti olarak temiz dil kullanmak istiyoruz, siyaseten temiz bir siyaset yapmak istiyoruz; var gücümüzle bu konuda çalışmak istiyoruz ama öyle şeyler yaşıyoruz ki burada kendimizi temiz dil kullanarak gerçek anlamda ifade edebilmemiz çok ama çok zor.

Tamam, Kızılay böyle. AFAD farklı mı? AFAD da aynı durumda. Şimdi, Aile Bakanlığı... Aile Bakanlığına bakıyoruz, depremde sorumlu olan, o da aynı durumda.

Biz bir komisyon kurduk, Depremde Kaybolan ve Fefakatsiz Kalan Çocuklar Komisyonu; hastane hastane dolaştık, valiliklerle, savcılıklarla görüştük, verileri topladık. “Elimizdeki verileri bir karşılaştıralım.” dedik Aile Bakanlığına. Aile Bakanının yüzümüze baktığı yok; kaç kez randevu istedik, randevularımıza dönmedi. Niyetimiz neydi biliyor musunuz? Bakanlığa da gittik, görüşmek istedik; hiç muhatap bulamadık. Derdimiz elimizdeki verileri karşılaştırmaktı; “Bizim aradığımız çocukları acaba siz de arıyor musunuz, sizde de var mı fotoğrafları?” diye. Belki bir çocuğu bulabilirdik, bunun için çabaladık, muhatap olmadı. O kadar etkisiz, liyakatsiz bir Bakan var ki orada şu süreçte bile bizimle ortaklaşmadı. İçişleri Bakanına bakıyoruz, İçişleri Bakanı farklı mı? Depremin 37'nci gününde çıktı vatandaşlardan kahvaltılık istedi, eşofman istedi, terlik istedi ya İçişleri Bakanı. Neydi? Daha önce bir tatbikatta elini koltuğa, masaya koyup bir taraftan da kafasını kapatıyordu, ne yaptı gördük; 37'nci gün ya, 37'nci gün vatandaştan terlik istedi, kahvaltılık istedi.

Şimdi, televizyonlarda bir gecede 115 milyar lira para toplandı. “Nerede bu 115 milyar? 115 milyarı ne yaptınız?” diye sorduk, işte dükkân getirdiğiniz şeyle kapsam dışı bıraktınız, denetleme dışı bıraktınız. Ya, hak mı bu arkadaşlar? 115 milyarı ne yaptınız? Şimdi, kalkmış diyorsunuz ki: “Topladığımız deprem vergilerini, bunları soruyorsunuz; siz siyaset yapıyorsunuz.” Bunu şöyle örnekliyorum ben, sosyal medyada da çok yayıldı aslında bu: Hani, güvendiğiniz bir arkadaşınız size geliyor diyor ki: “Şu zor zamanlarda kullanmak için sen bana para ver, şu parayı biriktirelim, zor zaman geldiğinde senin için harcarım.” Zor zaman için arkadaşınıza veriyorsunuz paranızı, aydan aya, yıldan yıla veriyorsunuz arkadaşınıza, zor zamanı yaşamaya geldiğinizde arkadaşınız size “Para yok -üstüne yatıyor- bu zamanda böyle şey konuşulur mu? Bugün bu zor zamanda parayı mı konuşacağız?” diyor. Bu adama temiz bir dille en basitinden ne diyebiliriz burada? Dolandırıcı? En temiz dille. Şimdi biz bugün “Deprem paraları nerede?” diyoruz, “Nereye harcadınız arkadaşlar?” diyoruz, “Bugün bizden nasıl terlik istersiniz, hâlâ nasıl bu vatandaştan eşofman istersiniz, kahvaltılık istersiniz?” diyoruz, “Bugün siyaset yapılır mı?” diyor arkadaşlar. Evet, bugün siyaset yapılmaz ama ya güvendik, devletin idarecilerine güvendik, hata mı ettik?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 67 olmasa terlikle dövmek lazım(!)

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – 67'ye göre terlikle dövmek lazım(!)

Konuşmamı burada sonlandırıyorum. Sabrınız için ben teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İki dakikası bana geçti.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – İki dakikamı da eğer uygun görürseniz Mahmut Vekilime vermek isterim. Sana torpil yaptım Mahmut ağabey.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “CHP sıralarından sessiz alkışlar.” tutanağa geçsin.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Mahmut Tanal'la ilgili şey nasıl gelişti, biz anlayamadık yani.

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Mihrimah Belma Satır.

Buyurun Sayın Satır.

AK PARTİ GRUBU ADINA MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 2021 ve 2022 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporları Hakkında Karma Komisyon Raporları üzerinde grubum adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, 26'ncı ve 27'nci Yasama Dönemlerinde Dilekçe Komisyonu Başkanlığı görevini yürütmüş olmam ve dönem sonu olması hasebiyle Komisyon faaliyetleri hakkında Genel Kurulu bilgilendirmek için Komisyon adına söz almış bulunmaktayım. Öncelikle, 6 Şubat'taki deprem ve 14 Mart'taki sel felaketlerinden duyduğum büyük üzüntüyü huzurlarınızda milletimle paylaşıyorum. Deprem ve sel bölgelerinde canla başla çalışan herkese şükranlarımı sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, Anayasa'mıza göre idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri incelemekle görevli Kamu Denetçiliği Kurumu 14/6/2012 tarihinde kabul edilmiş bulunan 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'yla kurulmuş olup kamu hizmetlerinin işleyişinde vatandaşın memnuniyetinin artırılmasına hizmet etmektedir. 6328 sayılı Kanun'da tanımlanmış bulunan Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Başkanlığı adayları ve denetçilerin seçilmesiyle Kamu Denetçiliği Kurumunun yıllık raporlarını görüşmekle görevlidir. Karma Komisyonun Başkanlık Divanı, Dilekçe Komisyonu Başkanlık Divanı üyelerinden oluşmakta olup sekreteryaya işleri Dilekçe Komisyonumuz tarafından yürütülmektedir.

Değerli milletvekilleri, 26'ncı Yasama Döneminde Karma Komisyonunun 1/11/2016 tarihinde yaptığı seçimle belirlediği adaylardan Şeref Malkoç, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 15/11/2016 tarihli birleşiminde yapılan seçim sonucu Kamu Başkanlığına seçilmiştir. Ayrıca Karma Komisyon görevi sona eren kamu denetçilerinin yerine 2/11/2016 tarihinde Yahya Akman, Arif Dülger, Mustafa Özyar, Celile Özlem Tunçak ve Hüseyin Yörük'ü kamu denetçisi olarak seçmiştir. Kamu denetçilerinden Mustafa Özyar'ın 14/11/2017 tarihinde kamu denetçiliğinden istifa etmesi üzerine Karma Komisyon 17/1/2018 tarihli toplantısında Sadettin Kalkan'ı kamu denetçisi olarak seçmiştir.

27'nci Yasama Döneminde Karma Komisyonun 3/11/2020 tarihli yaptığı seçimle belirlediği adaylardan yine Sayın Şeref Malkoç, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 11/11/2020 tarihli birleşiminde yapılan seçim sonucu Kamu Başkanlığına seçilmiştir. Ayrıca Karma Komisyon görevi sona eren kamu denetçilerinin yerine 11/11/2020 tarihinde yapılan seçimde Yahya Akman, Fatma Benli Yalçın, Celile Özlem Tunçak ve Arif Dülger kamu denetçisi olarak seçilmişlerdir. Kamu Denetçisi Sadettin Kalkan'ın görev süresinin 22/1/2022 tarihinde dolması üzerine Karma Komisyonun 15/12/2021 tarihli toplantısında yapılan seçimde Komisyona 3 denetçi adayı arasından Saadettin Kalkan yeniden kamu denetçisi olarak seçilmiştir.

Değerli milletvekilleri, Kamu Denetçiliği Kurumu, idarenin eylem ve işlemleriyle tutum ve davranışlarına ilişkin şikâyetler hakkında yürüttüğü çalışmalar ve önerileri içeren raporları 2013 yılından itibaren her yıl düzenli bir şekilde ve zamanında Komisyona sunmuş bulunmaktadır. Yıllar itibarına bakıldığında başvuru sayısındaki artışla bağlantılı olarak alınan karar sayısında da artış gözlemlenmekle birlikte memnuniyet verici kısmı tavsiye kararlarına uyma oranlarındaki artıştır. Zira yüzde 20'yle başlayan uyum oranı 4 kat artarak yüzde 80 seviyelerine ulaşmış bulunmaktadır, bu başarıya ulaşmasında Karma Komisyon çalışmalarının katkısı da bulunmaktadır. Zira başlangıçtan günümüze kadar yıllık raporların incelenmesi sırasında Kurum tavsiye kararlarına olumsuz yaklaşan idareler Komisyona davet edilerek yaklaşımlarının sebepleri irdelenmiştir. Uyum oranının yüzde 70 üzerine çıkmasının ardından iyi uygulama örneği olarak görülen, olumlu yaklaşan idareler tebrik edilerek ödüllendirilmeye başlanmış ve son olarak tavsiye kararlarına uyum gösteren idarelerin hiyerarşik amiri durumundaki Bakan Yardımcılarımız takdire şayan görülmüştür.

Değerli milletvekilleri, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013, 2014, 2015 Yıllık Raporları, 2016 Yıllık Raporu'yla birleştirilerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna sunulmuş ve 11/1/2018 tarihinde ilk defa Kamu Denetçiliği Kurumu raporları kanunun öngördüğü üzere Genel Kurulda görüşülmüştür. Karma Komisyon 2014 yılından itibaren Kurum tavsiye kararlarına olumsuz yaklaşan idarelerin kararları uygulanabilir görmeme gerekçelerini değerlendirmektedir. Bu kapsamda, tavsiye kararlarına uyma oranları dikkate alınarak Kurum tavsiye kararlarına olumlu yaklaşmayan 27 kurum 26'ncı Yasama Döneminde, 21 kurum ise bu dönem dinlenmiştir. Yine bu dönemde "marifet iltifata tabidir" anlayışı çerçevesinde ilk defa tavsiye kararlarına olumlu yaklaşan kurumlar iyi uygulama örneği olarak Komisyona çağrılmaya başlanmıştır. Bu nitelikteki kurumlar ilk defa 2019 Yıllık Raporu görüşmeleri esnasında toplantılara davet edilmiş, 2020 Yıllık Raporu görüşmelerinde ise ilk defa plaketle ödüllendirilmiştir. Bu kapsamda, 2019 Yıllık Raporu görüşmelerinde 7, 2020'de 4, 2021'de 3 olmak üzere tavsiye kararlarına olumlu yaklaşan 14 kurum, rapor toplantılarına çağırılmış bulunmaktadır. 2019 Yıllık Raporu incelemesinde Alt Komisyon Başkanı olarak uygulamayı başlatan Bolu Milletvekilimiz Sayın Fehmi Küpçü'ye huzurlarınızda özellikle teşekkür etmek isterim.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde yaşayan herkesin idarenin işleyişine ilişkin şikâyeti, iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde kamu hizmetlerinin geliştirilmesine hizmet etmektedir. Bu anlayış içerisinde hukuka ve hakkaniyete uygunluğun tesisi için gayret eden ve yanıltan dönme erdemini gösteren idarelerin yanı sıra hiyerarşik amirleri konumundaki bakan yardımcılara ya da bakanlarımızı takdir etmenin vatandaşın memnuniyetine katkı sağlayacağı kanaatindeyiz. Bu anlayış çerçevesinde ilk defa 2021 Yıllık Raporu görüşmeleri sırasında 3 bakan yardımcımıza Karma Komisyon olarak plaket takdim edilmiştir. Geçen seneki çalışmaları nedeniyle Kayseri Milletvekilimiz Sayın İsmail Tamer'e huzurlarınızda özellikle teşekkür ediyorum.

Karma Komisyon raporlarımız 2014 yılından itibaren her yıl düzenli olarak Genel Kurula sunulmuş olmakla birlikte, ilk defa 11/1/2018 tarihinde Genel Kurulda görüşülmüştür. Bu konuda bir uzlaşma zemininde buluşan tüm siyasi parti gruplarımıza destekleri ve iyi yönetime katkıları için teşekkür ediyorum. Komisyon toplantıları sırasında Kamu Başkanlığı Sayın Şeref Malkoç ve kamu denetçileri başta olmak üzere Karma Komisyon üyelerimizle ilgili idareler raporumuzun oluşturulmasında temel dinamik olmuşlardır. Kamu Başkanlığı Sayın Şeref Malkoç nezdinde Kamu Denetçiliği Kurumunun tüm çalışanlarına ve Karma Komisyon üyelerimize özellikle teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Karma Komisyonun yanı sıra Dilekçe Komisyonu Başkanı olmam sebebiyle Dilekçe Komisyonumuzun faaliyetleri hakkında da Genel Kurulu bilgilendirmek isterim. Bireylerin talep ve şikâyetlerini kamu kurumları ve Parlamenta'ya iletmesine imkân veren dilekçe hakkı, pozitif hukukumuzda ilk defa 1876 tarihli Kanun-ı Esasi'de yer almış, sonrasında 1924, 1961 ve 1982 Anayasalarında da yerini korumuştur. Dilekçe hakkının Türkiye Büyük Millet Meclisindeki muhataplarından biri olan Dilekçe Komisyonu incelediği dilekçeler hakkında aldığı kararları milletvekillerine dağıtır ve gereği için ilgili Cumhurbaşkanını yardımcılara ile bakanlara gönderir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde geçilmesi nedeniyle yapılan İç Tüzük değişikliği sayesinde Dilekçe Komisyonu parlamenter denetimde daha önemli bir role kavuşmuş bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Komisyonzumuzun asıl görevi anayasal dilekçe hakkının kullanılması kapsamında vatandaşlarımız ve karşılıklılık esası çerçevesinde Türkiye'de yerleşik yabancılar tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilen dilek ve şikâyetleri incelemektir. 26'ncı Yasama Döneminde gelen toplam başvuru sayısı 16.028 iken bugün itibarıyla gelen başvuru sayısı 27.602'dir. Ortalama günlük dilekçe sayısı 16'dır. Komisyonzumuzda başta e-dilekçe sistemi olmak üzere posta, elden, faks ya da milletvekillerimizle kurumlar üzerinden dilekçeler gelmektedir. Özellikle e-dilekçe sisteminde başvuruların başka dilekçelere katılma imkânı bulunmakta olup yoğun bir şekilde bu sistem kullanılmaktadır. Dilekçe sahiplerinin cinsiyetlerine bakıldığında erkeklerin önde geldiğini görmekteyiz. Başvurular ikamet adreslerine göre incelendiğinde en fazla başvurunun 3 büyük ilimiz olan İstanbul, Ankara ve İzmir'den geldiği görülmektedir. Dilekçelerin konularıysa ülke gündemiyle paralellik arz etmektedir.

Değerli milletvekilleri, öncelikle Başkanlık Divanı olarak Komisyona gelen dilekçeleri inceleyerek 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü çerçevesinde görüşülemeyecek dilekçeleri karara bağlamaktayız. Genel itibarıyla gelen dilekçelerin neredeyse tamamı sonuçlandırılmaktadır. İki 9 Ağustos 2018 tarihinde, sonuncusuysa 4 Mart 2023 tarihinde olmak üzere 85 Başkanlık Divanı toplantısı yapılmış, 25.581 dilekçe hakkında 13.577 Başkanlık Divanı kararı alınmış ve 85 cetvel yayınlanmıştır, ayrıca 1.741 dilekçe hıfzedilmiştir. Dilekçelerin incelenmesinde teknoloji yoğun çalışmalar sayesinde aynı mahiyetteki dilekçelerin birleştirilerek karara bağlanması kolaylaşmış ve bu sebeple

karar başına düşen dilekçe sayısı 2 katına çıkmıştır. Ayrıca, ihtiyaç duyulan dilekçelerin daha kısa sürede edinilebilmesi için Başkanlık Divanının toplanma sıklığı da neredeyse yarı yarıya düşmüş bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Başkanlık Divanı kararları Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin bilgisine sunulmuş ve dağıtım tarihinden itibaren on beş gün içinde itiraz olunmayan kararlar kesinleştiği için durum dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilmiştir. Komisyonumuza gelen başvurular üzerinde yürütülen çalışmalarda özellikle kanun değişikliği gerektiğinin anlaşılması hâlinde ilgili kurum ve kuruluşlardan meri mevzuat ve yıllara sâri istatistiki bilgiler istenmekte olup böylelikle bir taraftan kanun değişikliği gerektirdiği için dilekçenin görüşülemeyeceğine karar verilirken diğer yandan milletvekillerine kanun teklifi hazırlayabilmesi için bilgi desteği sağlanmaktadır. Böylece bilgi yönünden zenginleştirilmiş Başkanlık Divanı kararlarımız yazılı ve görsel basının da yoğun ilgisini çekmektedir. 26'ncı Dönemde olduğu gibi, 27'nci Dönemde de gerek alınan nitelikli Başkanlık Divanı kararlarımız gerekse alt komisyon çalışmaları vesilesiyle Dilekçe Komisyonunun medyada görünürlüğü artmış ve böylelikle toplumsal farkındalık her geçen gün daha da artmaktadır.

Değerli milletvekilleri, 17/10/2012 tarihinde hizmete alınmış bulunan e-dilekçe sisteminde geçen yılın ağustos ayında yapılan teknolojik yeniliklerle birlikte vatandaşlarımızın teveccühü artmış ve kullanıcı sayısında yüzde 30'lara varan bir artış gözlemlenmiştir. Böylelikle, vatandaşların anayasal hakkı olan dilekçe hakkını daha kolay bir şekilde kullanabilmeleri ve başvurulara yönelik işlemlerin daha hızlı ve sorunsuz bir şekilde yürütülebilmesi sağlanmıştır. Bu hususta taleplerimizi olumlu değerlendiren ve desteğini esirgemeyen Meclis Başkanımız Sayın Profesör Doktor Mustafa Şentop Bey'e huzurlarınızda teşekkür etmek isterim.

Değerli milletvekilleri, Komisyonumuza gelen dilek ve şikâyetlerden toplumun çoğunluğunu ilgilendiren, ayrıntılı araştırma ve incelemeye ihtiyaç duyulanlar Başkanlık Divanımızca Genel Kurula sunulmaktadır. Komisyon Genel Kuruluna sunulan dilekçelerin konuları üzerinde ayrıntılı görüşme ve değerlendirme yapılmasına ihtiyaç duyulduğunda gerekli işlemlerin tüm üyeler eliyle yapılmasındaki zorluk dikkate alınarak genellikle alt komisyonlar kurulmaktadır.

26'nci Yasama Döneminde, kamuda çalışan engelli ya da engelli yakını bulunan işçiler için memurlara tanınan bazı hakların verilmesi hakkında, araç muayene istasyonlarında muayene ücreti ödeme şekli, nadir hastalıklar nedeniyle özürli sağlık raporunda engellilik oranı değerlendirmesinde yaşanan mağduriyetler, gıda bankacılığı uygulaması, FOREX uygulaması, evlilik ve izdivaç programlarının aile kurumuna olumsuz etkileri, şehir merkezlerindeki işlek caddelerin trafik sorunları, mesleki eğitim kapsamında staj gören öğrencilere ücret ödenmesi sorunlarıyla ilgili alt komisyon marifetleriyle çalışmalar yürütülmüştür. 27'nci Dönemde ise, obeziteyle mücadele yöntemleri ve cerrahi uygulamalardaki malpraktis iddiaları, devre mülk ve devre tatil sektöründe yaşanan mağduriyetler, ön ödemeli gayrimenkul satışlarında yaşanan sorunlar, sosyal kooperatifçilik kapsamında israfın önlenmesine yönelik uygulamalar Komisyonumuzda ayrıntılı bir şekilde ele alınmış, ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşlardan bilgiler alınmış ve ihtiyaç hâlinde yerinde incelemeler yapılarak yoğun bir tempoyla çalışılmıştır.

Değerli milletvekilleri, Dilekçe Komisyonu olarak yerinde incelemeler de yapmaktayız, bunlar bazen Başkanlık Divanı nezdinde ön inceleme amacıyla, bazen alt komisyonlarımızca, bazen de Komisyon olarak yapılmaktadır. 26'nci ve 27'nci Dönemde 19 ilimizde yerinde inceleme yapılmıştır. Çorum, İstanbul, Adana, Gaziantep, Eskişehir, Hatay, Malatya, Ankara illerinde 26'nci Dönemde ziyaretlerde bulunulmuştur. 27'nci Dönemde ise Konya, Karaman, Mersin, Tekirdağ, Kırklareli, Kilis, Diyarbakır, İzmir, Çanakkale, Ordu ve Mardin illerinde yerinde incelemelerde bulunulmuştur.

Avrupa ülkelerinde yaşayan Türklerin dilekçe hakkı konusunda farkındalığının artırılması ve bu ülkelerin parlamentolarındaki dilekçe komisyonlarıyla deneyimi paylaşımı amacıyla yerinde inceleme yapılmasına karar almıştık. Bu kapsamda dilekçe komisyonları arasındaki iletişimin güçlendirilmesi ve iş birliğinin artırılmasının insanlık için büyük önem taşıdığı inancıyla Köln, Düsseldorf, Essen, Berlin, Brüksel, Zagreb, Prag, Dublin ve Londra'da ilgili ülke parlamentolarındaki muhataplarımızla ikili görüşmelerin yanı sıra yurt dışında yaşayan Türklerle buluşmalar gerçekleştirilmiştir.

Değerli milletvekilleri, parlamenter diplomasi kapsamında ayrıca 13-17 Kasım 2019 tarihlerinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Meclisi Dilekçe ve Ombudsman Komitesi üyeleri ile çalışanlarından oluşan bir heyet Komisyonumuzun konuğu olarak ülkemize gelmiş, Komisyonumuzun yanı sıra ilgili kurum, kuruluşlar nezdinde ziyaretlerde bulunmuştu. Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu olarak 31 Mayıs ve 1 Haziran 2019 tarihlerinde iadeiziyarette bulunduk.

Parlamentosunda dilekçe komisyonu bulunan 19 Avrupa ülkesinde yerinde inceleme yapılması planlanmış olmasına rağmen yasama döneminin sonuna gelmiş olmamız nedeniyle birtakım ziyaretleri maalesef yetiştiremedik. Bu ziyaretler vesilesiyle hazırlanan Komisyon tanıtım kitapçığı yabancı dillere çevrilerek hem yabancı vatandaşlarımızın hem de ilgili ülkelerdeki dilekçe komisyonunun yetkililerine takdim edilmiş bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, parlamenter diplomasi açısından komisyonlar seviyesinde parlamentolar arası ilişkilerin geliştirilmesini çok önemli bulmaktayız. Zira, dilekçe hakkı insanların bireysel ve toplu olarak talep ve şikâyetlerini kamu kurumlarına iletmelerini güvence altına almakla birlikte demokratik yönetimin vazgeçilmez bir parçasıdır. Dilekçe komisyonları insanlar ve insanlığın sorunlarına çözüm arayanlar için parlamento çatısı altında önemli bir adres teşkil etmektedir. Küreselleşen dünyada coğrafi açıdan yaşam şekilleri değişse de sorunlar evrensel olarak aynı hâle gelmiştir. Dolayısıyla, komisyonlarda incelenen konular ve yürütülen çalışmalar sonucu elde edilen tecrübelerin paylaşılması insanlığın temel sorunlarına daha kolay, etkili ve verimli çözümler bulunmasına hizmet etmektedir.

Sayın milletvekilleri, vatandaşlarımız Avrupa'nın iş gücü ihtiyacına destek sağlamak amacıyla 1960'lı yıllarda gelmeye başladıkları ve sonrasında yaşamlarını devam ettirdikleri ülkelerin ekonomisi ve sosyal hayatı için vazgeçilmez bir parça hâline gelmişlerdir. Yaşadıkları ülkelerde güvence altına alınmış temel hak ve özgürlükleri ile sosyal hakların kullanılması konusunda Türkiye kökenliler sorunlarla karşılaşabilmektedir.

Vatandaşlarımızın yaşadığı ülkelerdeki dilekçe komisyonlarıyla yaptığımız ikili görüşmeler sırasında misafirperverlikle karşılandık ve gündeme gelen konularda ortak çözümlere gidilebileceği kanaati hasıl oldu. Dilekçe komisyonları nezdindeki görüşmeleri uluslararası ilişkiler bağlamında yumuşak güç uygulaması olarak değerlendirmekteyim. Bu nedenle, geçmişte olduğu gibi gelecekte de vatandaşlarımızın sorunlarına sahip çıkacak ve onların seslerinin yaşadıkları ülkelerdeki en üst makamda duyulması için gayret sarf edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, yurt dışındaki komisyonlarla görüşmelerimiz sırasında 1876'dan günümüze kadar hak arama kültürüne Anayasa'da yer veren ülkemiz ile diğer ülkeleri karşılaştırma fırsatı bulduk. Vatandaşımızın başvuru yapabilmesi için kurulmuş bulunan Kamu Denetçiliği Kurumu, CİMER, Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kamu Görevlileri Etik Kurulu gibi ihtisaslaşmış birçok kurumun AK PARTİ döneminde kurulmuş olmasından büyük kıvanç duydum. Bu çeşitlilik kamu hizmetlerindeki kalitenin denetimine hizmet vermektedir. Ayrıca, görmüş olduğum bir iyi uygulama örneğini de Genel Kurula takdim etmek isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MİHRİMAH BELMA SATIR (Devamla) – İkinci on dakikayı da kullanacağım.

BAŞKAN – Yirmi dakika oldu, değil mi?

MİHRİMAH BELMA SATIR (Devamla) – Efendim, on dakika oldu daha.

BAŞKAN – Yirmi dakika konuştunuz siz.

MİHRİMAH BELMA SATIR (Devamla) – Öyle mi? Bir iki dakika daha verirsiniz...

BAŞKAN – Son bir dakika veriyorum.

MİHRİMAH BELMA SATIR (Devamla) – Peki.

Sayın milletvekilleri, yaptığımız işler o kadar çok ki bitiremedim.

Sayın Meclis Başkanımıza çalıştımıza verdiği destekten dolayı teşekkür ediyorum.

Bir konuyu da özellikle söylemek isterim. Konuşmamda 26'ncı ve 27'nci Yasama Dönemindeki faaliyetler hakkında

Genel Kurulu bilgilendirmiş bulunmaktayım çünkü 2 yasama dönemi boyunca yani 4 devre üst üste Başkanlık görevini ifa ederek 1920'den günümüze 40'tan fazla Komisyon Başkanı içerisinde Dilekçe Komisyonunda en uzun süre Başkanlık yapan kişi unvanına erişmiş bulunmaktayım. Bana bu görevi uygun gören Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubuna ve Komisyon Başkanlığına seçen çok değerli Komisyon üyelerime teşekkür ediyorum. Ayrıca, Komisyonumuzda ilk günden beri aktif olarak çalışan uzman arkadaşlarımızdan Koordinatörümüz Sayın Akif Kocaoğlu'na, danışmanlarımız Hasan Urhan ve Bilal Çelenli'ye huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

14 Mayıs'ta yapılacak seçimlerin ülkemize hayırlar getirmesini temenni ediyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi söz sırası şahsı adına İstanbul Milletvekili Sayın Mahmut Tanal'a ait.

Buyurun Sayın Tanal.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Tanal, lütfen, bağırıp çağırma Allah rızası için, bak, bize laf atma...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Özlem Başkanım diyor ki: "Fazla bağırıp çağırma."

Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Bağır, Bağır!

MAHMUT TANAL (Devamla) – Ben öncelikle, Belma üstadımdan özür diliyorum çünkü AK PARTİ Grubu sizi dinlemedi yani sırtını size çevirmişlerdi.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Dinledi, dinledi.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Gayet rahat tüm arkadaşlar onu izlerken orada hatta Meclis Başkan Vekiliyle de göz göze geldik, sağ olsun o da "Ne yapayım." şeklinde.... Gerçekten Belma Hanım'ı biz canıgönülden dinledik ama keşke dinlenmiş olsaydı mutlu olurum ama olsun, Cumhuriyet Halk Partisi varsa herkes için var.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Biz hepsini dinledik.

MAHMUT TANAL (Devamla) – AK PARTİ Grubu sizi dinlememiş olabilir, biz sizi canıgönülden dinledik.

Değerli arkadaşlar, Kamu Denetçiliği Kurumunun...

AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (İstanbul) – Kayıtlara geçirip, siyaset yapmak için yapıyorsun ya!

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Biz hepsini dinledik, Belma Hanım bizim için çok özel, kıymetli; lütfen.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Herhâlde sürem işlemiyor Başkanım.

AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (İstanbul) – İşliyor, işliyor.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – İşliyor, işliyor, bayağı işliyor.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Kamu Denetçiliği Kurumu 2013 tarihinde kuruldu. 2013 tarihinde kurulurken atılan temeller aslında hukukun üstünlüğünün yerleşmesine, demokratik standartların yükseltilmesine katkı sağlanacağına, keyfiliğin önleneyeceğine, insan haklarına saygının geliştirileceğine, halka karşı sorumluluk anlayışının hâkim kılınacağına... Nitekim Kamu Denetçiliği Kurumunun resmî sitesinde de şöyle tanımlanıyor: "İnsanların en hayırlısı, insanlara en fazla faydası dokundur." inancıyla "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." ilkesini kendine rehber edinen Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin hizmet kalitesinin yükseltilmesine, iyi yönetim ilkelerinin yerleşmesine, insan haklarının gelişmesine, hukukun üstünlüğünün sağlanmasına, hak arama kültürünün yaygınlaşmasına, şeffaf, hesap verebilir, insan odaklı bir idarenin oluşmasına katkı sağlamaya çalışmaktadır." Fakat özülerek belirtmek isterim ki Ombudsmanlık Kurumu faaliyetlerini sürdürdüğü 2013 tarihinden bu yana Türkiye'de insan hakları, hukukun üstünlüğü, demokrasi, şeffaflık, temel haklar gibi konular da hep geriye gitti.

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nda Kurumun oluşmasının amacı "kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak suretiyle, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak" olarak tanımlanıyor.

Kamu Denetçiliği Kurumunun koruma ve denetim işlevi de olmalı ama maalesef bu yok. Ombudsmanlık Kurumunun yönetimi iyileştirme işlevi olmalı lakin yönetim giderek daha da beter duruma geldi. İçi boşaltılan, liyakatten uzaklaşan kamu kurumları ucube sistemin vatandaşla zulmetme aracı hâline dönüşmüş durumda.

Şimdi, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2022 Yıllık Raporu'nun 136'ncı sayfasında yer alan, Kurumun hazırladığı özel raporlardan bahsediyorum. İşte, Ege Denizi'ndeki Geri İtmeler Özel Raporu, Karabağ İnsan Hakları İnceleme Raporu, Kamu Denetçilik Kurumu Tarafından Ukraynalı Mültecilere İlişkin Olarak Macaristan'a Gerçekleştirilen Çalışma Ziyaret Raporu. Peki, Kamu Denetçiliği Kurumu Türkiye'deki sorunlarla ilgili, vatandaşlarımızın mağduriyetiyle ilgili neden özel rapor hazırlamaz? Bakıyoruz ki Kamu Denetçiliği Kurumu iktidarı rahatsız eden konularda mümkün olduğunca özel rapor düzenlememiş durumdadır. Mesela, rejimin yani saray rejiminin demokrasiden uzaklaşmasıyla ilgili neden bir rapor hazırlamaz? Yani, şu anda demokrasiden neden uzaklaşıyoruz? Neden bununla ilgili bir rapor hazırlamaz? Demokrasiden uzaklaşmamızın yarattığı sıkıntılar neler olur? Neden bununla ilgili özel rapor hazırlamaz? Ülkemizde ekonominin uçuruma sürüklenmesi, milletimizin yoksullaşması, pahalılık ve geçim sıkıntılarıyla ilgili neden özel rapor hazırlamaz? Türkiye'deki yolsuzluk ve yasaklarla ilgili neden özel rapor hazırlanmaz? Ombudsmanlık çürümüş sistemle ilgili neden rapor hazırlamaz? Rutin hâle gelen yolsuzluk, kayırmacılık, torpille ilgili neden özel rapor hazırlamaz? 5'li çeteyle ilgili, 418 milyar doların kaybıyla ilgili neden özel rapor hazırlamaz? Millet açken, çifter çifter maaş alan bürokratlarla ilgili nasıl ve neden bir özel rapor hazırlamaz? Kahramanmaraş merkezli depremlerden sonra, il ilk üç gün içerisinde afet bölgesinde devlet yoktu. Yani, Ermenistan'ın Azerbaycan'a saldırmasıyla ilgili o kadar süreç içerisinde hızlı özel rapor hazırlayan Kamu Denetçiliği Kurumu, neden depremlerle ilgili rapor hazırlamaz? Arama ve kurtarma faaliyetlerinde hızlı ve etkin hareket edilmediği için binlerce insanımız enkaz altında can verdi. Asker can kurtarmada en kritik saatlerde sahaya çıkarılmadı. AFAD yeterince koordinasyonu sağlayamadı. Koordinasyonsuzluk yüzünden dünyanın öbür ucundakiler gördü ama hâlen Kamu Denetçiliği Kurumu bunu göremedi. Kamu kurumları en zor günde vatandaşın imdadına yetişmedi. Saraydan talimat gelmeyince kimse enkazın başına gidemedi. Kızılayın "İmdat!" çığlığı atan milletin imdadına yetişmek yerine çadır satmakla meşgul olduğunu gördük. Deprem felaketinin üzerinden kırk gün geçti hâlen çadır, barınma, seyyar tuvalet sorununu konuşuyoruz.

Kamu Denetçiliği Kurumu deprem sonrası saray rejiminin, kamu kurumlarının yol açtığı afetlerle ilgili neden yerinde inceleme yapıp özel rapor hazırlamaz? Depremde kaybolan refakatsiz ve kimsesiz kalan çocuklarla ilgili neden özel rapor

hazırlamaz?

Şanlıurfa'da sel felaketini yaşadık. Tedbirsizlik ve çürümüş altyapı sistemi sonucu şu ana kadar 15 vatandaşımız yaşamını yitirdi. Hastaneler ve diğer kurumlar, apartmanlar sel sularıya dolup taşı. Kıyak ihaleler kapsamında servet harcanan, daha birkaç ay öncesinde şov yapılarak açılışı yapılan Abide güzergâhı Şanlıurfalılara mezar oldu. Geçen yıldan ders alınmadığı için yağışların faturası Şanlıurfa'ya yine ağır oldu. Kamu Denetçiliği Kurumu Şanlıurfa'daki bu iş bilmez yönetim anlayışıyla ilgili neden özel bir rapor hazırlamaz? Kamu Denetçiliği Kurumundan ülkemizdeki aksaklıklar, yanlışlarla ilgili özel rapor hazırlamasını bekliyoruz. İnşallah 14, 15 Mayıs'tan sonra yani Cumhuriyet Halk Partisi ve Millet İttifakı'nın iktidarında bu özel raporların hepsi ince ince, ayrıntılı bir vaziyette hazırlanacaktır. Bu eksiklikleri derken, bu eksiklikler... AK PARTİ ve MHP Kamu Denetçiliği Kurumunda görevini yapan insanların önüne engel oldukları için yapamadılar yoksa bu eleştiriler onların şahıslarına özgü değil. Bugüne kadar insan hakları yönündeki yapılan katkı ve çalışmalarından dolayı... Ona da katılıyoruz, olumlu çalışmaları var ama bunlar yetersiz değerli arkadaşlar. Bunların bugüne kadar daha fazla olması gerekirdi.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2022 Yılı Raporu'nun 192'nci sayfasında "Bilim, Sanat, Kültür ve Turizm" ana başlığı altında başvurulardan bahsediliyor. 2022 yılı boyunca iktidar tarafından festivaller ve konserler yasaklandı; bununla ilgili neden bir rapor hazırlanmaz? Akademik özerklik ortadan kaldırıldığı için üniversitelerde bilim değil, yandaşlık değer görüyor; bu meselenin üzerinde durup özel rapor hazırlanması gerekmez miydi?

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2022 Yılı Raporu'nun 16'ncı sayfasında ise kamu kurumlarının Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararına uyum oranına yer verilmiştir. Evet, 2021 yılında yüzde 79,50 iken 2022 yılında 64,94'e düştüğünü söylüyor ve bunda da topu... "Kim uymadı?" diyor. Manisa Belediyesini emsal gösteriyorlar. Manisa Belediyesinin Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarına uymadığını söylüyorlar, eğer uymuş olsaydı bu oran daha yüksek olacaktı. Yani ben anlamıyorum, bu Milliyetçi Hareket Partisinin egemen olduğu belediyelerde -bu Kamu Denetçiliği Kurumu anayasal bir kurum- neden bu kararlara uyulmuyor, bunun gerekçesi nedir, belediye gelip Kamu Denetçiliği Kurumuna izah edemedi. Sayın Grup Başkan Vekilini çok seviyorum ve saygı duyuyorum, inşallah, kendileri herhâlde görüşüp bu konudaki izahatı yaparlar.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Uyarlar, uyarlar.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Raporun değerlendirme kısmında her ne kadar özel sebepler belirtse de bazı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Teşekkür ederim.

Yalnız, Ali Haydar Bey'in de iki buçuk dakika süresi vardı, onu da devretmişti tabii izninizle değerli Başkanım.

BAŞKAN – O olmuyor da sen buyur.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Yani şimdi, sözün kısası bunların hepsi düzelebilecek mi? Bunların hepsi Millet İttifakı'nda, Kemal Kılıçdaroğlu'nun Cumhurbaşkanlığında, Cumhuriyet Halk Partisi ve Millet İttifakı'nın iktidarında düzelir.

Değerli milletvekilleri, Değerli Başkanım, Değerli Ombudsmanımız, Değerli Kamu Denetçiliği Kurumundaki arkadaşlar; bugüne kadar, 2013 yılından beri milletvekiliyim. 2013 yılından beri ben, Sayın Grup Başkan Vekilimiz Özgür Özel Bey ve diğer tüm...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 2011'den beri milletvekiliyiz.

MAHMUT TANAL (Devamla) – 2011'den beri milletvekiliyiz ama 2013'ten beri bu kanun olduğu için... Bugüne kadar Grup Başkan Vekillerimiz Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili Mahmut Tanal'ın konuşmalarına hep söz verdiler, ben onlara öncelikle çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, biz bugüne kadar, bu Kurumun iyileştirilmesi için hep kanun teklifleri verdik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tanal, bu toparlayıcı olacak.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Toparlayacağım, özür diliyorum.

BAŞKAN – Bir dakika veriyorum, toparlayın.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Ve bugüne kadar bu kamu kurumu gerçekten güzide bir kurum. Bu Kurumun iyileştirilmesi için dedik ki: Bu verdikleri kararların bağlayıcı olması için kanun teklifi verdik, yapmadınız. "Resen hareket etmesi gerekir." dediniz, yapmadınız. Yemin metnine "İnsan haklarına dayalı adalet anlayışı" ifadesini ekleyelim." dediniz, yapmadınız ama Kamu Denetçiliği Kurumu bu kanun tekliflerimizi destekliyordu ama ellerinden gelen bir şey yoktu. Kamu Denetçiliği Kurumuna başvurmak için menfaat şartı aranmasın, müracaat edebilsin her vatandaş dedik; onlar kabul ediyorlar ama siz kabul etmediniz. Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili, çevre ombudsmanlığıyla ilgili kanun teklifi verdik; eğer bu kabul edilmiş olsaydı bu sel felaketleri yaşanmamış olacaktı, yaşanmış olsaydı bile tedbirler alınmış olacaktı yani bununla ilgili yine kurmadınız. Kamu Denetçiliği Kurumunun dört yılda bir dönemleri var; siz milletvekilliğini beş yıla çıkardınız, onları beş yıla çıkarın dedik, o teklifi de kabul etmediniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (Devamla) – Onun için maalesef Kamu Denetçiliği Kurumu sizi ne kadar hukukun içerisine çekmeye çalıştıysa da onlar da başaramadı. İnşallah, Cumhuriyet Halk Partisinin ve Millet İttifakı'nın iktidarında devlet hukukla yaşar ve netice itibarıyla bu Kamu Denetçiliği Kurumu daha güzide bir hâle gelir ama Türkiye Eşitlik Kurumu ile Kişisel Verileri Koruma Kurumunu hiç kimse tanımıyor ve şunu söyleyeyim: Gerçekten Şeref Malkoç Beyefendi'yle farklı siyasi düşüncelerde olabiliriz ama Parlamento için aslında bir şanstır kendi şahsı ve...

BAŞKAN – Peki, Sayın Tanal, teşekkür ederiz.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Bitiriyorum, bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Bir daha Sayın Tanal konuşurken mikrofonu açmaya gerek yok.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Kendisi aslında...

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Sayın Tanal, bir de Eskişehir Belediyesine söyle, o da uymadı.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Başkanım, böyle devam mı edecek?

MAHMUT TANAL (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, şimdi benim konuşmamı dağıtıyorsunuz.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Eskişehir, Eskişehir, Tanal.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Ya, Eskişehir kadar başınıza taş düşsün!

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Senin de Manisa kadar taş düşsün!

MAHMUT TANAL (Devamla) – Eskişehir, Eskişehir...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Senin kafana Manisa mesir macunu yapışsın Mahmut ağabey!

BAŞKAN – 2022 ve 2021 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Raporları üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım...

Mahmut ağabey, gel...

MAHMUT TANAL (Devamla) – Teşekkür edeceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Özel.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

45.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Manisa Barosu tarafından hazırlanan, hukuk alanındaki bütün sorunları toplulaştırarak rapora ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, öncelikle, Mahmut Tanal, Ali Haydar Hakverdi, Sayın Özlem Zengin; bütün Komisyon hukukçular. Benim üzerimde bir yük var, Manisa Barosu dün hepimizi ziyaret etti... Ve benim de konuyla şöyle bir ilgim olsun: Hukuk 3'üncü sınıfta okuyan bir evladım da var. Hukuk alanındaki bütün sorunları toplulaştırarak ilk rapor olduğu ifade ediliyor bir baro tarafından ve şu 6 başlığı söylüyorlar: CMK görevlendirme ve uygulamalarındaki sorunlar, adli yardım görevlendirme ve uygulamalarındaki sorunlar, kamu avukatlarının KVKK kapsamında yaşadığı sorunlar, avukatların yaşadığı tüm sorunlar ve çözüm önerileri, adliyelerde yaşanan genel sorunlar ve stajyer avukatlar ve mesleğe başlayan avukatların yaşadığı sorunlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ve burada “mesleğe yeni başlayan avukatların sorunları” kısmı ile “kamu avukatlarının sorunları için çözüm önerileri” kısmının da özellikle altını çizmişler. Ben bu kadar çok hukukçunun ve Kamu Denetçiliği Kurumunun da görev alanına girebilecek bu kadar çok rahatsızlığın olduğu bir noktada bunları kayda geçirmek istedim.

Son sözüm şudur: Hepimizin ifade ettiği gibi 14 Mayıs'tan sonra yepyeni bir Türkiye olacak. Orada kamu denetçilerinin raporlarının da... Kamu denetçilerine o raporların Mecliste ele alınmasına karşı da iktidar namzedi parti olarak ve Millet İttifakı olarak bir kez daha tutanak altında söz veriyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Zengin, buyurun.

46.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Kamu Denetçiliği Kurumuna, bugünün büyük bir ihtimalle son nöbeti olduğuna ve herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Doğrusu, ben de Sayın Tanal'la ilgili mikrofon fazla diyecektim, siz bizden evvel söylemiş oldunuz.

Şimdi, tabii, şunu ifade etmek istiyorum: Ben “hukukçu” diye başlamayı çok tercih etmiyorum ama bunu söyleme ihtiyacı içerisindeyim. AK PARTİ'yle beraber, son yirmi yıl içerisinde hak arama yöntemleriyle ilgili pek çok şey yapıldı, yeni metotlar gelişti. Dünyada artık sadece yargı yoluyla hak arama meselesi az geliyor. O sebeple, daha kısa, daha süratli ve insan ruhunu, maneviyatını daha tatmin eden hak arama yolları var. İşte, bunlardan bir tanesi de Kamu Denetçiliği Kurumunun Türkiye'de kurulmasıydı; 2012 yılında kuruldu ve Sayın Başkanımız -İlk Başkanımız- Şeref Malkoç'un, kendisinin Meclis tecrübesi olması, daha evvel Grup Başkan Vekilliği yapmış olması -doğru mu hatırlıyorum- ve o kadar uzun bir süre içerisinde de hem siyaseti hem...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Ben mikrofonsuz mu konuşayım?

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bana da aynı şey oldu. Bakınız, söylediğiniz şey başınıza geliyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bana söylediniz, öyle oldu.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Evet, hakikaten size söyledim.

Velhasılıkelam, bu manada, Sayın Şeref Malkoç'un hakikaten -Sayın Tanal'la da hemfikir olalım- bu Kurum açısından büyük bir şans olduğunu ben de düşünüyorum; kendisine ve birlikte çalıştığı kamu denetçisi arkadaşlarımıza, çok değerli dostlarımıza, onlara da teşekkürlerimizi sunuyoruz, arkasında büyük bir emek var ve bu Kurum çalışırken bence en önemli mesele... Adalet duygusu hepimizin içinde olan fitri bir duygu. Adalet duygusunun herkesin içerisinde yeşermesi, o duyguyu koruması ve hak arayışının devamlılığı açısından Kurumun yaptığı çalışmalar Türkiye için bir örneklik teşkil ediyor. Bu manada 2021 ve 2022 yıllarında, bu Kamu Denetçiliği Kurumumuzun yapmış olduğu faaliyetlerin Karma Komisyon tarafından, Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından çalışılmış olması da çok kıymetli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkanımız Belma Satır Hanımefendi, bizim yine Grup Başkan Vekilimiz, milletvekili arkadaşımız uzun yıllardır; kendisine emekleri için, İsmail Tamer Beyefendi Milletvekili arkadaşımız ve diğer üyelerle birlikte her birine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Benim kendi adıma büyük bir ihtimalle bu son nöbetimdi, öyle düşünüyorum; her bir arkadaşına teşekkür ediyorum, görev yaptığım arkadaşına. Bizler burada çatışabiliriz, kelimelerle karşı karşıya gelebiliriz ama benim Türkiye Büyük Millet Meclisinde bütün siyasi partilerden çok iyi dostlarım oldu bugüne kadar; o yüzden burada olmayı büyük bir şans olarak addediyorum. Türkiye'de de Türkiye Büyük Millet Meclisini değersizleştirmek adına yapılan bütün konuşmaları şiddetle reddediyorum, burası Türkiye'nin göz bebeği bir kurum, hepimizin gözü gibi bakması gereken bir değerimiz.

Bu manada, Sayın Başkanım, size de heyetinizle beraber her birinize, arkadaşlarımıza, görev yapan tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum, sağ olunuz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Özlem Hanım'a sessiz alkışlar CHP sıralarından.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

B) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 127 Milletvekilinin Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4895) ile Çevre Komisyonu ve İçişleri Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 407)

BAŞKAN – 2'nci sıraya alınan, 407 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

2.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Arasındaki Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4929) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 412)

BAŞKAN – 3'üncü sırada yer alan, 412 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Bundan sonra da komisyonların bulunamayacağı anlaşıldığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 20 Mart 2023 Pazartesi günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.08